

Den Epistemologiske Epidemi

Skepsis, Kritik og Spekulativ Realisme

Speciale i Filosofi og Videnskabsteori
F2021, Kandidat 4. semester

Studerende:

Jens Villads Heiede Jensen, 58005
Rasmus Mølsted Trodahl, 58347

Vejleder:

Patrick Rowan Blackburn

Antal tegn: 215.570

Abstract

This thesis seeks to gauge the usefulness of Graham Harman's object-oriented ontology through application of his theory as a potential explanation of the emergence of exaggerated scepticism. Denmark has as many other countries chosen to lock down several parts of society to prevent the spread of covid-19, and the necessity of this decision is by some being questioned based on presumably groundless accusations of manipulation, corruption and a lack of understanding of the science concerning the virus.

Through analytical usage of Harman's metaphorical term **allusion** and relational term **symplicities** supported by Bruno Latour's terms **alliance** and **trials of strength** we attempt to establish whether Harman's theory can lead to a better understanding of how scepticism functions as an object, and by extension assist in diminishing its development and impact. The scepticism that we examine, and its cause will be described in general through arguments presented by Steven Shapin and Sheila Jasanoff, and specifically through a presentation of the former Danish general practitioner Søren Ventegodt and his claims.

We conclude that Harman's theory can indeed contribute to valuable insight into the significant traits of scepticism and because of that prevent its spread, but only by merging it with other theories. On its own Harman's theory lacks the ability to satisfactorily cover all of the important interactions between objects unless the subject is directly related to causality as that is his main topic.

Indhold

Indledning	1
Problemfelt	2
Bias	2
Det teoretiske fundament	4
Skepticisme.....	5
En sandhedskrise?	5
Videnskab og menneskets liv	6
En ny kritik	8
Latours som metafysiker	10
Spekulativ realisme	11
Immaterialisme	12
Det firefoldige objekt	15
Den stedfortrædende kausalitet	18
Harman og Latour	23
Mulighederne for sammenspil	23
Udvælgelse af empirisk materiale	25
Søren Ventegodt	25
Objekterne formes	27
Kriseobjektet.....	28
Den første symbiose	30
Den anden symbiose	31
Den tredje symbiose	33
Den fjerde symbiose	33
Skepsis over for Corona-krisen	34
Fødsel - en gnist af skepsis	35
Objektet tager til.....	38
OOC	40
Det parasitiske forhold	43
Den undergravende skepsis	43
Ormen i æblet.....	45
Første symbiose	46
Anden symbiose.....	47
Tredje symbiose	48
Fjerde Symbiose.....	49

Skepsisobjektet vokser	51
Minkaflivningen.....	54
Sammenlignelighed	56
Skepsis som ikke skabes intentionelt af OOC.....	57
Vanskeligheder og gevinst.....	60
Allusion.....	60
Handlingsforslag.....	63
Objekterne dør hen	66
Overvejelser over brugen af OOO	67
Perspektiveringsproblemet.....	68
De nonhumane objekter.....	69
En ontologisk udfordring.....	70
Praktisk Anvendelighed	71
Det relationelle aspekt.....	72
Konklusion	73
Litteraturliste	75

Indledning

Mens vi skriver dette speciale, lever vi og resten af verden under en krise af så alvorlig grad, at vi ikke har set dens lige i måske hundrede år. Coronavirussen ramte Danmark i starten af 2020 og har lige siden ført til en total forandring af vores ellers så fredelige tilværelse. Denne smitsomme virus har medført store konsekvenser, både i form af nedlukninger af flere dele af samfundet, forhindring af normal social omgang og selvfølgelig sygdom og død. I skyggen af denne krise ser man flere problematikker opstå som er værd at undersøge og forbedre ud af nødvendighed. Kritisk sundhedsmæssig infrastruktur bliver udvidet og effektiviseret, undervisning på alle niveauer bliver grundlæggende omstruktureret og succesfuld politisk og videnskabelige kommunikation bliver livsnødvendig. Der findes dog dem, som er komplet uenige i aktualiteten af denne krise. Er coronavirussen overhovedet farlig? Er det ikke bare en almindelig influenza? Eksisterer den rent faktisk eller er det bare regeringen og medicinalindustrien der har stukket os blår i øjnene for at kunne tjene penge og få magt? Sådanne betvivlende og til tider anklagende udtalelser kommer i mange forskellige former. Det er påstande og spørgsmål som er dybt skeptiske overfor krisens alvor, og som i yderste grad vidner om en tro på en verdensomspændende løgn, en konspirationsteori. Denne form for skepsis er hvad dette speciale vil undersøge.

Skepsis er i sig selv ikke noget dårligt, på mange måder kan man jo endda sige at det er en essentiel del af videnskaben. Der er dog tale om en helt anden slags skepsis her. En almindelig sund kritisk indstilling kan hjælpe en med at navigere mellem forskellige ideer og genkende helt absurde påstande som falske, og på den måde bevirke en forøgelse af ens viden og horisont. En overdreven kritisk indstilling kan dog modvirke dette. Der findes mange forskellige eksempler på overbevisninger skabt af en sådan indstilling. De kan være uskyldige som i, at Elvis stadig skulle være i live, og de kan være dybt problematiske som overbevisningen om, at vacciner er ineffektive eller måske endda farlige.

Vi har en motivation om, at kunne bidrage til en løsning på dette problem. Specielt i sådan en krisetid som denne virker det som om, at skepsissen vokser. I normale tider kan det diskuteres hvor stort et problem det er, specifikt i Danmark, men netop nu hvor en sådan skepsis kan udmønte sig i afvigelse fra sundhedsmyndighedernes anbefalinger kan det have fatale konsekvenser. Derfor mener vi, at ligesom det er nødvendigt at tage sig af den globale pandemi, så er det nødvendigt at tage sig af den potentielle epistemologiske epidemi.

Problemfelt

I dette speciale vælger vi at se den overdrevne skepsis som et filosofisk problem og prøver derfor at benytte filosofien til at finde en løsning, da vi ser denne skepsis som en kamp om det korrekte syn på virkeligheden. Indledningsvist vil vi understrege, at vi ikke vil beskæftige os med hvad det sande syn på virkeligheden ville være. Sandhed er selvfølgelig et filosofisk emne der ligger tæt på denne problematik, men vi er ikke interesserede i at determinere hvem der har ret og hvem der tager fejl, i stedet vil vi fokusere på selve virkeligheden. Vi vil altså foretage en ontologisk udredning og undersøgelse, for at komme nærmere skepsissens væsen og dermed hvordan den kan afhjælpes. For at gøre dette benytter vi os af fire filosofiske teoretikere - Steven Shapin, Sheila Jasanoff, Bruno Latour og Graham Harman, hvor at Harman indtager den mest prominente plads.

Graham Harman er fortalende for, og har været med til at skabe, hvad der bliver kaldt for spekulativ realisme, en forholdsvis ny form for realisme. Vi har valgt at inddrage ham da spekulativ realisme er et godt eksempel på en veludviklet og grundig ontologi, og fordi vi er interesseret i at finde ud af, om denne realisme kan bruges til at afhjælpe og modvirke udviklingen af skepsis. På den måde er en del af dette speciales formål også at afprøve Harmans teori, for at determinere muligheden for at anvende den i praksis. Det skal her specificeres, at i vores optik så henvender praksis sig ikke til partikulære tiltag, som kan indrettes til konkrete tilfælde. Vi vil undersøge spekulativ realismes potentielle praktiske værdi i form af dens forklaringskraft. Kan den foranstalte en indsigt i virkeligheden hvorved man kan få indblik i forskellige entiteters interaktion og derfra planlægge sine handlinger? I en vis forstand er det altså et pragmatisk foretagende, da vi søger at determinere spekulativ realismes anvendelig til at opnå eftertragtede forandringer.

Vi har valgt også at inddrage Bruno Latour, da hans teorier kan siges at være parallelle til Harmans og på den måde kan supplere og komplementere, hvilket i sig selv vil blive undersøgt og diskuteret yderligere. Steven Shapin og Sheila Jasanoff præsenterer filosofiske forklaringer som mere direkte beskæftiger sig med skepticisme, og derfor bruger vi dem til at definere en generel forståelse af skepsis hvortil vi kan koble Harmans spekulative realisme.

Igennem malende beskrivelser af den empiriske virkelighed og nøgterne filosofiske argumentationer over denne håber vi at kunne svare på følgende spørgsmål:

Hvordan kan Graham Harmans spekulative realisme føre til en indsigt i skepsissen over for den danske coronakrisens alvor, og kan denne indsigt bidrage til at afhjælpe denne skepsis?

Bias

I og med vores speciale har til formål at arbejde med skepsis over for coronakrisens alvor finder vi det nødvendigt at fremskrive vores egen holdning om coronakrisen. Vi har med et kontroversielt emne at gøre og da vi også er mennesker, har vi selvfølgelig personlige holdninger til det. Som det første må vi eksplicite, at vi bestemt mener at den skepsis vi undersøger generelt tager fejl i sine påstande. Generelt har vi langt mere tillid til regeringen og eksperterne i vores samfund, end end den skepsis vi undersøger, da vi mener at den ofte fremkommer sagligt uredeligt og overdrevet anklagende. Dette standpunkt henvender sig primært til påstande vedrørende coronavirussens alvor, og nedlukningen af samfundet på baggrund af denne. Vi ser ingen grund til at tvivle på de danske sundhedsfaglige eksperter og læger, og vi har tillid til at vores demokratiske repræsentanter også lytter til dem, og er opsat på at beskytte befolkningen. Med det sagt vil vi dog stadig forholde os velvillige over for skepsis generelt. Det er ikke alle skeptiske påstande som nødvendigvis er forkerte, og vi tolker også mange af dem som udtryk for en lignende motivation om at beskytte og redde befolkningen.

Mange af påstandene i den skepsis vi undersøger beror også på argumenter vedrørende biologi og kemi, hvilket vi ikke selv er uddannede inden for, og derfor kan vi selvfølgelig ikke vurdere deres validitet tilfredsstillende. Derfor afholder vi os også generelt fra at kommentere på hvorvidt noget er sandt eller ej. For det første fordi det ikke er vores formål, da vi snarere forsøger at afdække skepsis og hvordan den fungerer end at afvise den. For det andet er sandhed heller ikke et emne der spiller en stor rolle i de teorier vi har valgt, så vi mener ikke det er nødvendigt at kommentere på.

Vores bias over for validiteten af den skepsis vi undersøger er ikke det eneste som vi kan påpege her, vi har også en form for bias over for krisen. Idet at krisen er så ny, da den i skrivende stund stadig er i gang, oplever vi den selv. Det kan påvirke hvordan vi beskriver den. Vi vil så vidt muligt forsøge at være opmærksomme på, at vi selv bliver påvirket af den. Vi vil derfor, når vi beskriver den, forsøge at vælge begivenheder og undersøgelsespunkter som vi anser som generelt interessante og såvidt muligt sikre os, at det har været noget som der har påvirket krisen ud over vores personlige oplevelser. For eksempel har det at festivaler ikke har kunnet blive afholdt i sommeren 2020 påvirket os begge personligt, men det betyder ikke at det som sådant har været en formende faktor for krisen. Derudover har ingen af os syntes at krisen har

været en god oplevelse, men vi mener dog stadig at det har været en nødvendighed, ihvertfald de fleste tiltag, da vi begge ser coronavirussen som en fare, og har tiltro til vores stat.

I forlængelse af dette er det også værd at nævne hvad vi anser for typisk i Danmark. Vi antager, at danskere generelt set har en høj tiltro til staten, og at tillid også er en sædvanlig værdi i vores samfund, både officielt og privat. Vi mener derfor heller ikke at den skepsis vi undersøger er et ekstremt udbredt problem, men ikke desto mindre ser vi den bestemt som potentielt farlig. Specielt når vi har med en smitsom virus at gøre, hvor at alles adfærd kan have betydning, så mener vi at det er vigtigt at undersøge skepsis som kan ændre på denne adfærd. På den vis er det altså en præventiv indsats vi går efter, da vi håber at dette speciale fremadrettet kan bidrage til at håndtere overdreven skepsis.

Som det sidste kan vi kommentere på et mere personligt niveau. Vi anser marginalisering og ustabilitet som faktorer der kan være relevante for udviklingen af skepsis i et mere psykologisk og samfundsnært perspektiv, uden at vi dog beskæftiger os med et sådant aspekt. I kraft af det liv vi selv lever som studerende, som er relativt stabilt og komfortabelt, så fremstår den frygt som overdreven skepsis udtrykker ikke lige så relevant for os. Vi må antage, at for de som rent faktisk er tilhængere af en sådan skepsis, der står de perciperede trusler dem langt tættere. På den måde sympatiserer vi med skeptikerne, omend vi ikke er enige med dem.

Det teoretiske fundament

Når nu vi har beskrevet vores udgangspunkt, vil vi gå videre til at beskrive de teoretiske værktøjer som vi har fundet væsentligt at benytte til den undersøgelse vi ønsker at lave. Det første afsnit vil således omhandle Sheila Jasanoffs og Steven Shapins teorier om skepsis mod videnskaben, som vi bruger til at give et generelt billede af hvad skepticisme dækker over og hvordan det kan opstå. Derefter vil vi beskrive de pointer som vi finder væsentlige hos Bruno Latour, som vi både ønsker skal kunne forklare hvordan skepsis kan udmønte sig mere konkret og præsentere begreber som vi vil bruge i sammenhæng med Harman. Til sidst vil vi beskrive Harmans teori i en bred forstand for at give det bedste indblik i hvordan man skal forstå hans begreber og for at lave et godt udgangspunkt hvorfra vi kan vurdere teorien. Derudover vil der forekomme en kort sammenligning af Harmans OOO og de begreber som Latour bidrager med.

Skepticisme

Vi vil nu beskrive skepsis generelt for at vise hvordan det kan opstå. De teorier vi har valgt at benytte, har fokus på skepsis over for videnskab. Da coronakrisen er i tæt sammenhæng med coronavirusen, finder vi at skepsis over for krisen som sådan også er skepsis over for videnskaben bag krisen. Som vi kommer til at se ved den skepsis vi undersøger senere, så er den udover at være rettet mod regeringen også rettet mod medicinalvidenskaben, hvilket gør det oplagt at behandle den ud fra Sheila Jasanoff og Steven Shapin.

En sandhedskrise?

Is there a Crisis of Truth? er en artikel skrevet af Steven Shapin i 2019 - professor i videnskabshistorie på Harvard. I Artiklen diskuterer Shapin hvorfor videnskaben er under kritik, og om det overhoved er videnskaben som sådan der er i skepsissen søgelys. Han påpeger at anerkendt videnskab (lærebøger mm.) er mere eller mindre lukkede, og at videnskaben ikke er demokratisk. Shapin påpeger hvordan sandhedsnægttere [truth-deniers], som fx folk der mener at jorden er flad, finder videnskab og fakta som er udelukket af den videnskabelige elite, bl.a universiteterne, og de anerkendte lærebøger, og bruger det til at udfordre "sandheden". Dette skaber grundlag for tvivl om videnskaben. Det er ikke et større problem for den udøvende akademiker at skulle bedømme hvilke teorier som er usandsynlige, men offentligheden, lægmanden, skal også kunne vælge hvilke videnskabelige påstande at tro på, hvilket kan være en svær opgave. Det er tæt på umuligt for den almindelige lægmand at skulle kende til alle detaljerne i de videnskabelige discipliner, derfor peger Shapin på at det at være; "(...) *a knowledgeable person may mean knowing a lot of stuff, but it certainly means knowing who knows and who does not know.*" (Web 1). Det handler altså ikke kun hvad man ved, men at man ved hvor det kommer fra og hvem man kan stole på. Det er med denne pointe Shapin fører artiklen til den påstand, at vi ikke er i en sandhedskrise men i stedet en institutionskrise (Web 1). Videnskab er igennem årene blevet mere integreret i samfundet og derved i institutioner, som har et overordnet mål i forretning og ikke viden. De videnskabelige institutioner er blevet så afhængige af de generelle monetære interesser i samfundet for at overleve, at man nemmere kan betvivle deres motivationer og dermed saglighed, hvilket Shapin mener er det som bringer troværdigheden i uføre (Web 1) Det viser sig at videnskaben og ekspertviden for sig selv ikke er under meget kritik og at mange stoler på den generelt (Web 1). Det er altså den institutionelle indretning som giver videnskaben et dårligt ry:

”When science becomes so extensively bonded with power and profit, its conditions of credibility look more and more like those of the institutions in which it has been enfolded. Its problems are their problems. Business is not in the business of Truth; it is in the business of business. So why should we expect the science embedded within business to have a straightforward entitlement to the notion of Truth?” (Web 1).

Skepsis er ikke grundet videnskaben selv, men i højere grad grundet det som videnskaben arbejder for. Hvorfor skal vi stole på en videnskab når det er drevet af penge? Kunne institutionen ikke bare forvrænge sandheden for at tjene flere penge?

Shapin konkluderer at han ikke mener vi kan gøre noget ved det. Vi kan ikke frakoble videnskaben fra institutionerne igen og gøre videnskaben til en udelukkende stræben efter sandhed. Det er heller ikke et generelt ønske, da videnskaben i lang tid har stræbt efter at blive indlejret i samfundet (Web 1). Derfor kan vi ikke fjerne denne skepsis over for videnskaben, men ikke desto mindre mener Shapin at vi stadig kan styre denne mistillid til videnskaben, hen mod et bedre sted (Web 1).

Videnskab og menneskets liv

Videnskabens omgang med det industrielle og politiske er ikke det eneste som kan være med til at skabe en skepsis over for den. Sheila Jasanoff, professor i videnskab og teknologi på Harvard Kennedy School, giver et bud på hvorfor videnskaben, i forbindelse med klimakrisen, har problemer med at blive accepteret i artiklen *”A New Climate for Society”* fra 2010. Artiklen omhandler specifikt skepsis over for klimavidenskaben, men nogle af pointerne er ikke fastlåst specifikt til denne, men handler i lige så stor grad om den generelle videnskab. Derfor mener vi at den kan hjælpe med at give en forståelse af skepsis over for videnskab.

Jasanoffs bud har fokus på forholdet mellem menneskets liv og videnskaben eller som Jasanoff kalder det – mening og viden. I denne sammenhæng beskriver videnskaben hvordan virkeligheden er, hvor den også burde beskrive hvordan det burde være: *”Crudely put, it detaches global fact from local value, projecting a new, totalizing image of the world as it is, without regard for the layered investments that societies have made in worlds as they wish them to be.”* (Jasanoff 2010:236). De to poler, hvad der er og hvordan vi ønsker det er, er tilsvarende videnskaben fra forskerens side (viden) og fra lægfolkets side (mening), hvor forskerens viden bliver betragtet som objektiv, og den mening som lægfolket tilegner sig gennem sit levede liv er subjektiv (Jasanoff 2010:235).

Polen mellem objektivitet og subjektivitet deler Jasanoff op i fire niveauer af konceptuel organisation: lokalfællesskab [community], statsfællesskab [polity], rum [space] og tid [time] (Jasanoff 2010:235). I lokalfællesskabet, har den globale videnskabelige og politiske agenda ikke nødvendigvis nogen særlig mening. Hun forklarer det med en udtalelse fra en respondent i en undersøgelse af Brundtland kommissionen (FN's klima- og miljø kommission), hvor respondenterne påpeger, at det lokale liv er at leve og de globale tiltag over for klimakrisen kun fordrer at overleve, og påpeger yderligere at det er at nedgradere sine levevilkår, at gå fra at leve til at overleve (Jasanoff 2010:238). Skepsissen her består i, at de videnskabelige beslutninger som tages på en global skala, kan være ufordelagtige for lokalsamfund, som ikke nødvendigvis påvirkes af det objekt videnskaben laver tiltag for eller imod. På den måde bliver de kun påvirket af videnskabens utilsigtede konsekvenser.

I statsfællesskabet er der to faktorer som Jasanoff nævner som værende indflydelsesrige og som vi finder interessante. Det første er *koproduktion* hvor: “(...) *virtue in science cannot be constituted any differently from virtue in society; the two are inseparable, cut from the same cultural cloth, and seamed with the same ethical and political understandings.*” (Jasanoff 2010:237). Videnskaben hænger altså tæt sammen med den sociale sfære, og dens dyder. Forskellige videnskabelige påstande kan herved have forskellige grader af accept i forskellige statsfællesskaber. I forhold til coronakrisen, har det danske samfund fx været nedlukket, hvorpå friheden til at være social har været nedsat. Det hænger umiddelbart ikke sammen med de værdier som man finder i landet, hvorpå vores værdi om frihed kommer til at støde sammen med videnskabelige tiltag. Det kan være med til at forklare den skepsis over for regeringens tiltag og covid-19 virussen som er opstået.

I sammenhæng med koproduktionen nævner Jasanoff også de teknologiske kommunikative virkemidler som der er til rådighed i dag, som besværliggør statsfællesskabet. Jasanoff forklarer: “*With postcolonial imaginations set free, and technologies of mass communication readily accessible, people can exercise far more choice in deciding whose claims to believe and which loyalties to adopt.*” (Jasanoff 2010:239). Der kan derfor være svært at vide hvilke videnskabelige påstande man bør stole på, og i sammenhæng med Shapins pointe om at den gængse borger umuligt kan undersøge grundlaget for hver enkelt videnskabelig påstand ser vi det som endnu sværere. På den måde er en pluralisme af videnskabelige påstande fra forskellige kilder altså forvirrende.

Men selvom man som sådan har mulighed for at vælge frit på tværs af grænser, hvilken måde at bedrive videnskab på man synes der er bedst, er steder og ting med personlig værdi også noget vi i meget høj grad handler efter. Jasanoff påpeger med rum-niveauet at: ” *Whatever the explanation, people view threats with greatest alarm, and are readiest to act defensively, when the place under siege is personally valued.*” (Jasanoff 2010:241). Når noget som vi holder af bliver truet, har vi større sandsynlighed for at handle eller være skeptiske over for det som angriber. Hvis videnskaben er med til at tage det fra os vi holder af, vil vi være skeptiske over for den og omvendt hvis den fremmer det som står os nært, vil vi med større sandsynlighed godtage den.

Det sidste niveau, *tid*, behandler den tidsskala som videnskaben kan spænde over. Problemet her er, påpeger Jasanoff, at den tid som videnskab kan spænde over langt overstiger menneskets mulighed for at forholde sig til det: ” *‘Future’ is an open-ended concept, stretching to infinity, whereas the scope of moral thinking is ordinarily confined to the immediate past and near-term future.*” (Jasanoff 2010:242). Når vi skal tage stilling til hvad der er godt eller dårligt rækker vores tidshorisont ikke ret langt. Det indebærer, at et videnskabeligt tiltag eller en opdagelse, som beskæftiger sig med noget som foregår i en fremtid der ikke er inden for vores rækkevidde, i højere grad vil blive forkastet eller underlagt skepsis.

Jasanoff påpeger således hvordan der på fire måder skabes et skel mellem menneskets levede liv og videnskaben. Herved har vi to bud på hvorfor skepsis opstår mod videnskaben. Hos Shapin hvor videnskaben bliver upålidelig i dens omgang med magt og penge, og hos Jasanoff hvor den skaber skepsis ved at forholde sig for objektivt til virkeligheden og derved glider væk fra vores levede liv. Som Shapin påpeger kan det være svært at fjerne skepsis, men må gøre noget ved den i stedet.

Efter at have udpeget måder hvorpå skepsis opstår, kan man også spørge hvorvidt skepsis altid er dårligt. Vi vil følgende bruge Latour til at få en mere specifik forståelse af hvordan skepsis og kritik kan udmønte sig på forskellige måder, og hvordan den kan løbe løbsk

En ny kritik

I 2004 skrev Bruno Latour artiklen ” *Why Has Critique Run out of Steam? From Matters of Fact to Matters of Concern*”. I artiklen påpeger Latour at kritik er gået for vidt, da dets yderste formål er blevet at *undergrave* [debunk] verden – han mener at kritik er kommet væk fra fakta

i stedet for at komme tættere på det. Latour sammenligner den form for akademisk kritik man finder i nogle grene af socialvidenskaberne med konspirationsteorier, som han mener at de er kommet uhyggeligt tæt på. Begge former for kritik forklarer sammenhænge i verden i form af ”(...) *powerful agents hidden in the dark*” (Latour 2004:229).

Følgende påpeger Latour at academia må fornye sine værktøjer i takt med at verden ændrer sig. Den overdrevne brug af kritik er fejlagtig som han påtaler, og måden at udøve kritik på skal fornyes: ”(...) *the critical mind, if it is to renew itself and be relevant again, is to be found in the cultivation of a stubbornly realist attitude—to speak like William James—but a realism dealing with what I will call matters of concern, not matters of fact.*” (Latour 2004:231). For at lave kritik på en relevant måde er skeptikeren altså nødt til at have en realistisk attitude til verden og beskæftige sig med Matters of concern i stedet for Matters of facts¹.

For at forstå Matters of Concern må vi se det ift. matters of fact: “*Matters of fact are only very partial and, I would argue, very polemical, very political renderings of matters of concern and only a subset of what could also be called states of affairs. It is this second empiricism, this return to the realist attitude, that I’d like to offer as the next task for the critically minded.*” (Latour 2004:232). Hos Latour skal vi altså se matters of fact som en politisk og polemisk delvis udgave af Matters of Concern, dvs. at Matters of Fact er i større grad et udtryk for meninger og politiske holdninger. Matters of Concern skal ses som et helhedsbillede af en begivenhed - ikke kun nogle få samlede fakta - men det hele i sammenhæng. Latour prøver at skabe en ny form for empirisme med disse Matters of Concern, en form for realistisk empirisme som skal være tættere på virkeligheden, end hvad empirisme har været førhen.

Efter dette går Latour videre med at forklare problemerne forbundet med overdreven kritik. Han forklarer hvordan der er opstået en forestillet [*fairy*] og en faktisk [*fact*] kritisk position (Latour 2004:238). Ved førstnævnte bruges kritik til at påpege at vores forståelse af verden er skabt af vores egen projektion derpå, hvilket vil sige at vores oplevelse af verden blot er skabt af os, dvs. den ikke er ’virkelig’. Når vi så tror på, at det er os selv som skaber denne virkelighed, kommer den faktuelle positionen ind og giver et ’uppercut’, som Latour kalder det, hvor kritikerne forklarer dig, at du er styret af dine gener, interesser og drivkraft (Latour 2004:239). Det betyder at når vi først kommer til at tro på den første position, at vi selv skaber vores virkelighed, siger den anden position at vi er styret af en virkelighed vi ikke kan se.

¹ Vi har valgt ikke at oversætte Latours begreber Matters of fact og Matters of Concern da vi ikke mener at en oversættelse ville indbefatte meningen af dem tilfredsstillende

Latours frustration over denne kritiske undergravning af virkelighedsopfattelse leder ham til at foreslå en 'fair' position, hvor vi skal tage nogle nye kritiske værktøjer i brug og det er her han mener en ny empirisk realisme kan gøre gavn (Latour 2004:243). Vi kan ikke bruge Matters of Facts til at udøve kritik mere da; "(...) *matters of fact are a poor proxy of experience and of experimentation and, I would add, a confusing bundle of polemics, of epistemology, of modernist politics that can in no way claim to represent what is requested by a realist attitude.*" (Latour 2004:245). Derimod bør vi forklare virkeligheden som Matters of Concern, da det kan indfange et bredere, mere nuanceret og dermed mere korrekt billede af virkeligheden, hvilket Latour mener er en nødvendighed.

Latours som metafysiker

Efter at have set de problemstillinger Latour påpeger i artiklen "*Why Has Critique Run out of Steam? From Matters of Fact to Matters of Concern*", vil vi kort forklare nogle af Latours grundantagelser. Vi bruger her bogen "*Prince of Networks – Bruno Latour and Metaphysics*" af Graham Harman fra 2009. Vi har valgt at bruge denne bog frem for Latours egne, da det giver os en forståelse af Latours nøglebegreber uden at skulle dykke for lang ned i hans teorier i dette speciale, da vi arbejder med Harman som hovedteoretiker. Derudover mener vi at Harman er tro overfor Latour når han forklarer hans ideer. Det er i bogen klart når Harman kommenterer med sin egen mening, og derudover har Harman også samarbejdet med Latour om at skrive bogen, og deres bekendtskab går helt tilbage til 1999 (Harman 2009:4). En sidste bemærkning er, at Harman i denne bog behandler Latour som metafysiker, hvilket Harman selv påpeger at han er en af de få der gør. Dette er en fordel for os, da vi i specialet forsøger at bevæge os på et ontologisk niveau.

For at forklare Latours fundamentale grundlag for hvordan verden hænger sammen, tager Harman fat i en tidlig Latour fra 1988, og derved nogle af hans første værker navnlig anden del af bogen "*The Pasteurization of France*" – "*Irreductions*". Heri er den grundlæggende tanke at alt der findes er aktanter og at intet kan ikke reduceres til noget mindre end hvad det er: "*Nothing can be reduced to anything else, nothing can be deduced from anything else, everything may be allied to everything else*" (Harman 2009:13). At intet kan reduceres, betyder at ting ikke kan koges ned til en essens eller til at det kommer fra en anden ting eller kraft i verden. Ting eksisterer kun i verden så længe de agerer og har en effekt på andre ting. En vigtig detalje er, at ting agerer uden for den menneskelige bevidsthed, dvs. at træet falder i skoven, uanset om der er et menneske til at se det eller ej (Harman 2009:24). Derudover er en aktant

en begivenhed, dvs. at en aktant kun er i et øjeblik, hvorefter den bliver en ny aktant. Som påpeget mener Latour ikke at aktanter har nogen essens, hvilket vil sige, at der aldrig er noget som er helt det samme som det var for et øjeblik siden. Aktanter ændrer sig konstant ved at danne nye relationer, og ligegyldigt hvor lille en relation måtte være vil den have en betydning for aktanten. Dette er i øvrigt dette som Harman fundamentalt set er uenig med Latour i, men det vil vi komme tilbage til senere.

Selvom Latour mener at alle aktanter er irreducerbare til andet end hvad de gør, kan der stadig forekomme en grad af mere eller mindre virkelige aktanter. I og med en aktant er til og i og med den har effekt på andre aktanter, er det her at graden af virkelighed kan justeres. I forbindelse med dette introducerer Latour alliancebegrebet, og sammen med det styrkeprøvelser [trial of strength] (Harman 2009:50). Det er nemlig gennem alliancer at aktanter får mere og mere effekt på andre ting, hvilket vil sige at de er mere virkelige, hvor at flere alliancer til andre aktanter fører til mere virkelighed i kraft af øget indflydelse (Harman 2009:19). Det er her tanken om styrkeprøvelser gør sig gældende. Alle relationer i verden er baseret på dette (Harman 2009:25). Ingen aktanter er a priori mere virkelige end andre, men idet at de indgår i en styrkeprøvelse, kan vinde mere indflydelse takket være de andre aktanter som de underlægger sig. Jo flere alliancer aktanten får jo stærkere bliver den, men den kan altid blive udfordret af andre aktanter (Harman 2009:25). Det betyder altså at aktanter er i en konstant relationel kamp med andre aktanter om at skaffe og bryde alliancer: ”*The world is a negotiation between a modley armada of forces*” (Harman 2009:13).

Efter at have fået en grundlæggende forståelse de begreber vi anvender fra Latour, vil vi gå videre til at beskrive vores hovedteoretiker Graham Harman og hans udlægning af virkeligheden og hvordan objekter defineres og interagerer.

Spekulativ realisme

For fjorten år siden i 2007 på Goldsmiths College, Londons Universitet, samledes der en gruppe af mennesker med et formål om at løse nogle af de mest grundlæggende problemer i filosofien, som de så dem. Det var Ray Brassier, Iain Hamilton Grant, Graham Harman og Quentin Meillassoux, og sammen skabte de hvad der nu er kendt som spekulativ realisme. Her vil vi redegøre for Harmans variant af denne nye realisme, som han selv kalder for objekt-orienteret filosofi eller objekt-orienteret ontologi (OOO).

Graham Harman er født i Iowa City i 1968 og uddannet på St. John's College i Maryland, Penn State University og DePaul University og arbejder nu som professor på det amerikanske universitet i Kairo. Harman har gennem sin karriere været meget inspireret af Heidegger og hans værktøjsanalyse, som han bruger som inspiration i sine egne teorier, og også Husserls fænomenologi. Han udleder dog sine egne konklusioner fra disse, og danner sit eget selvstændige filosofiske grundlag. Samtidigt er han, som nævnt, meget optaget af Bruno Latour som han jævnligt roser og beskæftiger sig med i sine værker, om end han ikke altid er enig med Latour hele vejen. Følgende vil være en redegørelse for de dele af Harmans objekt-orienterede filosofi som vi mener er relevante i forsøget på at svare på vores problemformulering.

Immaterialisme

I Harmans korte bog *Immaterialism: Objects and Social Theory* fra 2016 giver han en udlægning af hans materialisme og hvordan den adskiller sig fra de klassiske typer, som han mener begår grundlæggende fejl i form af hvad han kalder for over- og underminering eller den dobbelte fejl duominering [over-, under- & duominering] (Harman 2016:12-13). Tendensen til at undergrave objekter er måske den mest velkendte som man specielt finder inden for fysikken. Det handler i grove træk om en reduktion. Man forsøger at forklare et objekt og definere det ved at beskrive dets komponenter ved fx at sige, at vand består af H₂O molekyler. Harman mener dog at en sådan reduktion medfører problemer i forhold til hvordan objekter fremstår eller deres fremkomst [emergence], da underminering ikke kan give en forklaring på objekters relative uafhængighed fra deres konstituerende elementer. Disse kan fjernes og erstattes til en vis grænse uden at selve objektet forandres, som eksempelvis med antikke byer som Istanbul og Athen, som til trods for stor intern udskiftning stadigvæk betegnes ved samme navn og forstås som samme by gennem tiderne. Som Harman siger: ”An *object is more than its components, and hence cannot be paraphrased successfully by way of downward reduction.*” (Harman 2016:12).

Såkaldt overminering har også sine fejl mener Harman. Begrebet dækker over, at man i stedet for at betegne objekter ud fra deres komponenter betegner dem ud fra deres handlinger og indflydelser. Denne tilgang er Bruno Latour et perfekt eksempel på i form af hans aktør-netværk teori (ANT), hvor han, som nævnt i tidligere afsnit netop betegner alt virkeligt som aktanter, defineret ud fra deres handlinger og hvordan disse transformerer andre aktanter. Men: ”*The problem with overmining is that it allows objects no surplus of reality beyond whatever they modify, transform, perturb, or create.*” (Harman 2016: 13). Hvis et objekt kun er hvad det gør i et givent øjeblik, så bliver det svært at forklare hvordan det nogensinde kan være eller

blive til andet. En transformerende proces kan ikke tillægges et objekt hvis et objekt kun er hvad det gør, da i så fald vil et objekt altid transformeres og aldrig kunne defineres som gørende noget specifikt. En kapacitet for transformation må altså høre til i et objekts overskydende eksistens som ikke fremgår af dets handlinger, og dermed har ANT og lignende teorier som overgraver et grundlæggende problem. Ellers ville man kunne ende ud i absurditeter som, at man ikke kan være en student hvis ikke man studerer hele tiden. Hvis man for eksempel er til tandlægen, så er man ikke en student, omend man stadig er indrullet på universitet.

Det er ikke unormalt at forskellige materialismer og teorier begår både over- og underminering, og det er hvad Harman kalder for duominering. Der er ikke noget at vinde på sådan en strategi ifølge Harman - man kommer ikke tættere på objektets væsen men begår bare en dobbeltfejl. Om end man reducerer op eller ned eller begge, så forbigår man objektets egentlige væsen.

Symbioser

Harman giver i *Immaterialism* ikke en forklaring på hvordan et objekt er konstitueret som sådan, det kommer fra andre værker som der vil blive redegjort for nedenfor. Hvilken dimension af et objekt der indeholder dets potentiale og kapacitet for forandring bliver altså ikke beskrevet her, men en del af forandringsprocessen gør, og det kalder han for symbiose. Grundlæggende dækker begrebet over hvordan objekter i løbet af deres tilværelse bliver udsat for begivenheder der fører dem sammen med andre objekter, hvorefter de vil høre sammen og udgøre et sammensat objekt (Harman 2016:28). Harman giver en grundig gengivelse af det hollandske øst-indiske handelsselskab, et objekt der eksisterede i små 200 år og som gennemgik flere forandringer og symbioser med andre objekter, men her vil vi nøjes med at gengive de forhold der er relevante for os.

En af de første udfordringer der er ved at indfange denne forandringsproces er hvad man kunne kalde for et identifikationsproblem eller som Harman selv kalder for en problematisk graduerisering. Hvilke begivenheder er vigtige og giver anledning til symbioser i et objekts eksistens? Her benytter han sig igen af Latours ANT til at illustrere og lade sig inspirere. Inden for ANT har alle begivenheder signifikans da alle begivenheder er med til at konstituere et helt nyt objekt. Lige gyldigt hvor ubetydelig en hændelse måtte forekomme, så kan der, som nævnt i beskrivelsen af Latours begreber, ikke længere være tale om det samme objekt i ANT's optik. Men ligesom at man kan erstatte elementer i et objekt til en vis grænse uden at objekt stopper med at være sig selv, så kan man også tilføje uden at objektet bliver til noget andet nødvendigvis (Harman 2016: 27). Dette leder os så videre til det næste forhold man må overveje i forbindelse med symbioser.

Hvilke begivenheder er vigtige nok til at blive betegnet som udslagsgivende og signifikante for objektet? Dette er et centralt spørgsmål i forhold til symbioser. Et problem man render ind i umiddelbart er, at man bliver nødt til at sætte et eksternt kriterie op som kan adskille relevante fra ligegyldige begivenheder, men hvem sætter dette skel og hvordan og hvorfor? Harman er imod antropocentrisme, en tendens til at tage mennesket som udgangspunkt, og søger i stedet at skabe en filosofi der tager udgangspunkt i objekternes tilværelse. Derfor er det meget problematisk at overlade det til en vilkårlig menneskelig dommer at sætte en arbitrær grænse for hvilke begivenheder der er vigtige for objekter og ikke er. Ikke desto mindre er et sådant skel nødvendigt for at undgå gradueringsproblemet. *“We must look instead for symbioses that mark genuine points of irreversibility, whether or not the subject is lucid, euphoric, resolute, or heroic when they occur.”* skriver Harman (Harman 2016:28). Altså så vidt muligt gransker objektets ‘livs’forløb og determinere hvilke punkter der markerer et afgørende og bestandigt vendepunkt [point of no return], ud fra dets eget perspektiv.

Ved at identificere symbioserne i et objekts tilværelse kan man determinere dets sammensætninger eller former [stages]. Dette er fordelagtigt, da man ellers vil støde ind i de beskrevne problemer. Harman skriver:

“Without the concept of symbiosis, we would be left philosophically with one of three undesirable outcomes: (1) A gradualist account of the life of an object in which all moments are dramatically equivalent no matter how important or trivial they may be; (2) a non-gradualist model that accepts the difference between trivial and important phases in an object, but only by using the extrinsic criterion of how much effect these changes have on outside objects; (3) an alternative theory of symbiosis that treats each phase(...) as a brand new object, thereby foreclosing any effort to establish discrete stages in its life, and driving us back into a local use of position (1) or (2) for each object.” (Harman 2016:29).

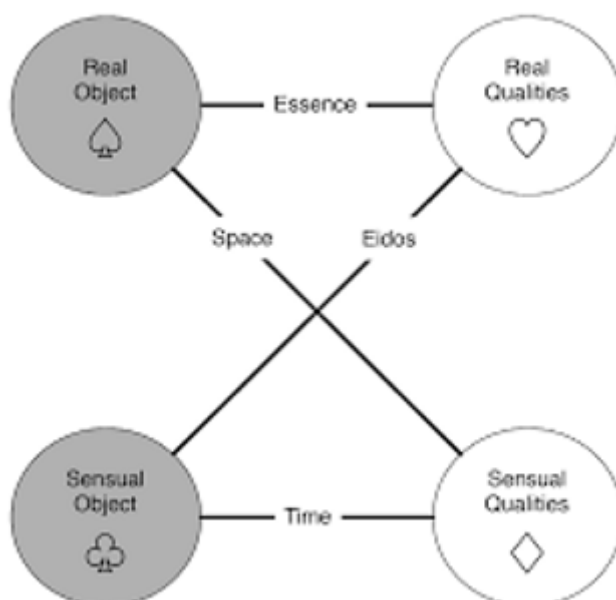
Herved forsøger Harman at skabe en ny metode og realisme, som kan anvendes til en mere virkelighedsnær beskrivelse af objekter uden at støde ind i de problemer Harman beskrev vedrørende materiel reduktion

Harman definerer også nogle regler for symbioser. Disse vil vi ikke præsentere her, da det ikke er dem alle der behøves at blive forklaret, så vi nøjes med at præsentere dem som bliver relevante når vi begynder at applicere symbiosebegrebet på vores undersøgelsesgenstand. Vi vil nu bevæge os videre til den del af Harmans teori der direkte beskæftiger sig med hvordan objekter er konstituerede og hvordan de fungerer.

Det firefoldige objekt

I Harmans introducerende værk fra 2011 *The Quadruple Object* giver han et indblik i det filosofiske grundlag for hans objektorienterede ontologi og en detaljeret gennemgang af væsentlige nøglebegreber samt objekteters konstitution. Fremadrettet vil vi, for at lægge os tæt op af Harmans teori også benytte os af Harmans definitioner af metafysik og ontologi. For Harman dækker ontologi over; “(...) *the basic structural features shared by all objects*” og metafysik over; “(...) *the fundamental traits of specific types of entities*” (Harman 2007:204) Vi vil her gengive de dele af Harmans spekulative realisme som vi finder relevante for vores formål. Som nævnt tidligere bygger Harman meget af sin teori ud fra to tidligere teoretikere – Heidegger og Husserl. Ud fra deres tanker udleder Harman et begrebsæt som beskriver hvorledes et objekt er konstitueret og interagerer med andre objekter. Vi vil følge Harmans eksempel og starte med at gennemgå det skelet han former ud fra disses teorier.

De væsentlige begreber som Harman udleder fra dem hver især er sensuelle objekter og sensuelle kvaliteter fra Husserl og reelle objekter og reelle kvaliteter fra Heidegger. Disse fire begreber udgør fundamentet i Harmans ontologi fremadrettet. De er i hans øjne de fire poler som sammen med spændinger imellem dem konstituerer alle objekter (Harman 2011: kap II). Figuren nedenfor viser de fire grundlæggende poler samt fire af de væsentlige spændinger imellem dem.

Figur 1

Når begreberne nu er på plads, kan vi begive os ud i at forklare dem. For nemhedens skyld vil vi fremadrettet primært kalde sensuelle objekter for SO, sensuelle kvaliteter for SQ, reelle objekter for RO og reelle kvaliteter for RQ.

Det sensuelle aspekt

Som den ene halvdel af det firefoldige ophav til virkeligheden står hvad vi vælger at kalde det sensuelle aspekt, som udgøres af **sensuelle objekters** forhold til de to slags kvaliteter. **SO** er Harmans nye navn for Husserls intentionelle objekter. På alle måder er de det samme som hvordan Husserl har defineret sine intentionelle objekter, og er kun blevet omdøbt af Harman for at undgå misvisende konnotationer. De er immanente i kraft af at de opleves og de eksisterer udelukkende i denne oplevelse, og optræder kun i hvad Harman kalder for den fænomenale sfære (Harman 2011:30). De repræsenterer dermed ikke nødvendigvis noget **RO** som eksisterer uden for oplevelsen, men har derimod sit eget liv. Hvis jeg retter min intention mod et skib, vil jeg komme i kontakt med et SO, og jeg vil samtidig opleve dets **sensuelle kvaliteter**, som for eksempel dets placering, farver, udsmykninger og tilhørende dele, som klassisk kaldes for accidenser. Disse **SQ** er dog ikke noget centralt for selve objektet og kan udskiftes og ændres uden at det nødvendigvis foranstalter at selve objektet ændrer sig. Denne spænding mellem et SO og dets accidenser er hvad Harman betegner som **tid**. Vi ser at skroget på skibet ruste og antager en anden farve og tekstur, og selvom skibet stadig er sig selv, er dets udtryk ikke længere det samme. På den måde er SQ ikke noget centralt for objektet, men kun noget som det er behængt med. Selvom SO altid er overdyngt med en måske uendelig mængde af disse kvaliteter, så vil vi i princippet stadig have direkte adgang til det sensuelle objekt. Det er altså ikke skjult for os, og udgøres ikke blot af dets kvaliteter, men fremstår pyntet med et væld af udsmykninger (Harman 2011:24-25).

Som det fremgår af figur 1 er det dog ikke kun sensuelle kvaliteter som et sensuelt objekt står i spændingsforhold til, men også **reelle kvaliteter**. Spændingen mellem disse to poler er hvad Husserl og Harman kalder for **eidōs**. Disse kvaliteter, også kaldet essentielle kvaliteter af Harman uden dog at være lig med et objekts essens, udmærker sig ved at være utilgængelige men samtidigt absolut nødvendige for objektet. Omend man ligesom med accidenser ikke kan reducere et objekt til kun dets RQ, så kan man heller ikke fjerne disse RQ uden fundamentalt at ændre objektet (Harman 2011:27). Harman optegner flere punkter hvor han adskiller sig fra Husserl i forhold til hans forståelse af SOs sammenhæng med RQ, fx ved at benægte at man kan erkende RQ via eidetisk variation som Husserl mener, men for vores formål er det vigtigste simpelthen at RQ er utilgængelige og nødvendige. Det væsentlige at forstå ved denne konstellation af Harmans poler er, at SO har en **eidōs**, en irreducerbar ånd som på en og samme tid hænger sammen med, og står adskilt fra både sine reelle og sensuelle kvaliteter.

Det reelle aspekt

Vi bevæger os nu videre til at stille skarpt på de **reelle objekter** og hvad vi har valgt at kalde for det reelle aspekt, hvor RO forholder sig til de to slags kvaliteter.

Harman er i denne forbindelse meget inspireret af den tyske filosof Martin Heidegger, som var elev af Husserl, men havde et markant anderledes syn på virkeligheden (Web 2). Harman udleder sit begreb om det reelle objekt fra Heideggers værktøjsanalyse. Den bærende pointe som Harman udleder af denne er, at alle **RO** er utilgængelige og tilbagetrukne, som også RQ blev beskrevet ovenfor. Hver eneste gang vi forsøger at erkende et objekt og se det, så vil det egentlige objekt forsvinde for øjnene af os, og i stedet vil der i vores bevidsthed optræde en repræsentation eller også kaldt en karikatur af dette objekt i stedet for, altså et SO. Det egentlige objekt og dets virkelige beskaffenhed er ikke at finde i den ellers lettilgængelige fænomenale sfære, men skjuler sig i uanede dybder under den metafysiske muldjord (Harman 2011:37). Denne utilgængelighed mener Harman er et almentgældende forhold i virkeligheden for alle entiteter som kan betegnes som reelle. Enhver interaktion mellem entiteter, om de er organiske eller ej, involverer et translationsaspekt, hvor det ene objekt falder tilbage, væk fra det andets granskende blik og efterlader en bleg afspejling.

For nu holder vi os til samspillet mellem RO og de to forskellige kvaliteter SQ og RQ. Harman mener at der er visse ligheder mellem sensuelle og reelle objekter. For eksempel kan begge ikke reduceres til deres komponenter eller relationer og begge indgår i spændingsforhold til de to slags kvaliteter (Harman 2011:48). Begge har også en egeneksistens, men hvor RO overlever på egne vilkår, så vil et SOs livsforløb blive startet og afsluttet af et ROs oplevelse af det; *“If I close my eyes or sleet or die, the sensual tree is vaporized, while the real tree continues to flourish even if all sentient beings are destroyed along with me.”* (Harman 2011:48). Der hvor de er grundlæggende forskellige er i deres tilgængelighed. Et SO vil være pyntet til ukendelighed med diverse SQ, men stadig i princippet synligt, mens et RO derimod vil altid forsvinde fra blikket så snart man retter det mod det. Samtidigt kan de dog sammenlignes ud fra deres ensartede forhold til de forskellige kvaliteter. Et SO er synligt og dets SQ ligeså. Et RO er usynligt og skjult, men vi kan fornemme dets tilstedeværelse qua de SQ som det udstråler i den fænomenale sfære. Yderligere er det også evident, at et RO ligesom et SO har reelle kvaliteter også kaldet essentielle kvaliteter. Harman henviser til Leibniz, som viste at selv den mindst mulige ontologiske enhed man kan forestille sig, som han kaldte monader, også må eje et væld af forskellige ægte kvaliteter for at adskille sig fra andre monader og være hvad den er (Harman 2011:49).

I samme tråd er det nu nemt at se hvordan forholdet mellem RO og RQ kan kaldes **essens** af Harman, som vist på figur 1. Et specifikt ægte objekt er forskelligt fra andre, og denne forskel er betinget af dets specifikke reelle kvaliteter, som ikke kan fjernes uden at objekt forandres og ophører med at eksistere som sig selv. På samme måde som med et SOs eidos kan vi ikke opleve disse RQ via erfaringen, men vi kan konkludere at de må eksistere, for ellers ville alt reduceres til en uniform udefinerbar masse. Derudover kan vi observere forholdet mellem RO og dets SQ, det forhold som Harman kalder for **rum**. Vi ved at RO må findes som selvstændige og specifikke enheder omend uden for vores perceptuelle rækkevidde. Selvom hammeren i vores hånds væsen forsvinder fra vores erfaren, optager den pladsen i vores hånd uanset, og denne sensuelle oplevelse henter til den dybere eksistens hos ethvert ægte objekt.

Den stedfortrædende kausalitet

Efter at have beskrevet objekters ontologiske konstitution, vil vi nu gå videre til at forklare deres interaktion. En af Harmans ambitioner er at udvikle en ny kausalitet. På sin vis springer denne ambition ud af nødvendighed. En konsekvens ved den definition af objekter Harman har skabt på baggrund af Heidegger er, at siden reelle objekter ikke kan relatere og influere andre reelle objekter direkte qua deres tilbagetrukkenhed, da må der etableres en indirekte form for kausalitet. Uden denne kunne det ikke siges, at nogle objekter nogensinde forårsagede noget som helst, og derfor skaber Harman den stedfortrædende kausalitet [vicarious] (Harman 2007). Ideen om at objekter har brug for en ekstra instans for at bevirke forandringer er ikke ny. Harman fremviser et historisk og bredt perspektiv i sine tekster ved også at trække på middelalderlige kilder, nemlig de såkaldte asharitter, islamiske lærde som fulgte doktrinen skabt af Abu al-Hasan al-Ash'ari (ca. 874-936). De fastholder, at alle objekter er afskårede fra hinanden, og at enhver effekt er forårsaget af Gud. Objekter evner ikke at bevirke noget selv, og hver eneste gang vi oplever en hændelse, er det fordi Gud har taget lejligheden til at udføre den. Som Harman skriver i sin artikel *Time, Space, Essence and Eidos: A New Theory of Causation* i *Cosmos and History: The Journal of Natural and Social Philosophy*: "... fire does not burn cotton - it is merely the occasion for God to burn the cotton." (Harman 2010:5). På baggrund af denne påstand bliver doktrinen også kaldt for occasionalisme, og herfra henter Harman sin inspiration til en ny kausalitet.

For Harman er det ikke Gud der er løsningen, dette er i hans øjne bare at forskyde problemet. I stedet vil han finde frem til den grundlæggende mekanisme, den nødvendigvis må eksistere for at hans teori kan hænge sammen og fungere. Harman har skabt et indviklet begrebsnet,

hvormed han viser objekters komplekse og forunderlige væsen, og det er vigtigt at hans kausalitet kan passe ind i dette uden at vride noget af led.

Som en af katalysatorerne for Harmans indirekte kausalitet står et velkendt begreb - intentionen. Som før beskrevet er Harman meget inspireret af Husserl og låner nogle af hans begreber for at føre dem videre til deres, for ham, logiske konklusioner. Husserls intentionelle objekt bliver til Harmans sensuelle, nu med reelle kvaliteter, noget som Husserl givetvis ikke havde forestillet sig. Ligeledes mener Harman at intentionens konstruktion har en stor betydning for hvordan kausalitet udmønter sig. Før vi uddyber dette, må vi dog først nærmere beskrive Harmans syn på relationer.

Grundlæggende set er Harman af den overbevisning, at alle interaktioner og relationer mellem objekter altid vil være en translation eller en forvrængning (Harman 2010:2). Denne påstand kommer ud fra det princip, at vi aldrig nogensinde oplever et objekt som det er i sig selv, men altid kun oplever det som det fremstår i den fænomenale sfære - vores opmærksomhed eller intention. Dette princip er velkendt og klassisk, og stammer mindst tilbage fra da Immanuel Kant skabte skellet mellem ting for mennesket som de bliver erfaret, forstået og oplevet, og *ding-an-sich*, tingen som den er for sig selv, isoleret, i virkeligheden. Men hvor Kant mener at mennesket kan transcendere denne kløft, så mener Harman, at Heidegger gennem sin berømte værktøjsanalyse har bevist, at det principielt set er umuligt nogensinde for noget at opleve noget andet til fulde, som det er for sig selv i virkeligheden (Harman 2010: 3-4). Simpelt sagt, så er det kun hvad end der er relevant, og til dels brugbart ved det perciperede objekt, som opleves og dermed kaldes ægte; *“Other features... which may be of the greatest relevance to mosquitoes, bacteria, angels, or nails, are left untranslated, ignored as if they did not exist.”* (Harman 2010:3-4). Det er på den måde at reelle objekter er utilgængelige, og deres essens uudtømmelig [inexhaustible], da der altid vil være yderlige kvaliteter som ikke fremstår for det perciperende objekt. Her ser vi også en af Harmans andre pointer - det er ikke kun mennesker dette forhold gælder for, det er alt hvad der findes, da alt er objekter i OOOs perspektiv, inklusiv mennesket, myg, coronakrisen, skyer, følelser og ideer og derfor er det et forhold der gælder for alle interaktioner mellem alle objekter.

Intentionen viser os andre objekters uerkendelige dybder og relationers karikerende fattigdom, men hvad med intentionen selv? For Harman er den ikke kun et spejl for objekter, men også et kammer hvori kausalitet udfolder sig. For at komme nærmere hvordan dette kan være, må vi først gengive en besynderlig dobbeltsidighed ved intentionen. I første omgang kan det siges, at intention består af to ting - det der bliver perciperet samt den der perciperer. Som når jeg observere blichønen i søen ved siden af hvor jeg skriver dette. Men samtidigt er intention ét

enkelt objekt: *“...the intentional relationship is one, since the object and I are together. Five minutes from now... I can still analyze this intentional relationship in memory, and other humans can analyze it at any moment too. In short, the intentional relation has an inherent reality that is never exhausted by analyzing it.”* (Harman 2010:9). Intentionen er et forenet objekt, som indeholder både mig og det sensuelle objekt - i dette eksempel blishønen. Denne intention kan i sig selv blive gjort til genstand for perception, og man kan aldrig udtømmeligt erkende dens fulde væsen. *“And this leads us to draw a strange but inevitable conclusion... Insofar as intentionality is one, it is a single object. And insofar as intentionality is two, it is two objects... And the only place for these two objects to make contact is the interior of the one object defined by the intentional relation as a whole.”* (Harman 2010:10). Herfra bevæger vi os nu derud hvor Harmans indirekte kausalitet kan indtage sin plads, som mediatoren der kan føre de sønderrevne objekter sammen og igen giver dem mulighed for forandring.

Intentionen som et objekt indeholdende to objekter, er en konstruktion som muliggør kontakt. Det er vigtigt at notere, at der ikke er tale om kontakt mellem et reelt og et andet reelt objekt, sådanne objekter vil altid trække sig tilbage fra hinandens åsyn ifølge Heideggers analyse. I intentionen møder et reelt objekt - den der intenderer - et sensuelt objekt - det perciperede. Intentionen, eller relationen mellem den der perciperer og det perciperede, har altså en selvstændig reel status, og kan ikke sættes lig med sine dele Dette leder Harman til at formulere en grundsætning for hans kausalitetsbegreb - relationer opstår kun mellem asymmetriske partnere, objekter i intentionel relation med hinanden må være forskelligartede (Harman 2010:11).

Læser har måske undret sig igennem det foregående. Hvordan kan intention, noget som normalt tilskrives mennesket og intelligente dyr, udgøre en så grundlæggende funktion for alle objekter? Harman påpeger selv hvor tæt hans teori ligger på panpsykisme, men via nogle specificeringer for han afskåret sig for sådanne kontroversielle tanker. Kort sagt mener han, at panpsykisme har fået vendt virkeligheden på hovedet. Det er ikke et spørgsmål om, at alle objekter i en eller anden grad har en bevidsthed eller psyke som mennesket, men snarere er det mennesket som har en anderledes, og måske mere kompleks, udgave af denne helt basale funktion ved virkeligheden (Harman 2010:15). Hvis man skærer lidt ind til benet, er det simpelthen et spørgsmål om forbindelser. Reelle objekter kan ikke komme i kontakt med hinanden, da de forsvinder bag de affekter, som det ‘anskuende’ objekt relaterer til. Derved har det reelle ‘anskuende’ objekt kun forbindelse til en karikatur, det sensuelle objekt, som optræder i sin fulde pragt i den fænomenale sfære. Denne form for relation mellem RO og SO

er hvad Harman i sin artikel “*Vicarious Causation*” fra 2007 kalder for **oprigtighed** [sincerity] (Harman 2007:199).

I bund og grund handler oprigtighed om hvordan, at et reelt objekt er oprigtigt optaget af et sensuelt objekt. Når et RO ‘retter sin opmærksomhed’ mod et SO, så vil dette SO tage centerplads i ROs liv. “*This must be the site of change in the world. A real object resides in the core of an intention, pressed up against numerous sensual ones. Somehow, it pierces their colored mists and connects with a real object already in the vicinity but buffered from direct contact.*” (Harman 2007:213). Intentionen og den optagethed man finder dér er udgangspunktet. Herfra søger et reelt objekt at skabe forbindelse med et andet reelt objekt og forårsage forandring. Igen er det ikke noget som skal forstås som sædvanligt, som noget der kun gælder for dyr og mennesker, men som ethvert reelt objekts relation til et sensuelt. Ligeledes er intention ikke eksklusiv for noget bestemt væsen, men betegner bare et objekts rettedhed og optagelse af et andet. Som stedfortræder for det reelle objekt man søger at anskue, opstår det sensuelle objekt, da de reelle skjuler sig. Hvis denne relation mellem RO og SO som stedfortræder for et andet RO ikke fandt sted, så ville virkeligheden bestå af ensomme øer af objekter som aldrig interagerede med andre, som occasionalisternes virkelighed uden Gud. Derfor er der behov for noget der kan linke disse øer sammen. I et reelt objekts optagethed af et sensuelt objekt findes der en mulighed for at skabe forbindelse til det andet reelle objekt bag ved det perciperede sensuelle objekt. Denne forbindelse er den egentlige rod til kausalitet for Harman, og hvad der muliggør denne kalder han for **allusion**.

Det er nu vi bevæger os ind i hjertet af Harmans teori, hvor kausaliteten flyder mellem og binder virkeligheden sammen. Allusion omhandler på en og samme tid separation og sammenførsel. For at forklare allusion må vi først vende tilbage til noget tidligere beskrevet og udfolde det mere, nemlig de sensuelle objekter og deres to slags kvaliteter. Den første slags, kaldt sensuelle kvaliteter og accidenser, er forholdsvis simple og uvedkommende i denne sammenhæng. De er blot alt det der pryder det sensuelle objekt - dets farver, udtryk, placering og vinkler, udsmykninger og så videre. Mere eller mindre tilfældige og partikulære detaljer som trækkes med i objektets kredsløb. Dets essentielle kvaliteter er dog anderledes. Indledningsvist kan det siges at ethvert SO har flere forskellige essentielle kvaliteter, men noget interessant sker når man prøver at opliste dem. Så snart man har benævnt en essentiel kvalitet, som fx antændelighed ved bomuld, og analytisk, mentalt separeret den fra dens SO, så vil kvaliteten fremstå som en accidens. Bomulden synes stadig at være bomuld, tilbagetrukket og mystisk. Man ville forvente, at objektet ville mangle disse kvaliteter, da de er definerede som essentielle kvaliteter, hvor foruden objektet ikke længere ville være hvad det er, men ifølge

Harman så optræder det sensuelle objekt stadig samlet. Der er således kun en essentiel kvalitet der i sidste ende gælder for SOs, og det er hvad objektet er. Bomuldens essens som totalitet, umindskelig, udelelig og ukendelig (Harman 2007:214).

Spørgsmålet er så hvordan dette kan hjælpe os hen imod et link mellem reelle objekter og dermed en kausalitet. Harman mener at det er ved hjælp af metaforer. Når vi bruger et objekt til at beskrive et andet, så får vi separeret det sensuelle objekt fra dets essentielle kvalitet, og kan derved skimte det reelle objekt skjult under det, og det er denne separation som kaldes for allusion (Harman 2007:215.)

“When the poet writes ‘my heart is a furnace,’ the sensual object known as a heart captures vaguely defined furnace-qualities and draws them haltingly into its orbit. The inability of the heart to fuse easily with furnace-traits (in contrast with literal statements such as ‘my heart is the strongest muscle in my body’) achieves allusion to a ghostly heart-object lying beneath the overly familiar sensual heart of everyday acquaintance.” (Harman 2007:215-216)

På den måde bliver et sensuelt objekt til mediatioren der kan tillade to forskellige reelle objekter at skimte hinanden og delvist forbinde sig til hinandens reelle væsen. Ligeledes er det umuligt for sensuelle objekter at komme i kontakt med hinanden uden en mediator i form af et reelt objekt. Det er kun et reelt objekt der kan skabe en intention hvori flere sensuelle objekter kan optræde opadgrænsende til hinanden. Allusion er hvad der gør mennesket i stand til at nærme sig et ægte objekt, og en sådan form for mekanisme må nødvendigvis være gældende for alle objekter, hvormed de afdækker, forbinder og forårsager.

Forhåbentligvis fremstår Harmans kausalitetsbegreb nu tydeligt. *“To repeat, the primary meaning of ‘cause’ is to create a new object. Only secondarily does it mean that an object has an effect on others or retroactive impact on its own parts. If we see one thing influence another, this is merely a retroactive effect of a joint object that unites the two, or once did so.”* (Harman 2010:14). Ilden fortærer bomulden, ikke fordi den har et bevidst ønske om dette, men fordi at ilden forbinder sig til bomuldens antændelighed, og denne nyskabte forbindelse er selv et nyt objekt, brændende bomuld. Ud fra endeløse forbindelser opstår utællelige objekter. Vores jords østlige horisont møder sollyset og bliver til daggry, skælvende tektoniske plader møder oceanet og bliver til en tsunami. Vores samfund møder en virus og bliver til et land i krise.

Vi vil i analysen af den skepsis vi undersøger i høj grad benytte os af allusion. Igennem brug af metaforer vil vi vise de sider ved skepsissen som vi forstår som de mest essentielle, for derved at determinere hvorvidt Harmans teori kan afhjælpe skepsis. På den måde bliver allusionbegrebet et metodisk værktøj for os som vi bruger analytisk, og fordelen ved dette vil blive diskuteret senere hen.

Harman og Latour

Efter at have gennemgået de begreber fra Latour og Harman vi finder mest relevante, vil vi følgende forsøge at overveje deres begreber i relation. Specialet har bl.a et mål om at se hvor stor grad af anvendelighed de har, men til gengæld har vi også en ide om at der er noget deres respektive teorier ikke kan for sig selv. Vi mener at Harmans teori egner sig bedre til at skulle kortlægge skepsis, da det giver os mulighed for at se det som en vedvarende genstand, hvilket også kan gøre skepsissen mere håndgribelig. Som nævnt tidligere er Latours aktant begreb meget flygtigt og i konstant forandring ift. dets alliancer, og derfor kan det være svært at snakke om en tidslig sammenhæng, hvilket er en ulempe for os da vi ønsker at fortælle følge objekterne under en længere periode. På den anden side forventer vi at Latours teori, specielt alliance og styrkeprøvelses begreberne, kommer til at have stor værdi for os, da både skepsissen og krisen, har to forskellige udlæg af verden, hvorpå vi antager der opstår en kamp om sandheden. Som påpeget ønsker vi at bruge Latour og Harmans begreber sammen i vores analyse, men for at gøre det må vi først overveje om dette overhoved kan lade sig gøre teoretisk. Som sagt har de nogle forskelle og dem vil vi starte med at overveje, for at bedømme om det kommer til at skabe modsigelser. Vi vil påpege at Harmans teori er den bærende for specialet, og derfor vil vi i højere grad forsøge at argumentere for at Latours begrebsramme kan passe ind hos Harman, end omvendt.

Mulighederne for sammenspil

Den helt fundamentale forskel på de to teoretikere er som påpeget i afsnittet om Harman, at Latours aktanter er baseret på handling og relationer og hvorimod Harmans objekter har en essens ud over dette. Da vi allerede har forklaret hvorfor vi mener Harmans objekter er mere brugbare i vores sammenhæng, vil vi ikke kommentere mere på dette, men i stedet diskutere om Latours begreber alliance og styrkeprøvelse kan bruges i sammenhæng med Harman.

Der er i Latours teori lagt betydeligt mere vægt på alliancerne end hos Harman, da aktanters eksistens altid vil medføre alliancer. Hos Harman ser vi dog ikke en sådan vigtighed af begrebet da objekter kan eksistere uden at have nogle alliancer. Det betyder dog ikke at alliancebegrebet er ligegyldigt for Harman, da objekter stadig kan forme alliancer og bånd med andre objekter. Det kan overvejes om det som Harmans symbioser er en form for alliance. Harman mener at symbioser er et punkt i et objekts liv som transformerer det. Det hænger ikke sammen med Latour, da han mener at alle begivenheder hos en aktant er ligestillede, og derved

transformerende. Latour mener at alle relationer er vigtige, hvorpå hans begreb om alliancer kan bruges i alle de relationer. På den måde må Latours begreber også kunne bruges i Harmans symbioser, da det, selvom det er af ekstra vigtig karakter, stadig er en relation. Spørgsmålet bliver så om Harman vil acceptere at bruge Latours begreb i forbindelse med OOO.

Vi vil mene at en symbiose er mere end en alliance, da det ikke blot er en relation mellem to objekter, men en sammensætning af to objekter til at skabe et helt nyt objekt. I symbiosen bliver de to objekter til et nyt objekt, hvor imod alliancer beskriver en mere løs relation mellem to forskellige objekter. Man kan dog sige at en symbiose altid er en form for alliance da det er to objekter som skaber en relation, men en alliance er ikke altid en symbiose, da relationen ikke nødvendigvis er vigtig nok for objektet til at kunne betegnes som en symbiose. Man kan overvejende sige at alliancer er en sensuel kvalitet ved objektet, hvorpå at de som sådant kan fjernes eller tilføjes uden at objektet selv ændrer, men samtidigt er alliancer ikke nødvendigvis er en kvalitet ved objektet.

Ikke desto mindre kan alliancebegrebet hjælpe os med at beskrive objekternes indflydelse på verden. En fordel ved alliancebegrebet ift. Harmans symbioser er, at man nemmere kan inddrage forskellige begivenheder og objekter som man finder relevante og sigende, uden at de behøver at være betydningsfulde nok til at blive defineret som symbioser. På den måde er alliancebegrebet mere inkluderende og nemmere at benytte. Denne pointe vil vi diskutere yderligere senere hen. Vi mener at dette er vigtigt at have med da vi med specialet ikke kun ønsker at kortlægge skepsisobjektet, men også at forsøge at vise dets indflydelse i Danmark. Vi ser ikke noget problem i at bruge det sammen med Harmans objekter, da Harman ikke afskriver alliancebegrebet, selvom han finder det mindre væsentligt end Latour (Harman 2009:131).

Et andet begreb fra Latour som kan hjælpe os med at give en mere detaljeret beskrivelse af objekternes møde er styrkeprøvelse. I løbet af *Immaterialism* nævner Harman flere begivenheder hvor VOC-objektet møder andre objekter, men han går ikke i teoretiske detaljer med hvordan det sker. Det kan skyldes at Harman i *Immaterialism* fokuserer på udviklingen af et enkelt objekt og at det objekt han beskriver, er betydeligt anderledes end det vi beskæftiger os med. I dette speciale stiller vi skarpt på to objekter og deres indbyrdes kamp. Vores mål med specialet er at vise skepsis som objekt, hvilket er et objekt som i meget af dets levetid forsøger at angribe andre objekter, hvilket vi vil komme til at se i analysen. Derfor mener vi at have brug for et begreb som kan beskrive kampen mellem objekter, Grunden til at vi mener at kunne bruge begrebet styrkeprøvelse sammen med Harman er, at han beskriver at VOC ødelægger andre objekter og beskriver dem i kamp. Altså ser vi at objekter indgår i kamp mellem

hinanden, og vi mener også at dette må betyde at Harman ikke vil afskrive begrebet. Det hænger også sammen med at vi tager alliancer med i en større betragtning, da vi ikke kun er interesseret i at kortlægge objektet, men også i hvad det har af indflydelse, og derfor og derfor finder vi det vigtigt at kunne påpege den styrketest der er om alliancerne mellem kriseobjektet og skepsisobjektet.

Udvælgelse af empirisk materiale

I dette afsnit vil vi kort præsentere den empiri vi har valgt, samt forklare hvorfor vi har valgt at bruge denne. For at beskrive coronakrisen i Danmark har vi valgt at følge den gennem den danske regerings pressemøder, som har været holdt i løbet af krisen da de er konkrete i deres udlægning af hvordan krisen er forløbet, samt præsenterer spørgsmål fra journalister (Web 3). For at forklare skepsissen over for krisen har vi valgt at følge den tidligere læge, Søren Ventegodt. Ud fra hans udtalelser forsøger vi at skabe et generelt billede af hvad skepsis indeholder og hvordan det fungerer. Vi gør dette ved at udlede de centrale påstande og argumenter hos Ventegodt og hans organisation ‘Organisationen til Oplysning om Corona’ (OOC), da vi mener at denne repræsenterer en betydelig etableret skepsis over for coronakrisen i Danmark. For at kunne beskrive skepsissen har vi forsøgt at bruge alle de informationer som vi har kunnet få fat i om Ventegodt og OOC. Det betyder at vi har kigget på hans Facebook profil, hans bøger om coronakrisen og hans hjemmesider www.OOC.one, www.coronawhistleblower.org og www.qualityoflife.dk samt diverse dokumenter herfra.

Søren Ventegodt

Søren Ventegodt, formanden for OOC, er en meget iøjnefaldende skeptiker over for den danske coronakrise. Ventegodt er uddannet cand.med fra Københavns Universitet og såkaldt EU-MSc-CAM på The Interuniversity College for Health and Development i Østrig (Web 4). Han blev i 1994 indsat som direktør på “The Quality of Life Research center” (Web 5) hvor han også leder “Nordic school of Holistic Medicine”, som udbyder kurser i forskellige holistiske emner såsom helbred og sexologi (Web 6). I 2012 fik han frataget sin lægeautorisation, da han efter en anklage som startede i 2005, blev dømt for “(...) *at have været seksuelt manipulerende over for flere patienter*”, og derudover at “(...) *have berørt to af dem på kønsdelene*” (Web 7). Dog fik han den generhvervet i 2020, men valgte at deponere den. Selvom han i mange år ikke har haft en lægeautorisation, har han i mellemtiden udgivet et væld af bøger bl.a. “*Holistisk behandling af psykisk sygdom*” fra 2016, og senest bogen “*Corona overleverens håndbog*” fra

2020 og *“The Covid-19 Pandemic A Tribute to the Corona Whistleblowers. The story of a false pandemic”* fra 2020. Vi vil kort nævne at Ventegodt i mange af sine bøger har samarbejdet med Joav Merrick som er professor i pædiatri og folkesundhed, på hhv. Hebrew University, Kentucky University og Georgia University (Web 8). Vi medgiver han har været medforfatter men vi vælger udelukkende at forholde os til Ventegodt som talerøret for skepsissen. I begge sidstnævnte bøger udtrykker Ventegodt en klar skepsis over for corona virussens alvorlighed og derved også en skepsis over for nødvendigheden af krisen som har fulgt den. Det er bl.a med udsagn om corona som *“... a common cold is what we are dealing with here, according to the scientists.”* (Ventegodt et al 2020:viii). De videnskabsmænd som Ventegodt hentyder til er bl.a de tre whistleblowers som bogen beskæftiger sig med. Da vi bruger Ventegodt som talerøret for skepsissen vil vi, ligesom med Merrick, ikke beskæftige os med de tre whistleblowers yderligere, men i stedet lade dem tale igennem Ventegodt. Med de tre whistleblowere i ryggen bevæger Ventegodt sig i kast med at kritisere coronakrisen, WHO² og medicinalindustrien³. Ifølge Ventegodt er WHO i et økonomisk samarbejde med medicinalindustrien, hvilket gør dem utroværdige (Ventegodt et al 2020:10). Dette har vist sig før, i 2009, under svineinfluenzaen, hvor WHO, ifølge Ventegodt har udstillet sygdommen til at være meget farligere end den er og dermed tjent ufortjente penge på den (Ventegodt et al 2020:18-19). Denne episode vil vi gå mere i dybden med senere. I løbet af årene er WHO's svinestreg blevet glemt mener Ventegodt (Ventegodt et al 2020:75). I dag står vi i midten af den største pandemi vi har set i årtier. Igen har WHO været en frontspiller ift. at vise hvor farlig virussen var med statistikker på bl.a dødelighed, som Ventegodt har lagt under stor kritik. Både WHO's måde at føre statistik over dødelighed på og deres fortid danner fundamentet for Ventegodts skepsis over for coronakrisens alvor (Ventegodt et al 2020:22). En af grundene til at Covid-19 kan virke farlig er, ifølge Ventegodt, vores frygt for den. Ventegodt er fortalende for psykosomatik⁴, hvilket kort fortalt vil sige at han mener, at vores sindstilstand påvirker vores fysiske tilstand i en meget høj grad. Hvis vi tror på at coronavirusen er farlig, selv hvis det bare er en normal forkølelse, kan det gøre at den bliver farlig. Det er fordi regeringen, vores læger og medierne alle sammen portrætterer corona som en dødelig og farlig virus, at vi bliver så syge af den (Ventegodt et al 2020:20). Frygt, fulgt af stress gør at vores immunsystem lukker

² WHO (World Health Organisation) er et FN-organ, formet i 1948, som søger at fremme sundhed verden over, ved at rådgive om det og sørge for alle har adgang til det (Web 9)

³ Med medicinalindustrien mener vi firmaer som producere og sælger medicin

⁴ Psykosomatik er en del af sundhedspsykologien, som bl.a. beskæftiger sig med hvordan psykiske forhold spiller en rolle i sammenhæng med sundhed. (<https://www.dp.dk/decentrale-enheder/dansk-sundhedspsykologisk-selskab/forside/sundhedspsykologi/psykosomatik/>)

ned og derved bliver vi mere syge (Ventegodt et al 2020:60). Derudover bliver vi skadet af den nedlukning som har fulgt med corona: social distance, håndsprit og sterilisation, ensomhed, isolation er alle faktorer som gør at virussens effekt bliver forstærket (Ventegodt et al 2020:ix). Ventegodt forholder sig altså ikke kun kritisk til WHO, men mener også at regeringen er skyld i virussens alvorlige konsekvenser. Den måde som vi har valgt at reagere på trækker vores helbred ned. Skepsissen over for regeringen udmønter sig bl.a. i et sagsanlæg mod Mette Frederiksen, hvilket vi også vi komme mere ind på i analysen af skepsissen. Derudover udviser Ventegodt og OOC også en skepsis over for coronavaccinen, som han påpeger ikke er en vaccine, men genterapi. Han mener ydermere at den ikke er ordenligt testet og derfor potentiel farlig (Web 11).

Objekterne formes

Efter at have fremstillet og forklaret vores teoretiske grundlag og de undersøgelsesgenstande som vi ser som centrale for vores formål er det nu tid til at undersøge deres potentiale, og forsøge at konkretisere og aplikere. Vi har med os selv gjort klart, at et væsentlig del af en teoris værdi er at finde i dens praktiske anvendelighed, og derfor har vi valgt at benytte Harman og Latours begrebssæt til at belyse og dermed, forhåbentligvis, forstå et praktisk anliggende, nemlig hvad der for tiden bliver kaldt for coronakrisen og skepsissen overfor dens alvor. Hovedsageligt er formålet for analysen at kunne forstå og afhjælpe skepsissen, men vi mener det en nødvendighed også at definere skepsissens modstander - coronakrisen, til dette formål. Vores metode for at afgøre dette spørgsmål er meget inspireret af Harman. Først og fremmest vil vi vise hvordan de forskellige centrale skikkelser i vores undersøgelse, coronakrisen og videnskabsskepsissen, kan betegnes som objekter ud fra Harmans teori og siges at danne symbioser. Derudover giver det os også en ramme for, senere, at kunne se hvordan skepsissen opererer over for dens krisen. Inspireret af Harman vil vi forsøge at fortælle en historien om de to objekter

Der er en ting som er vigtig i starten af dette foretagende, og det er nøjagtigt at definere hvorledes de forskellige objekter vi arbejder med er afgrænset. Når vi skriver coronakrisen da mener vi ikke selve virussen, men de forandringer i samfundet som regeringen har indført og anbefalet. Det er alt fra nedlukninger af uddannelsesinstitutioner til mundbindskrav i offentligheden, fra nynnende salmesang og albuehilsener til svimlende indkøbsbeløb for værnemidler og vacciner, og selvfølgelig forsamlingsforbud. Selve coronavirussen har sine egne kendetegn, egenskaber og aspekter, men siden vi ikke er medicinsk eller biologisk

uddannede, så afholder vi os fra at komme nærmere ind på disse, og behandler selve virussen mere simpelt, som et uklart spekter der hjemsøger os og som vi forsøger at bekæmpe.

Ligeledes er det ikke enhver form for skepsis over for krisens alvor man kan forestille sig, som vi beskæftiger os med, men specifikt den som den tidligere læge Søren Ventegodt udtrykker. Vi antager dog at denne kan bruges til at repræsentere skepsis mere generelt, men vi kommer ikke til at lave sammenligninger for at påvise dette. Primært bliver den præsenteret for at give et samlet og tydeligt billede af argumenter imod coronakrisen alvor og nødvendighed, som man kan forestille sig, at andre skeptikere ville være enige i.

Vi kommer løbende til at benytte Shapin og Jasanoff også. Dette gøres fordi vi i dem finder et sprog som gør os i stand til at beskrive samfundet og menneskene i det mere generelt og samtidigt kommentere på de strømninger og tendenser heri som kan være betydningsfulde. På den måde mener vi, at de komplementerer vores hovedteoretiker. De vil også blive brugt i anden del af analysen. Vi vil nu bevæge os ud i at definere kriseobjektet.

Kriseobjektet

I Danmark har vi i skrivende stund levet i over et år i skyggen af coronakrisen. Der er givetvis ikke nogen der ikke er blevet berørt i en eller anden forstand, og mange har oplevet alvorlige konsekvenser ved den, som fyringsrunder, ekstrem ensomhed og selvfølgelig tab af liv. Som Jupiters måner kredser disse ulykker rundt om vores objekt, som en sort diamant ser vi utallige facetter der alle viser et udsnit af krisen og hvad den fører med sig. Vi kan fremmane et koncept i vores sind af coronakrisen som helhed, og se dette sensuelle objekts mange sensuelle kvaliteter, men objektets essens og essentielle kvaliteter er svære at holde fast. Kan man sige, at præventionen af død og smitte er det essentielle? For nogle vil restriktioner og kulturændringer veje langt tungere, og en disciple af Foucault ville måske hæfte sig ved den enorme magtdemonstration krisen viser. Det kan måske være svært at finde hoved og hale i hvad der er op og ned, som tre blinde mænd der hver har fat i en del af en elefant og danner deres eget billede i hovedet, af hvordan de tror den ser ud. Men selvom det er svært at optegne tilfredsstillende, så er det stadig muligt at snakke om den som et enkelt samlet objekt. Selvom der måske er uenighed vedrørende objektets konstitution og centrale træk, så er ingen i tvivl om hvad man snakker om når man siger coronakrisen, lige så vel som hvis man nævnte Mt. Everest eller solen.

Vi bevæger os nu videre til oprindelsen af objektet, dets fødsel. Igen må det gøres klart at vi ikke snakker om coronavirussen, men om den danske krise der er opstået i forsøget på at

håndtere denne virus. Altså starter vores historie ikke i Wuhan, Kina, hvor man mener virussen originalt stammer fra, men starter derimod i Danmark det øjeblik man første gang blev opmærksom på truslen fra virussen. Det er her vi må lave vores første konkrete antagelser. Der er ingen grund til at tro andet end, at regeringen blev opmærksom på truslen før de holdte det første pressemøde den 6. marts 2020, omend det givetvis ikke var længe før. Vi antager, at regeringen kort tid forinden det første pressemøde på den ene eller anden måde blev underrettet om denne forestående trussel i form coronavirusen. Måske var det en repræsentant fra WHO der ringede og forklarede situationens alvor, måske var det en dansk embedsmand der allerede fulgte den globale situations udvikling og råbte vagt i gevær, eller måske var det en helt tredje instans. Præcis hvorfra og hvornår beskeden kom er for så vidt underordnet for vores vedkommende, det væsentlige er at den kom, og blev taget seriøst. Herfra antager vi, at forskellige nøglepersoner som var involveret i den første ring af mennesker der blev underrettet, med det samme begyndte at mobilisere det danske system og regeringen. Inden for kort tid må nyheden om coronavirusen have bredt sig som et skibs kølvand, og derfra samledes forskellige organer og instanser sig for at komme truslen i forkøbet. Vi mener at det er her vi kan se fødslen af kriseobjektet.

Som Harman beskriver, så skal et objekts fødsel være gensidigt og symmetrisk. Gensidigt som i at alle parter indgår ligeligt i foretagendet og symmetrisk som i, at alle parter er jævnbyrdige. Igen må vi her lave nogle antagelser, men vores indtryk er, at begge disse forhold er gældende for kriseobjektets fødsel. Efter at advarslen om corona blev videregivet og modtaget af de forskellige parter, antager vi, at de alle samarbejdede og var enige om at danne en fælles front mod truslen. Igen kan vi ikke vide præcis hvornår hvad blev sagt til hvem, men ud af de involverede parter ser vi ingen der i starten af forløbet ikke fik indflydelse, eller var betydeligt mere indflydelsesrige eller kontrollerende end de andre. Dem vi mener der var de medskabende instanser er grundlæggende regeringen, Statens Serum Institut, Sundhedsstyrelsen og politiet, da disse er de eneste instanser som optræder i det første pressemøde (Web 12). Man kan måske argumentere for, at regeringen har det sidste ord og dermed ikke er helt i symmetri med de andre parter, men vi mener at det sandsynligvis ikke er tilfældet, da vi antager at regeringen har lyttet meget nøje til den sundhedsfaglige udlægning, og derfor samarbejdede ligeligt, i hvert fald i starten. Inden for meget kort tid samlede de forskellige parter i det danske system sig, og mobiliserede en kampdygtig reaktion på coronavirusen. Der blev antageligt overvejet handlemuligheder, foretaget forskellige vurderinger og lagt strategier. I sidste ende udmøntede det sig i, at der blev foranstaltet en national indsats. Denne blev bekendtgjort til folket på det første pressemøde den 6. marts 2020, hvor det blev gjort tydeligt, at vi stod overfor omfattende

forandringer, som var nødvendige i kampen mod corona. Fødslen for coronakrisen fandt sted i de timer eller dage før det første pressemøde, efter at advarslen om virussen første gang blev modtaget i Danmark, og det første pressemøde er den første gang dette nye objekt sættes fri, og også begyndelsen på dens første symbiose.

Den første symbiose

Krisen er trådt ud i virkeligheden efter en hurtig fødsel, og begynder nu at danne sine første symbioser. Før vi går videre, er det værd at dvæle ved en betydelig forskel ved kriseobjektet i forhold til det objekt Harman selv bruger som eksempel i sin bog *Immaterialism*, det hollandske Vest-indiske handelsselskab VOC. VOC bestod i omkring 200 år, mens at vores kriseobjekt allerede mens vi skriver dette lakker mod enden, tilsyneladende. Hvis alt går som det skal ser det ud til at coronakrisens levetid bliver under to år. De symbioser Harman viser hos VOC finder sted i løbet af flere årtier, mens at dem vi viser hos coronakrisen bliver dannet inden for cirka et år. Harman kommer ikke selv med en nøjagtig tidsskala for hvornår i et objekts forløb symbioser bliver dannet, udover at det primært er i starten, så derfor ser vi ikke et problem i dette som sådan. Yderligere er det også bemærkelsesværdigt, at vores objekt kan siges at have sin egen død for øje. Coronakrisen som objekt er designet således, at hvis den forløber hensigtsmæssigt, så opløser den sig selv til sidst.

Den 6. marts 2020 går den danske statsminister Mette Frederiksen til talerstolen og giver danskerne den dårlige nyhed - der er sygdom i landet. Efter at have fremstillet coronakrisen i samarbejde med de andre parter sætter hun den nu fri og lader den gøre hvad den skal. Det er absolut helt centralt for coronakrisen succes, at den danske befolkning støtter op om den, og derfor mener vi, at objektets første symbiose sker i sammenhæng med befolkningen. Mere konkret så mener vi, at den indgår i symbiose med det Mette Frederiksen, kalder for samfundssind. En bestemt attitude, som i sig selv også kan betegnes som et objekt, og som krisen bliver nødt til at danne stærke bånd til for at overleve og være virkningsfuld. Samfundssind kan dække over mange ting, og helt generelt så handler det om adfærd. Vi har ændret hvordan vi hilser på hinanden, hvordan vi handler dagligvarer, hvordan vi passer hinandens børn, hvordan vi ses med vores venner, og selvfølgelig har vores hygiejnevener også ændret sig til det mere omfattende med fx håndsprit. Det har endda været så gennemgribende, at store ceremonielle begivenheder som begravelser og bryllupper også har ændret sig markant. Denne symbiose med vores adfærd har i høj grad været både nødvendig central for coronakrisens mulighed for at lykkes med sit foretagende, og samtidigt har den været utroligt definerende for hvilke handlingsmuligheder objektet havde. Hvis coronakrisen overhovedet

ikke var indgået i en symbiose med menneskelig adfærd, så ville den ganske enkelt være forfejlet. Symbiosen havde dog en god chance for at lykkedes, da det er i befolkningens interesse at indrette sig efter krisen. På den måde så har symbiosen mellem befolkningens adfærd og kriseobjektet altså en stor betydning for hvad der er muligt at gøre, og hvad der kommer til at ske.

Den anden symbiose

Den anden symbiose ser vi opstå den 10 marts 2020, hvor at Mette Frederiksen beretter om de første lovhjemler og lovændringer der er blevet indført. I løbet af krisens levetid har disse ændret sig lidt til tider og er blevet udvidet, hvorpå symbiosens bånd også er blevet forstærket som for eksempel i form af forsamlingsforbuddet. På samme måde som med befolkningens adfærd, så er det også nødvendigt for coronakrisen at forbinde sig til loven for at være så effektiv som muligt, og derfor ser vi også denne symbiose opstå meget tidligt. Den har præget kriseobjektets handlemuligheder fra starten af, og har i stigende grad gennem forløbet været med til at øge objektets magt og indflydelse. Uden en symbiose med loven havde det simpelthen ikke været muligt at gennemføre de tiltag som var nødvendige for at krisen forløb som ønsket.

Loven er selvfølgelig i sig selv et meget komplekst og omfattende objekt, som har mange forbindelser til andre objekter i andre dele af samfundet. Den er selvfølgelig også i høj grad forbundet til regeringen og determinerer i betydelig grad hvilke handlemuligheder regeringen som objekt har. Loven ikke var en del af coronakrisen fra starten af. Der var (så vidt vi er bekendt) ikke nogen love vedrørende pandemier og kontrol af samfundet og befolkningen på baggrund af sygdomstrusler inden at regeringen indførte epidemiloven i starten af forløbet. Loven kan siges at være designet til at være grundig, nøgtern og forsigtig, så derfor har der automatisk været en afbødningsperiode hvor at loven forberedte sig på at samarbejde med kriseobjektet, men først skulle der skabes et juridisk sagligt grundlag. At få indført noget så omfattende som epidemiloven så hurtigt som det lykkedes regeringen, er usædvanligt og et vidne om den helt særlige situation vi er blevet kastet ind i. Man kan argumentere for, at en af de essentielle kvaliteter ved loven er, at den er besindig. Regeringen fik hasteindført epidemiloven, men dermed ikke sagt at det var forhastet. Situationens alvor krævede en seriøs, sikker og slagkraftig indsats, og derfor søgte regeringen hjælp fra loven. Måske søgte de at skabe denne forbindelse allerede før det første pressemøde den 6. marts 2020, men udkommet blev først realiseret den 10. Marts 2020, hvor loven da indgik i en symbiose med kriseobjektet.

Til gengæld gik det meget hurtigt da det kom til stykket. Politiet fik beføjelser til at udstikke bøder til personer der overskred forsamlingsforbuddet, og det blev muligt at uddele dobbelt strafudmåling til coronarelateret kriminalitet som bare et par eksempler. Det er altså tydeligt, at en symbiose med loven i høj grad har formet de muligheder som kriseobjektet har haft for at handle, og uden denne symbiose ville krisen have haft en helt anden karakter.

Man kan også se, hvordan lovsymbiosen over tid har kulmineret i forholdsvis ekstreme hændelser. Fredag den 12 marts 2021 blev Nanna Skov Høpfner idømt to års fængsel for at have opfordret til vold ved en demonstration i København arrangeret af gruppen Men in Black. Denne domsafsigelse blev givet på baggrund af paragraf 81 d i straffeloven, som netop vurderer om *“Lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark”* (Web 13), og derved kan fortjene en dobbelt strafudmåling. Et endnu mere ekstremt eksempel er den totale aflivning af mink der blev afviklet i løbet af oktober og november 2020, på grund af frygt om spredning af en ny mutation af coronavirussen man havde påvist i dyrene. Man kan se dette som en kulmination af kriseobjektets symbiose med lovgivningen. Selvom at det først var efter af aflivningen var fundet sted at man indførte lovhjemmel for det, så kunne det udelukkende lade sig gøre fordi at krisen havde en symbiose med loven. Det kan endda tolkes som et klart tegn på denne symbiose, at loven kom krisen til undsætning selvom aflivningen oprindeligt ikke havde lovhjemmel. Hvis ikke krisen var allieret med loven, så ville aflivningen nok slet ikke være sket i første omgang, og hvis den var, havde det måske været sådan en skandale, at kriseobjektet ikke ville have overlevet.

Man kan også tydeligt se lovsymbiosens indflydelse i forbindelse med forsamlingsforbuddene, hvoraf det første blev indført til det sjette pressemøde den 17. marts 2020 (Web 14). Det er en grundlæggende frihed at måtte forsamle sig som man vil, det har det været længe i landet, og det er en rettighed som har stor respekt i mange lande verden over. Men alligevel blev denne sat ud af kraft, og det har givetvis været en af de mest effektive strategier imod coronavirussen, men kun en som kunne lade sig gøre takket være lovens samtykke.

Vi kan altså se, at loven har haft en afgørende rolle for krisen, og hvis ikke krisen havde dannet bånd til denne entitet, så havde den ikke kunne opnå de samme resultater og heller ikke være lige så beskyttet. Loven har på den måde været en essentiel partner for krisen.

Den tredje symbiose

Den tredje symbiose sker mellem coronakrisen og testudstyr. Da det bliver en mulighed at teste flere borgere hurtigere takket være nyudviklede og masseproducerbare testkit, da skifter krisen karakter, og følger en ny strategi. Det var ikke længere muligt at have en simpel inddæmningsstrategi, da smitten nu havde spredt sig så meget, at den ikke kunne holdes snævert lokalt længere, men nu kunne springe op hele landet over. Derfor blev krisen nødt til at ændre sin fremgangsmåde hvis den fortsat skulle være effektiv, og derfor gik den i symbiose med testudstyr og begyndte at teste mange flere på en gang. Tests har sådan set været en del af krisen fra starten af, men vi mener, at det udviklede sig til en konkret symbiose fra pressemødet den 12. maj 2020 (Web 15). Der bliver strategiskiftet annonceret, da vi her netop får adgang til en betydeligt større mængde testkits, og det er blevet nødvendigt at spore virussens spredning i hele landet. Op til denne dato mener vi at det har givet mere mening at anskue de test som blev udført som sensuelle kvaliteter ved kriseobjektet. Noget mindre væsentligt, som har været iøjnefaldende men ikke absolut nødvendige for objektet. Krisen gik altså videre til en opsporingsstrategi med henblik på isolering.

På samme måde som med de andre symbioser, så har vi kunnet følge med i hvordan båndene mellem kriseobjektet og testudstyret er blevet stærkere og mere og mere har formet krisens udtryk. Gradvist er det blevet mere normalt at lade sig teste hele tiden. Efter at krisen skiftede strategi begyndte den at erhverve sig flere og flere test, og det har bevirket, at vi nu i starten af sommeren begynder at kunne åbne mere op. Test er blevet en forudsætning for at vi kan komme tilbage til at leve livet mere normalt. Det er endda blevet så effektivt nu, at man nemt kan finde et testcenter tæt på en, generelt set, og man får svaret allerede inden for en time med de mest almindelige test, i kontrast til de første typer hvor det kunne tage helt op til 72 timer før man fik svar. Kriseobjektet har derved også antaget en helt anden karakter. Vi kan nu se enden på tunnelen, og kan nu smage lidt af det gamle liv som vi har savnet. Krisen er blevet mere eftergivende, eller som Harman ville beskrive det, så er den begyndt at blive dekadent og slække på sin kontrol takket være de forandringer den selv har bevirket gennem sine symbioser. Men før at den slipper os helt, så må kriseobjektet færdiggøre sin sidste symbiose, den symbiose som den altid helt fra starten har sigtet efter, nemlig symbiosen med vacciner.

Den fjerde symbiose

Den sidste symbiose vi mener at coronakrisen indgår i, er med vaccinen mod coronavirussen. Der findes selvfølgelig flere forskellige vacciner, men for vores formål kan vi lige så godt betegne dem som et enkelt objekt. På sin vis har vaccinen altid været det endegyldige mål for

krisen, da det aldrig har været meningen blot at inddæmme og kontrollere, men at totalt at udrydde truslen fra virussen. Udover flokimmunitet som ville koste mange liv, så har en vaccine altid været den eneste reelle mulighed for at udrydde truslen her i Danmark, så vidt vi har forstået det.

Formålet for krisen har mangfoldige udtryk, men i sidste ende handler det kun om en ting - fjerne truslen fra coronavirussen totalt. De forskellige strategier som kriseobjektet har implementeret gennem forløbet, har alle handlet om at minimere truslen, ved for eksempel at isolere smittetilfælde og spore smittekæder, eller ved at formindske muligheder for fysisk kontakt mellem mennesker. Men alle disse strategier og tiltag er overordnet set kun blevet gennemført med en funktion for øje, nemlig at udskyde smitten og vinde tid, så man i sidste ende kunne mobilisere det endelige våben - vaccinen. Hvis vi havde valgt at klassificere både testkits og vacciner under den samme kategori 'medicinaludstyr', så havde vaccinen været den naturlige endelige kulminationen af symbiosen mellem krisen og denne kategori af objekter, men vi mener, at det er klart at vaccinen må stå i en kategori for sig selv simpelthen i kraft af hvad den muliggør. Uden en vaccine vil enhver smitsom sygdom kræve en endeløs årvågen modstandskamp eller alternativt lidelse og død indtil man opnår flokimmunitet, men vaccinen repræsenterer potentialet for et endeligt opgør med dårligheden, et potentiale som er helt unikt i denne sammenhæng. Derfor må en vaccine ses som et særegent objekt.

I skrivende stund er flere forskellige typer vacciner blevet gjort tilgængelige for den danske befolkning, og bliver nu uddelt efter etiske og medicinske faglige fordelingsprincipper. Mens vi går sommeren i møde og glæder os til ferie og genforening med venner og familie, så glæder vi os også til, at vi snart kan lægge et langt og hårdt kapitel bag os. Vaccinen muliggør at kriseobjektet kan nå sit mål om at fjerne truslen fra coronavirussen, og dermed også at krisen kan give slip og lægge sig til ro igen. På den måde er vaccinen den fjerde og sidste symbiose som vi ser i kriseobjektets livsforløb.

Skepsis over for Corona-krisen

Efter at have fået en forståelse af hvordan coronakrisen har udfoldet sig som objekt, vil vi nu gå videre til at beskrive den skepsis som er opstået som reaktion på krisen.

I dette kapitel vil vi således beskrive skepsissen over for coronakrisen som et objekt, hvor skepsissen bliver repræsenteret af Søren Ventegodt. Vi kan ydermere også kun basere Ventegodts skepsis på hvad vi kan se han konkret gør. For at vise og forklare dette objekt så godt så muligt har vi fundet det nødvendigt at lave nogle antagelser ift. hvordan de ting han gør

har tilknytning til objektet. Dette vil især blive synligt i den første del af historien (2005-2020) om Ventegodts skepsis, da vi ikke har meget konkret og beskrivende viden om objektet derfra.

Fødsel - en gnist af skepsis

Fortællingen om vores skepsisobjekt starter i 2005. Man kan undre sig over hvorfor vi ikke starter med det år hvor Ventegodt fødes, men vær opmærksom på at det objekt vi ønsker at snakke om, ikke er Søren Ventegodt, men den skepsis som han er talerør for.

I 2005 bliver Ventegodt anklaget for at have forsømt sit virke som læge. Han bliver bl.a. beskyldt for at have behandlet to patienter for psykiske lidelser ved at berører deres kønsdele, hvilket bliver kaldt vaginal akupressur (Web 16). Imens sagen er under behandling, får Ventegodt midlertidigt frataget sin autorisation som læge, hvorefter han begynder som psykoterapeut og forsker. Denne sag kommer ikke til at blive afgjort før syv år efter, i 2012.

I mellemtiden, i 2009, opstår svineinfluenza epidemien. Svineinfluenzaen blev den 11. juni 2009 erklæret en pandemi, da den begyndte at sprede sig fra USA og ud i verden. Det var en virus som man ikke havde set før og som ikke reagerede på antistoffer mod en almindelig influenza (Web 17). Verden var i fuldt alarmberedskab og flere lande købte vaccinerne mod sygdommen, hvorefter WHO 11 august 2010 erklærede pandemien overstået (Web 17). Det er dog ikke så vigtigt med en detaljeret beskrivelse af svineinfluenzaens forløb, så det vil vi spare læseren for. Det er nemlig den skandale som skete i kølvandet på pandemien, hvilket også er det vi vil komme til at se, kan have forbindelse til Ventegodts skepsis, som er det interessante i den her episode. Efter svineinfluenzaen havde stået på i stykke tid, opstod der mistænksomhed over for WHO. Dr. Wolfgang Wodarg, forhenværende formand for Europarådets Parlamentariske Forsamlings (PACE) sundhedskomite, læge og epidimolog med speciale i lungesygdomme og miljømæssige sygdomme, igangsatte en undersøgelse af WHO på baggrund af en beskyldning om at pandemien var falsk. Wodarg er også en af de forskere Ventegodt trækker på i forbindelse med sin skepsis mod Corona.

Mistanken stammede fra at forskere hos WHO givetvis havde et økonomisk bånd til medicinalindustrien og derfor udsatte folk for skade, ved at acceptere en dårligt testet vaccine (Web 18). Efterfølgende har PACEs sundhedskomite udgivet en rapport som påpeger at der er brug for mere gennemsigtighed fra WHO og de europæiske sundhedsinstitutioner (Web 19). Her bliver det også påpeget, at WHO ikke viste initiativ til at ændre holdning til svineinfluenzaepidemiens seriøsitet, efter overvældende evidens på at seriøsiteten af pandemien var strengt overvurderet. PACE understreger at det har resulteret i: *“(...) distortion of priorities of public health services all over Europe, waste of huge sums of public money,*

provocation of unjustified fear amongst Europeans, creation of health risks through vaccines and medications which might not have been sufficiently tested before being authorised in fast-track procedures(...)” (Web 19). Derudover bliver det, i rapporten, også problematiseret at der kan have været organer i WHO som har haft uhensigtsmæssige bånd til medicinalindustrien. Samtidigt ændrede WHO også definitionen af en pandemi sådan, at der skulle meget mindre til for at noget kunne klassificeres sådan (Web 19). Vi ser altså her et tilfælde hvor WHO og medicinalindustrien sættes under stor kritik for deres håndtering af en sundhedskrise.

Med denne begivenhed i baghovedet vender vi tilbage til Ventegodt som undertiden, hvor hans lægeautorisation har været suspenderet, har udgivet flere bøger om holistisk medicin⁵. Den 31. Maj 2012 falder dommen dog på ham og han bliver frataget sin lægeautorisation permanent, og derudover bliver han dømt til 30 dages betinget fængsel (Web 20). I samme år udgiver Ventegodt bøgerne *“Randomized clinical trials & placebo – can you trust the drugs are working and safe?”* og *“Medicin til gavn eller skade?”*, hvor han bl.a kritiserer medicinalindustrien. I sidstnævnte bog bliver det bl.a påpeget at *“De mennesker, der kommer til tops i det akademiske system og som får de magtfulde stillinger i Sundhedsvæsenet, er næsten altid blevet direkte eller indirekte støttet af medicinalindustrien, og er derfor loyale over for denne.”* (Web 21) og *“Konklusionen er, at det offentlige sundhedsvæsen i Danmark er en fiasko: Sundhedsvæsenet er i sig selv blevet en gigantisk trussel mod folkesundheden, og situationen er helt uholdbar.”* (Web 21). Det virker altså til at Ventegodt mellem 2005 og 2012, har udviklet en skepsis over for medicinalindustrien. Vi vil følgende beskrive hvordan vi ser denne skepsis udvikle sig som objekt, hvilket vi netop vil forklare med de begivenheder som vi lige har opridset.

Vi starter ved begyndelsen, fødslen af Ventegodts skepsis. Det kan overvejes at Ventegodts midlertidige fratagelse af lægeautorisation har været den gnist, som startede hans skepsis over for medicinalindustrien hos ham. Hans arbejde var på det tidspunkt autoriseret læge, og det ser også ud til at han brugte alternative behandlingsmetoder i form af vaginal akupunktur, hvorom retslægerrådet udtaler: *“(...) [vi] vurderer... at behandlingen er sket uden lægefaglig begrundelse.”* (Web 16). Der er to pointer som vi vil bringe op her, hhv fra Shapin og Jasanoff, for at kunne forklare fremkomsten af hans skepsis. Som nævnt tidligere påpeger Shapin at skeptikere ofte vil bruge andre ‘ikke anerkendte’ eller alternative former for videnskab, til at stille sig imod den anerkendte videnskab. I Ventegodts tilfælde ser vi holistisk medicin, og den

⁵ Disse bøger værende bl.a *“Principles of Holistic Medicine: Quality of Life and Health”* (2005) og *“Principles of Holistic Psychiatry: A Textbook on Holistic Medicine for Mental Disorders”* (2011)

vaginale akupressuer som former for alternativ videnskab. Ser vi det i sammenhæng med Jasanoffs pointe om rum kan dethjælpe med at forklare hvorfor der skulle opstå en skepsis under disse begivenheder. Ventegodt hengiver sig til den alternative behandlingsform holistisk medicin. Den bliver dog ikke godkendt, og derudover mister han også sin autorisation til at behandle med den. Hvis vi mindes rum-niveauet, fortæller det, at når vi bliver frataget noget som vi holder af eller som står os nært, så vil vi have større sandsynlighed for at blive skeptiske over for det, som har frataget os hvad vi holder af. I Ventegodts tilfælde er det videnskaben i form af medicinalindustrien (andre læger og mere anerkendte metoder) som tager hans lægeautorisation fra ham, hvilket er en ting vi antager står ham nært. Derudover ser vi, ift. Shapins pointe, at Ventegodt i sine senere år holder fast i den alternative videnskab. I sin bog *“The Covid-19 Pandemic A tribute to Corona Whistleblowers. The story of a false pandemic”* dedikerer han sidste halvdel til at promovere alternativ medicin frem for det som produceres af medicinalindustrien. På den måde ser vi at Ventegodt bruger sin alternative videnskab til at modsætte sig den videnskabelige norm, hvilket er hvad Shapin mener at sandhedsnægttere gør. Vi mener altså at der ifølge disse to pointer kan være tale om, at det er her, i 2005, at Ventegodts skepsis opstår. Men hvordan kan vi forklare det ift. Harmans teori om fødslen af et objekt? En ting som Harman påpeger, er at: *“The birth of an object means less autonomy in exchange for greater efficiency”* (Harman 2016:58), og at fødslen både er gensidig og symmetrisk (Harman 2016:58). Lad os fokusere på det sidste først. Når Ventegodt starter en skepsis mod medicinalindustrien, går han sammen med en som sådant allerede eksisterende skepsistisk tankegang, mere konkret konspirationsteorien om Big Pharma⁶. Når vi snakker gensidighed, skal det forstås som at de ting som indgår i fødslen alle sammen er ‘med på ideen’. Dvs. Big Pharma konspirationsteori gerne vil hjælpe Ventegodts skepsis, og Ventegodt gerne vil indgå i samarbejde med Big Pharma tankegangen. Som vi allerede har set har Ventegodt opbygget en skepsis mod medicinalindustrien, så derfor er det fordelagtigt for hans skepsis at der allerede er en større instans som også deler denne skepsis. I objektets fødsel kan vi med fordel benytte Latours begreb om alliancer. Big Pharma konspirationsteorien kan synes at nyde godt af en alliance med Ventegodt, da han er uddannet læge og på den måde allerede har en insiderviden om medicinalindustrien, og hans påstande derfor kan betragtes som mere troværdige. Dermed antager vi at der er gensidighed i foreningen af disse to objekter, da de begge drager fordel af

⁶ Big Pharma er en konspirationsteori hvis narrativ omhandler *“(…) the pharmaceutical industry as they [conspiracytheorists] imagine it. In these stories, ‘Big Pharma’ is shorthand for an abstract entity comprised of corporations, regulators, NGOs, politicians, and often physicians, all with a finger in the trillion-dollar prescription pharmaceutical pie.”* (Blaskiewicz 2013:259)

det. Derudover virker det også til at være symmetrisk, da begge parter har samme interesser, nemlig at undergrave medicinalindustrien.

Vi kan herefter overveje hvorvidt det skeptiske objekt der fødes, bliver mere effektivt og får mindre autoritet. Hvis vi starter med effektivitet, gør det at skepsissen over for medicinalindustrien, som nævnt før, får en alliance som, ud fra Ventegodts opfattelse, videnskabeligt har mulighed for at kritisere det som skepsissen allerede stiller sig fjendtligt over for. Alliancen med Ventegodt udvider muligheden for at bekæmpe en slags videnskab med en anden slags videnskab for Big Pharma. Da medicinalindustrien umiddelbart ses som et naturvidenskabeligt foretagende, antager vi det er en mere effektiv måde at undergrave den på, end blot spekulationer fra udefrakommende. På den anden side bliver skepsissen over for medicinalindustrien i denne forening kanaliseret gennem Ventegodt, så det bliver til hans skepsis. Der kommer i dette nye objekt et større fokus på at kritisere medicinalindustrien. Ventegodt optager den generelle kritik af medicinalindustrien som man finder i Big Pharma og specificerer det gennem sine egne ideer, og derved bliver skepsissen mindre autonom. For Eksempel er Ventegodt fortalere for holistisk medicin hvilket er en alternativ videnskab, som vi har set kan bruges til at kritisere medicinalindustrien ift. Shapins teori. Det er ikke sandsynligt at han lige pludselig begynder at kritisere medicinalindustrien fx med et udgangspunkt i kristendommen. På den måde er objektet låst til at være på en bestemt måde, og det objekt der nu er født, har vi valgt at kalde Ventegodt-skepsis. Vi ser altså her at Ventegodts skepsis dannes i sammenhæng med et konspirationsteoretisk objekt. Vi vil dog ikke gå mere i dybden med konspirationsteorier, da det ikke er vores formål i specialet at bedømme hvorvidt Ventegodt er konspirationsteoretiker eller ej. Dette vil vi overlade til læseren selv at bedømme.

Objektet tager til

Som historien om Ventegodt har vist ser vi som sådant ikke noget til Ventegodt-skepsis indtil 2012, men som påpeget har vi mistanke om at svineinfluenzaen har nærret objektet. Som beskrevet blev WHO mistænkt for at have klandestine økonomisk profitable bånd til medicinalindustrien, og derudover viste det sig også at den vaccine de udgav, havde alvorlige bivirkninger i nogle tilfælde (Web 22). Efter at have set hvad Ventegodt-skepsis er som objekt, virker det til at en begivenhed som svineinfluenzaskandalen kan være forløberer til en symbiose. For at forstå dette må vi se frem i historien. I 2012, som påpeget, udgiver Ventegodt bogen 'Medicin til gavn eller skade?' som kritiserer det danske sundhedssystem og dens loyalitet til medicinalindustrien. Derudover kan vi i hans værk "*The Covid-19 Pandemic A Tribute to the Corona Whistleblowers. The story of a false pandemic*" (2020) se at han

adskillige steder påpeger hvordan WHO ikke er til at stole på, grundet den kritik de har fået rettet mod sig efter svineinfluenzapandemien. Disse to værker tolker vi som udtryk for en symbiose som opstod mellem Ventegodt-skepsis og WHO på baggrund af svineinfluenzapandemien i 2009, da WHO nu er blevet et centralt og uomgåeligt element i skepsissen. Vi ved også fra Harman (Harman 2016:57), at symbioser ofte danner svage bånd som over tiden vokser sig stærke og gør objektet afhængigt af disse bånd. På den måde ser vi bøgerne som en udvikling eller kulmination af symbiosen mellem Ventegodt-skepsis og WHO som opstod i 2009. Sagt på en anden måde, så ville disse udgivelser ikke have fundet sted, hvis ikke WHO var blevet en del af skepsisobjektet. Det er grunden til vi mener at der sker en symbiose mellem Ventegodt-skepsis og WHO allerede her i 2009.

Det lyder måske overraskende, at der argumenteres for en symbiose mellem Ventegodt-skepsis og det som den er skeptisk over for - WHO. Men ifølge Harmans teori er sådan symbiose helt klart mulig, og lever op til hans kriterier. Modsat en fødsel er en symbiose, som nævnt, ofte ikke gensidig og asymmetrisk. Ventegodt-skepsis kan siges at være asymmetrisk med WHO, da førstnævnte er stik imod WHO og deres umiddelbare værdier og kvaliteter, og faktisk mener at WHO er noget andet end de påstår. Derudover antager vi at WHO ikke er indgået i en symbiose med Ventegodt-skepsis, da WHO, så vidt vi kan se, ikke har reageret på Ventegodt-skepsissen. Vi antager altså at WHO som sådant ikke har nogle bånd til Ventegodt-skepsis.

Derudover påpeger Harman at en symbiose gør objektet mindre fleksibelt, dvs efter en symbiose bliver det sporet ind i en mere bestemt retning som det ikke kan afvige fra, eller som Harman kalder det - “(...) *point of no return*” (Harman 2016:56). Spørgsmålet er så om der er tale om en sådan uomvendelig begivenhed når Ventegodt retter sin skepsis mod WHO. Når vi ser på Ventegodt-skepsis fra 2005, ser vi umiddelbart ikke at WHO er indblandet. På dette tidspunkt indeholder objektet kun en skepsis over for medicinalindustrien. Men da det viser sig at objektet senere internaliserer overbevisningen om WHO's korruption og indblanding med medicinalindustrien, tolker vi det som at objektet i 2009 ikke kan vende tilbage til kun at have fokus på medicinalindustrien. De to instanser er nu blevet sammenfiltrede og begge repræsenterer den samme form for korruption - en kynisk og grisk udnyttelse af menneskers behov for medicin. På den måde opnår objektet også noget mere autonomi og effektivitet, da det udvider sit område af skepsis, og ikke kun indeholder 'Big Pharma' som det startede med, hvilket også er en ting Harman kendetegner ved en symbiose (Harman 2016:58). Ventegodt-skepsis i 2009 er altså kendetegnet ved en skepsis over for medicinalindustrien og WHO.

OOC

Årene går og vi kommer ind i 2020 hvor Danmark hurtigt bliver offer for coronavirussen. Mellem 2012 og 2020 ser vi ikke meget aktivitet fra Ventegodt-skepsisobjektets side. Vi ved at han i denne periode underviser, laver kurser, giver terapi og holder foredrag. Da vi desværre ikke har direkte adgang til noget af dette, vil vi tillade os at antage, ud fra både hans udgivelser, hans facebookside og det skepsisobjekt vi har skabt ud fra ham, at disse events ikke forholder sig positivt til medicinalindustrien, hvilket ydermere er en måde at styrke båndet til symbiosen mellem Ventegodt-skepsis og hhv WHO og medicinalindustrien. Ventegodt-skepsis har ikke nogen reaktion på krisen til at starte med, men den 2 april 2020 starter det, i form af et opslag på Facebook. Opslaget omhandler en undersøgelse af den britiske befolkning, som påpeger at 1 ud af 1000 som bliver smittet af Corona skal på hospitalet. Opslaget starter med "*Please read this:*" (Web 23), hvorefter han linker til undersøgelsen (Web 24). Efter dette er der et enkelt andet opslag den 2. april, hvorefter Ventegodt-skepsis umiddelbart forholder sig stille. Udtrykket 'stilhed før stormen', siger meget om denne periode, for den 5. Maj begynder Ventegodt-skepsis at eksplodere. Så hvad sker der den 5 Maj? Først og fremmest får Ventegodt sin lægeautorisation igen, men han vælger dog at deponere den (Web 7). Denne begivenhed ser vi som en tydelig markør for en styrkning af båndet til skepsis over for medicinalindustrien. Ventegodt frasiger sig at vende tilbage til at være praktiserende læge, hvilket vi antager er grundet, at han mener at branchen er underlagt den korrupte medicinalindustri og regeringen. Samtidigt beegynder han at henvise til sin hjemmeside www.coronawhistblower.org (Web 23). Denne har til formål at bevise at coronavirussen ikke er farlig, og at WHO er korrupt (Web 25), hvilket, som vi kommer til, vil have indflydelse på Ventegodt-skepsis. Efter at denne hjemmeside bliver aktiv går der ikke lang tid før organisationen OOC bliver oprettet, med Ventegodt som formand. Den 15 maj skriver Ventegodt på sin facebook profil følgende: "Kære venner, Vi har stiftet foreningen "Organisationen til oplysning om Corona". Formålet er at stoppe Corona Hysteriet gennem oplysning om fakta om COVID-19." (Web 23), hvorefter har skriver vedtægterne til organisationen. Efter dette eksploderer Ventegodts facebook profil med opdateringer, hvor der kommer daglige udmeldinger om OOC og coronakrisen (Web 23). To andre, Mathilde Graström og Markus Göttler, har været medstiftere, men vi vælger ikke at fokusere på dem, da det er Ventegodt vi har valgt som talerør for skepsissen og vi mener det vil bringe for meget forvirring at skulle definere objektet ud fra samtlige medlemmer (Web 26).

Ud fra dette tidsforløb vil vi nu stille skarpt på Ventegodt-skepsisobjektet. Lad os starte med det umiddelbart vigtigste for objektet, nemlig oprettelsen af OOC. I oprettelsen af OOC går Ventegodt-skepsis ind i en symbiose med coronakrisen, objektet vi har beskrevet tidligere. OOC præsenterer deres formål således:

- “at fremskaffe viden om Corona COVID-19, at oplyse befolkningen
- at sikre gennem førelsen af principielle retssager, at der etableres en retspraksis, så ofre for samfundets overreaktion, både individer og virksomheder, kan få erstatning.
- en tredje vigtig opgave er at tage et retsopgør for at få slået fast at nedlukningen af samfundet er ulovlig og i strid med både grundloven og menneskerettighederne. Lykkedes dette, vil det blive forhindret at samfundet lukkes ned igen.” (Web 27)

Ventegodt-skepsis har nu ikke kun til formål at kritisere medicinalindustrien og WHO, men også at kritisere coronakrisen og håndtering af virussen. Objektet vil både oplyse befolkningen, lægge sag an mod den danske statsminister og forholder sig samtidigt, som objektet også gjorde før, meget kritisk til medicinalindustrien og WHO. Dog ser vi ikke en yderligere forøget skepsis over for medicinalindustrien og WHO på OOCs hjemmeside (www.OOC.one). Dette foregår på den førnævnte hjemmeside www.coronawhistleblowers.org, hvilket også er platformen hvor OOC ekspliciterer deres videnskabelige grundlag for at betvivle coronavirussens alvor. Det virker altså til at skepsisobjektet har to platforme, hvorpå at dets forskellige symbioser kommer til syne. www.OOC.one hvorpå der vises en skepsis over for den danske coronakrise, og www.coronawhistleblowers.org, hvor skepsissen over for medicinalindustrien og WHO i højere grad kommer syne. Det virker dog til at de to platforme er meget forbundne, da det ser ud til at Ventegodt står i spidsen for begge. I og med vi ser, at Ventegodt-skepsissen går fra en enkelt person til en organisation, vil vi fra nu af primært kalde objektet Ventegodt-skepsis for OOC, da OOC er det nye talerør hvorfra skepsissen over for corona, medicinalindustrien og WHO får sin stemme.

Symbiosen med coronakrisen ser ud til at være asymmetrisk og ikke gensidig. OOC ønsker som sådan at krisen ikke eksisterede, da de mener at der ikke er grundlag for en krise. På den måde er der asymmetri, idet at det krisen ønsker at gøre, på ingen måde bliver accepteret af OOC. Det kan siges at i og med at objektet vi sporer er en skepsis mod noget, så vil der altid være en klar asymmetri idet objektet går i symbiose med det som det er skeptisk over for. Derudover er symbiosen ikke gensidig da vi ikke ser nogen tegn på at krisen går i symbiose med OOC. Derudover er det et point of no return for skepsisobjektet. I og med at Ventegodt-

skepsis nu er en organisation - OOC - bliver objektet flerstemmigt, og bliver også en skepsis mod regeringen som cementeres i de sager som de lægger an mod regeringen (Web 28). På den måde kan objektet ikke gå tilbage til kun at være skeptisk over for WHO og medicinalindustrien da der er nogen klare retningslinjer som viser at den danske regering også må udsættes for skepsis.

Til sidst vil vi også påpege at symbiosen giver mere autonomi til objektet da det igennem symbiosen kommer til at omfatte flere individer og ikke kun Ventegodt, og at det ikke kun har fokus på at være skeptisk over for medicinalindustrien længere. Den virtuelle manifestation af objektet bliver delt op i de to hjemmesider, hvilket giver os en ide om at der er et dobbelt fokus og at kritikken imod medicinalindustrien ikke er det eneste vigtigste mere. Objektet kan nu altså udføre dets handlinger mere effektivt, da det, som vi kommer til at se, vil have større mulighed for at danne alliancer. Der kommer dog også med en større risiko, da det, som Latour ville udtrykke det, i højere grad bliver nødt til at indgå i styrkeprøvelser med modstående objekter, og ydermere at det har sandsynlighed for at dø hen når coronakrisen dør ud.

Vi har nu set hvordan Ventegodt-skepsis som objekt gennem sin levetid har udviklet sig og blevet til objektet OOC. Umiddelbart har vi ikke set flere tidspunkter i objektets levetid som vi vil klassificere som afgørende nok til at kalde det en symbiose.

Det skepsisobjekt vi har tegnet, har gennem sine symbioser fået tre fokuspunkter, som alle mere eller mindre hænger sammen. Vi ser nu objektet værende skeptisk over for hhv. medicinalindustrien, WHO og den danske coronakrise. Med et kendskab til hvordan objektet ser ud, har vi nu lagt et fundament til at se i en mere detaljeret grad hvorledes skepsis-objektet forholder sig til krise-objektet, og hvad der sker når de to mødes.

Vi har i den næste del af analysen mest fokus på skepsis objektet og hvordan det agerer over for kriseobjektet. Derudover, vil det være her hvor Latours begreber kommer i spil. Vi forventer at både hans alliance-begreb og hans styrkeprøvelse-begreb kan hjælpe os med at få en forståelse af hvordan skepsis forholder sig til sit bytte samt at hans måde at forklare kritik på kan hjælpe med at forstå skepsissen. I denne del vil vi også overveje hvorledes skepsis-objektet kan vokse og blive stærkere, hvilket vil i høj grad vil hvile på Jasanoffs pointer.

Det parasitiske forhold

Som vi har vist, er der ikke mangel på ting for skepsisobjektet at kommentere på. Mange elementer i den etablerede medicinalindustri og videnskab bliver betvivlet og kritiseret, specielt i forbindelse med WHO, hvor foretrukne alternativer i form af fx holistisk medicin bliver sat på en piedestal. Det er nogle helt grundlæggende tvivlssager, som Ventegodt og den slags skepsis han repræsenterer bringer op og vender mod, hvad bliver set som den kyniske og udnyttende industri. Som vi også har vist, er det dog ikke kun medicinalindustrien som Ventegodt-skepsissen i sin nye form af OOC er rettet mod, men specielt også regeringen og deres håndtering af coronavirussen. Man kan sige at skepsisobjektet har hængt sig på alle de ting som det kritiserer. Siden OOC blev dannet har objektet vokset sig betydeligt større, og det er ikke længere så isoleret et tilfælde som det var tidligere, som man også kan se på fremkomsten af andre skeptiske formationer, som fx gruppen der kalder sig selv for Men in Black, en gruppe der demonstrerer imod nedlukninger ud fra mange af de samme argumenter som Ventegodt benytter. Kort sagt kan det se ud til, at skepsis som Ventegodts får næring af coronakrisen. Der findes mange slags forklaringer på hvorfor at skepsis forøges i ustabile krisetider, men vi vil forsøge at vise, at det er fordi skepsissen som objekt på et fundamentalt metafysisk niveau er så sammenfiltret og tilkoblet kriseobjektet, at de vokser i takt.

Den undergravende skepsis

Vi vil her starte med at give et bud på hvordan skepsisobjektet interagerer med krisen ud fra Latour. Når et objekt hægter sig til et andet behøves det ikke nødvendigvis være negativt for værten. At være skeptisk eller kritisk over for noget kan vise sig positivt for modtageren fordi det giver mulighed for at have en forbedrende transformation, hvilket er hvad man kunne kalde konstruktiv kritik.

På den anden side kan kritik og skepsis være en ødelæggende faktor hvis det gøres på en uhensigtsmæssig måde. Her snakker vi bl.a om den måde som Latour beskriver kritik i hans artikel "*Why Has Critique Run out of Steam? From Matters of Facts to Matters of Concern*". Som vi beskrev tidligere, påpeger han to kritiske positioner som han kalder for faktisk og forestilt der tilsammen undergraver verden i stedet for at berige den.

Når et objekt går i symbiose med et andet har det altså mulighed for at være hensigtsmæssigt eller uhensigtsmæssigt for værten. Hvis det er uhensigtsmæssigt, kan det symbioserende objekt

sammenlignes med en parasit, hvorpå hvis det på den anden side er hensigtsmæssigt kan det i højere grad sammenlignes med mutualisme, altså en godartet og fordelagtig organisme (Web 29).

Umiddelbart ser vi i højere grad tendenser til at skepsisobjektet har parasitlignende tendenser, hvilket vi i dette afsnit vil vise ved brug af Latours faktuelle og forestillede position. Lad os først overveje hvordan den forestillede position bliver brugt. Ventegodt påpeger, at: *"We are self-affirmative beings. We are interpreting our reality according to our beliefs."* (Ventegodt et al 2020:109). Som nævnt tidligere i specialet er Ventegodt fortaler for psykosomatik, hvormed han mener at grunden til at vi bliver syge af coronavirus er grundet vores frygt, og med mere, at krisen medfører endnu mere sygdom, p.g.a. de tiltag og forbud som er en del af den. Pointen er at vi bliver syge fordi vi tror vi er syge, og den forestillede position viser at; *"(...) what the naïve believers are doing with objects is simply a projection of their wishes onto a material entity that does nothing at all by itself."* (Latour 2004:237). Det vi tror på, er kun virkeligt fordi vi tror på det. Corona gør intet farligt af sig selv, men det er kun idet vi tror på at den er farlig at den gør noget. Ifølge OOC er det vores egen projektion på verden som skaber virussens dødelighed.

Men skepsisobjektet er ikke færdigt med at kritisere krisen, for selvom virkeligheden er styret af hvordan vi opfatter den, så er vi selv styret af andre instanser i virkeligheden. Det er det fakta positionens formål er at fortælle os, og det som OOC og Ventegodt gør. Grunden til at vi tror corona er farligt er at regeringen, medierne og vores læger fortæller os det er farligt, og de er påvirket af WHO, som i hemmelighed er styret af medicinalindustrien: *"Maybe the Corona hype is not about WHO at all, but about hidden and ubiquitous actions of Big Pharma?"* (Ventegodt et al 2020:24). Vi ser altså her de *"(...) powerful agents hidden in the dark"* (Latour 2004:229) som vi nævnte tidligere, hvilket Latour mener at den undergravende kritik bruger som forklaringen på vores opfattelse af virkeligheden. OOC bruger altså fakta positionen hvor argumentet er, at det faktisk ikke er os selv som former verden, men at vi er styret af en større kraft: *"Unfortunately, the politicians of the world have reacted to the WHO campaign as if it was true, creating massive fear in the population, which now has come to believe that we are facing a deathly new infection."* (Ventegodt et al 2020:15). Grunden til vi tror at virussen er farlig er p.g.a. at vi er styret af og tror på regeringen, som tror på WHO, som er styret af medicinalindustrien. Men hvorfor vil vores politikere gøre dette? Er de også korruperede af medicinalindustrien? Nej, dette har Ventegodt en anden forklaring på. Politikerne forsøger blot

at spille helte og redde vores land og befolkning fra en dødbringende virus, og derfor kan de ikke se at virussen slet ikke er farlig (Ventegodt et al 2020:23).

Alvorligheden af coronakrisen er, ifølge Ventegodt, fremstillet af løgne og skjulte agendaer. OOCs skepsis er altså tilsyneladende baseret på en undergravning af verden som vi kender den: vi tror at corona er farligt og derfor er den det (forestillet), men grunden til at vi tror det er fordi vi er blevet vildledt af løgne og skjulte agendaer, altså WHO og medicinalindustrien, som vi ikke kan se (faktuelt), men OOC kan se igennem disse løgne og vise os sandheden om coronakrisen. Man kan næsten høre kritikere for sig sige: ”Det er DIG, ja dig, som giver corona virussen magt. Men det er faktisk ikke dig alligevel, for du er styret af regeringen, WHO og medicinalindustrien, som er korrump og gemmer sig bag løgne. Det i troede på, staten, medicinen, krisen, er løgne. Hør på os i stedet, for vi kender sandheden. Vi, kritikerne, er dem som er vågnet og kan se gennem løgnet.”

Som afsnittet startede med, mener vi at skepsisobjektet OOC har et parasitisk forhold til det danske coronakriseobjekt, hvor OOC igennem symbioserne tager næring fra kriseobjektet til fordel for sig selv. Vi vil se i næste afsnit, hvordan OOC vokser ved at skabe skepsis i forhold til forskellige dele af kriseobjektet. OOC dræner ikke kun kriseobjektet, men vokser samtidigt – klækker sine æg af nye skeptikere i krisens symbiotiske bånd.

Ormen i æblet

Vi har påvist, at det vi kalder for Ventegodt-skepsis som objekt kan siges at indgå i en symbiose med forskellige instanser såsom WHO og regeringen, idét at den bruger disse andre objekter til at forøge dens indflydelse og handlemuligheder. Vi vil i denne del af specialet argumentere for at den del af Harmans teori der omhandler symbioser, fortjener en nuancering, som vi håber at kunne bringe. Som vores hovedteoretiker så har vi selvfølgelig brugt lang tid på at sætte os ind i Harmans teori og argumentation, og der er visse ting som vi mener kan være uklart eller til dels mangelfuldt. Senere hen vil vi bevæge os mere ind på nogle af de punkter og diskutere dem, men for nu holder vi os til, at fremvise hvad vi ser som en dyster skyggeside ved Harmans symbioser.

Som vi har påpeget tidligere, så er Ventegodt-skepsissen vokset i takt med, at coronakrisen er vokset, ind til den til sidst fandt sin, foreløbigt, endelige form ved dannelsen af OOC. Det var allerede et forholdsvist etableret og levedygtigt objekt inden coronakrisen opstod, men i takt

med at krisen voksede fik skepsisobjektet suppleret så meget næring, at det selv også kunne vokse og sprede sig. Vi ser det i forbindelse med alle de symbioser som kriseobjektet selv danner, som OOC forsøger at vende til egen fordel, og vi vil nu fremvise mere konkret hvor og hvordan at OOC på parasitisk vis bider sig fast og angriber krisen.

Første symbiose

Vi definerede coronakrisens første symbiose som mellem den og den danske befolkning og vores adfærd. Et aspekt af denne symbiose er hvordan en sådan krise for langt de fleste nulevende er et totalt nyt fænomen, hvor det mest nærliggende tilsvarende eksempel er fra 1918 med den spanske syge. Normalt tænker man måske ikke på sygdom medmindre man selv eller en nær en er syg, men med denne pandemi er ikke kun sygdomsbevidsthed rykket tættere på - opmærksomheden på sundhedsmyndighederne og medicinalindustrien er også blevet skærpet. På den måde er der altså rent kvantitativt set kommet flere interesserede i al viden omkring krisen, virussen og de relevante myndigheder og firmaer. På den måde er der flere mennesker der har opsøgt informationskilder om disse, og nogle af dem vil på deres vej falde over kilder som Ventegodt, og nogle af dem vil muligvis af forskellige grunde tro på ham og tage del i han skepsis. Det er en simpel pointe - jo nærmere noget er på os jo mere vil vi fokusere på det, og blandt os i vores forskellighed vil nogle stille spørgsmål og være kritiske og skeptiske. Selvom det er en simpel pointe, er det dog stadig vigtigt at være klar over den. Man må altid forvente en forøgelse af skepsis jo større ens foretagende er og derfor tage sine forholdsregler. Som Jasanoff påpeger, så vil markante indgreb i menneskers liv føre til ustabilitet og potentielt splid.

Som Harman påpeger, så er symbioser generelt set ikke gensidige, altså ikke gengældt af den part et objekt danner en symbiose til. En symbiose kan virke til at være gensidig, da begge deltagende parter kan indgå i symbiose med hinanden, men dette vil Harman betegne som to forskellige symbioser (Harman 2016:57). Blandt individerne i den danske befolkning vil det selvfølgelig være forskelligt hvorvidt man gengælder kriseobjektets forsøg på symbiose. For krisen er det for så vidt underordnet om nogle ikke gengælder dette, da det også i en vis forstand forøger dens muligheder ved at give den belæg for at udøve sin kontrol, og derved er der stadig tale om en symbiose med disse 'trodsige' individer blot en ugensidig. Det er dog lige præcis denne slags symbiose, som skepsisobjektet søger at udnytte. Umiddelbart kan det for et trodsigt individ se ud til, at tvivlen om krisens videnskabelige belæg, altså skepsissen, er en sensuel kvalitet ved krisen. En facet ved dette komplekse objekt, men ikke nødvendigvis noget der stikker dybere. Tvivl er jo også centralt for god videnskab. Men et objekt som OOC og dens

skepsis vil forsøge at forstyrre dette billede og indtage en meget mere central og fundamental plads. Ved at sætte sig fast på dette ugensidige symbiotiske bånd forsøger skepsissen at erstatte et tilsyneladende essentielt sikkerhedsmæssigt aspekt ved krisen med sit eget mistroiske væsen. Der findes nogle få svampearter der kaldes cordyceps, som reproducerer sig ved at inficere insekter og mens de stadig er i live overtage dele af deres nervesystem. Herefter tvinger de dem til at bevæge sig hen til et sted, hvorfra svampen kan blomstre og sprede sin spore til andre insekter, mens den langsomt dræner værtsdyret fra resten af sin livskraft. På lignende vis forsøger den skepsis vi undersøger at udhule kriseobjektet ved at benægte dets videnskabelige grundlag om at coronavirussen er farlig, for derefter at bringe den forandrede entitet i kontakt med befolkningen i forsøget på at sprede og formere sig.

Vi ser allerede her i første symbiose, hvordan skepsisobjektet søger at omvende dele af kriseobjektet og dets symbioser til sin egen fordel. Sandheden om hvad noget gør eller står for bliver forvrænget, og de mennesker sagen gælder forsøges at omvendes. Det er værd at bemærke her og fremadrettet, at skepsisobjektet absolut primært benytter sig af de allerede eksisterende elementer i værtsobjektet, krisen. Skepsissen kommenterer på alt fra videnskabelige påstande og belæg til politiske tiltag og påståede skjulte motivationer, men kun sjældent forsøger den at overbevise individer ud fra en redegørelse af sit eget alternative videnssystem. Frem for at vinde indpas ved at skabe sit eget attraktive og kohærente fundament, så søger skepsissen af anskaffe sig næring og indflydelse ved at kritisere og destabilisere værtsobjektets eget fundament.

Anden symbiose

Vi observerer også hvordan OOC får næring af kriseobjektets anden symbiose med loven. Ventegodt mener, at nogle af de lovtiltag regeringen har udført og udrustet kriseobjektet med, er decideret grundlovsstridige, såsom forsamlingsforbudet. Dette og også påbudet om nedlukning i samfundet af fx butikker og kulturliv rum har medført, at OOC har lagt sag an mod Mette Frederiksen hvor de anklager hende for at manipulere den danske befolkning for personlig vindings skyld. Igen kan vi henvise til Jasanoff og påpege hvordan store indgreb i menneskers daglige liv kan medføre splid og ustabilitet. Ligesom ved den første symbiose, så vil der her antageligt også være flere mennesker der henvender sig til en organisation eller gruppering som OOC, for at få en forklaring, et trøstende ord eller en slagplan rettet mod det overgreb som nogle mener disse krav er. Vi ser altså igen hvordan skepsisobjektet søger at udnytte værtsobjektets symbioser til sin egen fordel. Med den første kunne skepsissen få en

direkte adgang til befolkningen, og med denne anden forsøger skepsissen at infiltrere forbindelsen til loven.

OOC nyder godt af denne lovsymbiose, specielt da den muliggør det for OOC selv at blive en juridisk agent, og derved tilrane sig mere etos. De to søgsmål som OOC fører mod Mette Frederiksen omkring hendes påståede manipulation, sørger for, at skepsisobjektet kan bevæge sig ind på en ny scene. Det er et andet organ ved krisen som det kan angribe. Hvis ikke kriseobjektet havde været i symbiose med loven, så havde dets tiltag været så medgørlige og minimale, at man ikke kunne forestille sig, at det kunne diskuteres hvorvidt det var lovligt. Uden loven ville krisen kun kunne komme med anbefalinger og appeller, men med loven kommer forbud og straf, som fordrer mere omfattende og udførlige belæg. Gennem søgsmålene manifesterer skepsissen sine overbevisninger om manipulation. Loven og befolkningen er opadgrænsende objekter som allerede er i kontakt. Denne kontakt søger krisen at influere gennem sin symbiose med dem begge, og ved at angribe krisens belæg eller hvad man også kan kalde konstitution, så søger skepsisobjektet ligeledes at få adgang til disse objekter med henblik på egen vinding. Hvis ikke kriseobjektet og dets dele, som fx Mette Frederiksen, havde benyttet sig af loven, så ville denne kontaktflade være uden for OOCs rækkevidde, da den ikke selv har eller kan skabe en symbiose til loven. Derved snylter og kritisere OOC samtidigt denne symbiose, for at kunne omskabe sig selv til en juridisk agent, og opnå større respekt og anerkendelse blandt dem der er villige til at godtage den. Vi kan også ud fra Jasanoffs teori antage at der er flere individer der kan godtage denne kritik, da krisens symbiose med loven udmønter sig i forholdsvis indgribende forandringer i det daglige liv. I vores optik ændrer OOCs success eller mangel på samme i forbindelse med deres søgsmål dog ikke på denne attitude eller tilgang. I skrivende stund er søgsmålene stadig aktive, og vi kender derfor endnu ikke domsafsigelsen. Men hvem der vinder sagen, er for så vidt irrelevant i forhold til denne pointe, da OOC simpelthen i kraft af at have anlagt sag, har fået adgang til flere ressourcer og alliancer.

Tredje symbiose

Igennem den tredje symbiose som krisen indgår i, er der også mere næring der bliver tilgængeligt for OOC. Den markant højere implementering af testudstyr, som der sker her, repræsenterer en forøget inddragelse af de etablerede medicinalindustrier, og på den måde baner coronakrisen vej for, at OOC kan benytte sig af nogle af dens mest velkendte våben. Gamle argumenter og påstande som Ventegodt-skepsissen kender godt og har brugt år på at

udforme og polere i form af kritik af og skepsis over for medicinalindustrien, kan OOC nu bruge endnu mere end før. Vi ser dette flere steder hvor at Ventegodt udtaler sig om disse tests, i interviews og på de sociale medier. De bliver beskrevet både som ineffektive og ligefrem designet til at vise falske positive svar (Web 30). I vores optik er det altså de samme anklager om korrupsion i de store medicinalfirmaer ligesom dem man finder i Big Pharma tankegangen, som OOC gennem Ventegodt igen kan bringe i spil.

Her ser vi altså igen hvordan en symbiose som kriseobjektet danner, kan åbne op for angreb fra skepsissen. Det er en smule anderledes med denne tredje end de to foregående, da skepsisobjektet benytter sig af noget den allerede har adgang til i form af medicinalindustrien, som den har kritiseret længe i forvejen. OOC er i den forstand indrettet til, at angribe netop sådan en slags krise. Det var kun et spørgsmål om tid før skepsisobjektet kunne sætte sine tænder specialiseret til netop dette formål i denne tredje symbiose. Man kan forestille sig, at der har været en form for indfrielsens glæde, da Ventegodt-skepsissen hørte hvordan krisen endeligt ville slå pjalterne sammen med medicinalindustrien. Men samtidigt er det vigtigt her at huske på, at skepsissen tilsyneladende er drevet af gode intentioner, så frem for glæde har det måske været ængstelse der overtog. Ikke desto mindre så kan skepsissen se sig selv som vindiceret, da krisen har valgt, næsten som et løfte der blev indfriet, at ty til de korruperte medicinalindustrier. Vi mener, at dette også har ført til flere tilhængere af skepsissen, da den nu for alvor kan benytte sig af ideen om Big Pharma og på den måde overtale følgerne af denne til at lade OOC blive deres talerør.

Fjerde Symbiose

Den fjerde og sidste symbiose - vaccinerne - giver også OOC mere næring, dog på en markant anden måde end de foregående. Det hele handler om hvorvidt man stoler på vacciner eller ej. I forvejen findes der vaccineskepsis i landet, omend ikke lige så meget som der kan være andre steder, og det er netop en af de centrale tvivlssager for OOC. OOC er takket være den næring den allerede har suget til sig blevet til en habil og levedygtig platform hvorfra skepsissen kan sprede sig, og nu starter den sit mest alvorlige og agiterende opråb.

Som beskrevet tidligere så repræsenterer vacciner noget meget endegyldigt. Om man mener at de fører til en bestandig afslutning af sygdommen eller om man mener de fører til skadelige bivirkninger og måske endda død, så virker det til at alle er enige om, at man ikke kan omvende processen. Når først en person har fået en vaccine så er der ingen vej tilbage. Groft sagt. Det er

denne uomvendelige egenskab ved vaccineobjektet, som kriseobjektet bruger til at bringe håb, og som skepsisobjektet bruger til at skabe frygt. Ved advarslen om død og lidelse forsøger OOC at gøre deres narrativ og budskab mere påtrængende, da der nu er en hvis uopsættelighed forbundet med krisen. Hvis ikke man handler hurtigt risikerer man sit liv, og derfor bør man lytte til OOC er argumentet.

Ligesom tidligere kan OOC nu bringe andre skeptikere der deler denne overbevisning ind i folden. Der er utvivlsomt et stort overlap mellem tilhængere af Big Pharma skepsissen og vaccineskeptikere, så på den måde er det heller ikke kun et spørgsmål om nyt blod til bevægelsen, men også en øget mobilisering af dem der allerede er medlemmer. Det er nu at de må yde den sidste indsats før tragedien indtræffer. Vi ser her igen, hvordan det parasitiske objekt forsøger at overtage et element ved værtsorganismen, og vende det til sin egen fordel, og ligesom det for kriseobjektet fra starten af var målet at finde en effektiv vaccine, så virker det næsten også uundgåeligt, at skepsisobjektet ville afvise den. Ventegodt siger selv ganske vist, at det er den specifikke slags vaccine han har et problem med, da det ikke er en klassisk vaccine men en mRNAudgave. Vi ser dog dette som mindre væsentligt, da det stadig går imod den globale etablere medicinalvidenskab at betvivle og anklage den.

Grundlæggende så ser vi det samme hændelsesforløb som ved de tidligere symbioser. Krisen indgår i en symbiose som muliggør flere og mere omfattende tiltag, og skepsissen forsøger at overbevise og overtage de mennesker som er mest berørte og måske i forvejen er tvivlsomme over for krisens belæg. Der er igen et kvantitativt aspekt i forhold til at det er flere mennesker der bliver berørt hver gang krisen danner en ny symbiose, og dermed for skepsissen også adgang til flere, da den snylter på de samme forbindelser. Dette er specielt også gældende for den fjerde symbiose, hvor det er mening at alle der kan, skal blive vaccineret, og derfor er det i endnu højere grad end tidligere noget der ligger alle på sinde. På den måde er det noget som vil bringe flere mennesker til at undersøge og kritisere.

Krisen er nu på vej ind i sin sidste fase af sit forløb, og skepsissen lægger an til en slutspurt inden det er for sent. Krisens tidligere symbioser er nu blevet så normaliserede og etablerede at de fleste tager dem for givet, med det forbehold at de regnes for at forsvinde snart. Krisen danner nu bånd til vaccinen, det sidste objekt som skal muliggøre krisens egentlige formål - elimination af truslen. I skrivende stund her kort før sommeren, så er de første vacciner allerede blevet givet ud til risikogrupper, og inden længe, i løbet af et par måneder forhåbentligt, så vil så godt som alle være vaccinerede, og allerede nu ser vi så småt krisen gå i sig selv. Det er her,

at vi kan se den fase i objekts forløb som Harman kalder for dekadens. Krisen har skabt så stærke bånd til andre objekter, at den ikke kan handle anderledes end hvordan de gør det muligt og ikke kan siges at eksistere uden dem. I takt med at den sidste symbiose har udfoldet sig, er det blevet tydeligt, at det nu ikke kan foregå på andre måder. Krisen kan ikke længere skifte spor og vælge en anden strategi, den er nu så investeret i vaccinerne, at den må fortsætte, og til sidst vil den løbe ud i sandet og forsvinde, efter at have opnået sit formål. I en vis grad forudser vi, at det samme vil ske for Ventegodt-skepsissen. Den har også dyrket sine bånd og hængt sig fast i de symbioser den snylter på så meget, at den får svært ved at overleve uden, et forhold som vi vil diskutere yderligere senere hen. Som en stor brontosaurus, en for længst uddød planteædende dinosaur, der var den sidste af sin art, vil krisen lægge sig ned og dø, og myggen der specifikt havde udviklet sig til kun at kunne overleve på dens blod, vil måske tørste og forsvinde. Men inden dette sker, har den stadig tid til at vokse gennem de individer, som det er lykkedes den at overbevise. Vi vil derfor følgende forklare hvordan skepsis objektet vokser, ikke igennem symbioser, men i stedet alliancer.

Skepsisobjektet vokser

I *'Immaterialism'* hvor Harman fremlægger sine regler for symbioser, er der mest fokus på det enkelte objekt (VOC), og hvordan dets fødsel, symbioser og død har fundet sted. På den måde beskriver han objektet metafysisk. Men Harman forklarer ikke i fagtermer hvordan objektet vokser og bliver stærkere. Selvom symbioser også kan øge objektets styrke ift. andre objekter, kan der også ske andre ting i objektets liv som gør det større og stærkere, og nogle gange er de events som gør objektet stærkere, eller de alliancer objektet opnår, ikke engang noget som objektet som sådant har 'rørt' ved. Da vi ikke ser, at Harmans objektorienterede sociale teori har værktøjerne til at snakke om objekters kamp imod hinanden og måden hvorpå de bliver stærkere (ud over symbioser) vil vi her bruge Latours begreber alliancer og styrkeprøvelser til at beskrive det. Som vist tidligere er mange af de begreber Latour bruger ikke i modstrid med Harman. Derudover vil vi bruge Shapin og Jasanoff til at beskrive hvilke forhold som umiddelbart kan nære skepsisobjektet.

Det første vi vil tage op, er en af de sager som OOC har ført mod Mette Frederiksen, Danmarks nuværende statsminister. OOC mener at "[the] *Danish Prime Minister lied to the Population and Parliament when stating that the authorities had recommended lockdown*" (Web 31). På baggrund af en undersøgelse af nogle e-mails mellem direktør i sundhedsstyrelsen Søren

Brostrøm og statsministeren, påstår de at Mette Frederiksen er gået imod de videnskabeligt understøttede handlingsforslag, da Brostrøm efter sigende har været mod en større nedlukning (Web 31). I søgsmålet afsluttes afsnittet om sagen med: ” With the expert group's report, it is now documented: Mette Frederiksen lied to the Danes and the Folketing when she pushed the authorities in front of her and claimed they recommended harsh closure of DK” (Web 31), hvorpå OOC mener at have bevist at Mette Frederiksen har løjet. Vi vil her ikke undersøge i hvor høj grad OOCs påstand er sand eller falsk. Det som er interessant for os er hvorvidt dette kan skabe alliancer for OOC og gøre objektet stærkere.

Men på hvilken måde gør det at OOC bliver stærkere? For det første vil vi påpege at Mette Frederiksen i kriseobjektets levetid har været talerøret hvorigennem krisen i høj grad er kommet til udtryk, ligesom Ventegodt er talerøret for skepsis. Det er selvfølgelig ekstra tydeligt i vores udstilling af objektet, da vi har kortlagt kriseobjektet ud fra de pressemøder som staten har holdt i Danmark. Der er selvfølgelig andre måder krisen bliver udtrykt på (befolkningen, andre myndigheder, mundbind i gaderne, testcentre), men primært har det været statsministeren som har været den mest tydelige.

Idet at OOC fremlægger den første fase og den første symbiose i krisen som baseret på en løgn af statsministeren forsøger de at forvrænge opfattelsen af kriseobjektet. For det første tegner OOC et billede af kriseobjektet baseret mere på politik end på sundhedsfaglige antagelser, og derudover er kriseobjektet i det her billede, primært designet af Mette Frederiksen. I den forstand ender kriseobjektet op med at være betydeligt mindre demokratisk, og på den måde forsøger OOC at ødelægge en alliance for krisen til dens partnere i regeringen og befolkningen. Demokrati er vigtigt i Danmark, og det er hvad vi bygger vores stat på. Når krisen ikke er demokratisk, men i højere grad Mette Frederiksen ene og alene, ifølge OOC, som bestemmer hvordan det skal foregå, bliver alliancen med demokrati ødelagt og tilliden til staten undergravet. I dette tilfælde bliver OOC ikke antageligt stærkere som objekt selv, men stærkere ift. det objekt som det har sat sig i symbiose med som det forsøger at fortære. Vi ser altså her endnu et forsøg på at bide sig fast på kriseobjektets symbiose til befolkningen. Ved at forsøge at overbevise befolkningen om, at alliancen til demokratiet er blevet brudt af Mette Frederiksen, håber OOC på at folk så vil omvende sig til deres sag. Med andre ord så fortærer parasitten sin vært.

Udover at OOC tegner Mette Frederiksen som enevældigt, bliver krisen også i højere grad et politisk motiveret objekt, da kriseobjektets start ifølge OOC ikke har været sundhedsfaglig

begrundet. Objektet eksisterer i denne fortælling altså ikke som et svar på virussen, men som en magthungrende nedlukning af samfundet. På den måde bliver statsministeren udstillet til at have formet kriseobjektet til sin egen fordel.

Hvordan gør dette så at skepsisobjektet vokser? Først vil vi påpege, at den måde hvorpå vi tolker at skepsisobjektet vokser, er ift. hvor mange mennesker det overbeviser til at godtage dens synspunkter. Objekter kan som sagt danne alliancer med alle andre objekter også ikke-menneskelige, men den teoretiske baggrund vi har for at se skepsis opstå igennem Jasanoff og Shapin, er forbeholdt mennesker. Da skepsis umiddelbart er en menneskelig ting, finder vi det væsentligt at snakke om de menneskelige forhold til objektet.

Anklagen om at Mette Frederiksen ikke har lyttet til de videnskabelige anbefalinger mht. nedlukningen er også interessant ift. Jasanoff niveau om statsfællesskab. Som nævnt tidligere, i afsnittet 'Skepticisme', påpeger Jasanoff at de videnskabelige og de sociale dyder er ko-produktive dvs. de er determineret ud fra de samme etiske og politiske forståelser. Vi mener at en samfundsmæssig værdi i Danmark er tillid, både over for hinanden men også til de medicinalvidenskabelige instanser, og derved bør statsministeren lytte til dem når vi skal håndtere en virus.

Når statsministeren, i anklagen, ikke vælger at lytte til sundhedsstyrelsen, går hun altså ikke kun imod videnskaben, men også mod den sociale sfære i samfundet. På den måde melder hun sig ud af det statslige fællesskab, ved at afvise de sociale og videnskabelige dyder. Måske har statsministeren i dette narrativ valgt at stole på videnskab fra et andet statsfællesskab, og derved modgå sit eget. Hvis man bliver overbevist om dette, kan det føre til mere skepsis. Jasanoffs niveauer forklarer skepsis mod videnskaben, men i tilfældet af at OOC havde ret i deres anklage ville vi se, at det faktisk ikke var en skepsis mod videnskaben som opstod, da det netop er denne som Mette Frederiksen fornægter. På den måde mener vi, at en ubalance i det i det statsfællesskablige niveau kan føre til mere skepsis, men i dette tilfælde over for regeringens intentioner, da de ikke ville lytte til videnskaben, som man ellers forventer men at situationen istedet bliver håndteret udelukkende ud fra politik. men at situationen istedet bliver håndteret udelukkende ud fra politik. Påstanden om at Mette Frederiksen går imod de videnskabelige anbefalinger giver næring til det skeptiske objekt, i form af at det kan ødelægge tilliden til hende. Derved antager vi, at det danner grobund for at flere mennesker vil skifte side og alliere sig med den anden instans som har en anden attitude til krisen, nemlig skepsisobjektet. Vi ser altså her, at skepsisobjektet har en mulighed for at blive stærkere, ikke ved at ændre sig selv,

men ved tære på kriseobjektets alliancer. Som nævnt tidligere mener Harman ikke at alliancer er noget vitalt for et objekt, da det sagtens kan leve uden, men ikke desto mindre kan alliancer bruges til at beskrive objektets stigende indflydelse på andre objekter.

Minkaflivningen

En anden begivenhed som vi ikke ser som en symbiose, men som stadig virker indflydelsesrig er aflivningen af alle avlede mink i Danmark, som blev igangsat den 4. november 2020 (Web 32). Læseren har måske undret sig over hvorfor vi ikke har kortlagt denne begivenhed som en symbiose, da det har været en af de mere omdiskuterede begivenheder under krisen. Selv om det var et ekstremt tilfælde hvor der intentionelt blev nedlagt et helt erhverv, ser vi det ikke som nogen skelsættende begivenhed for krisen selv. Det var dog en forstærkning af lovsymbiosen, da hændelsen krævede en relativ specifik tilføjelse i lovgivningen, som argumenteret for tidligere (Web 33). Men selvom minkaflivningen ikke har haft stor betydning for kriseobjektet, har det selvfølgelig haft en kæmpe betydning for minkavlerne, da det var deres erhverv som blev nedlagt. Det er bl.a minkavlerne som OOC-objektet forsøger at skabe alliancer til, men før vi overvejer hvor der opstår skepsis, vil vi se hvilken af krisens symbioser OOC i dette tilfælde, forsøger at angribe. Som påpeget ovenfor kan minkaflivningen ses i sammenspil med mange af kriseobjektets symbioser alt efter om man ser det i sammenhæng med selve aflivningen eller med mutationen. Der hvor OOC vælger at angribe krisen i denne sammenhæng er ved aflivningen i forbindelse med lov-symbiosen, da de mener at det var i modstrid mod lovgivningen, hvorpå de henfører til et borgerforslag som også ønsker at føre denne sag. For at forstå OOCs anklage må vi først fastlægge nogle datoer. Som nævnt ovenfor blev der den 4. november 2020 på et pressemøde oplyst at den danske minkbesætning skulle aflives, men bekendtgørelsen for at kunne gennemføre dette påbud blev først udstedt den 11. november 2020. Derfor har statsministeren som sådant ikke haft lovgivende hjemmel, da hun påbød aflivningen af mink. Dette åbner op for at den skeptiske parasit kan bore sig ind i lov-symbiosen på kriseobjektet. Krisen, repræsenteret af statsministeren, indgår i en styrketest med støtte i sit symbiotiske bånd med loven, med det danske minkerhverv. Men da symbiosen til loven er en symbiose til et forholdsvist forsigtigt objekt, som beskrevet tidligere, så kunne det ikke undgås, at aflivningen blev foretaget uden lovhjemmel, hvilket gav en åbning for skepsissen til at sætte sig fast. Man kunne forestille sig at skepsissen ville have forsøgt at bore sine tænder i krise-objektet under alle omstændigheder i og med denne handling kan virke

ekstrem, men da lov-symbiosen ikke kunne understøtte handlingen i tide, gjorde det dette angreb nemmere.

Hvilke alliancer kan OOC så få ud af dette? Der kan være tale om en som ligger tæt op ad minkene, nemlig dem som lever af at avle dem. Minkavlerne kommer som konsekvens af krisen til at miste deres job og derved deres levebrød. Selvom krisen søger at give økonomisk erstatning til minkavlerne, kunne man forestille sig at det tab minkavlerne har lidt ikke kun handler om penge. Man kunne også se dette som regeringen der kommer og giver kompensation efter af den skabning de har skabt, kriseobjektet, har raseret disse uskyldige menneskers erhverv. Det bringer os til Jasanoffs rum-niveau. I dette tilfælde ser vi alle minkavlere i Danmark miste deres job, som vi antager er noget som er; "(...) *personally valued*" (Jasanoff 2010:241). Minkaflivningen er til dels bestemt af videnskaben, da det blev vurderet at virusmutationen i minken var af en variation som vaccinen ikke ville være modstandsdygtigt over for. Grundet dette fandt kriseobjektet det nødvendigt at aflive minkene. Vi ser altså et eksempel på at videnskaben fratager alle minkavlerne deres job. Samtidigt ser vi OOC påpege at der ikke var lovmæssig hjemmel for at gøre det og derudover at: "*We know now for sure that there is not dangerous virus out there, killing us, COVID-19 is harmless. It is just the common cold.*" (Ventegodt 2020:105). Så udover at de mister deres levebrød, så bliver det også påpeget at det er på et falsk grundlag. Ifølge Jasanoff kunne skepsis allerede opstå da aflivningen blev påbegyndt af regeringen. Dog ser vi ikke direkte skepsis ud fra de danske minkavleres hjemmeside mod aflivningen (Web 34), men i større grad en modstand mod at de raske mink også skulle aflives (Web 35) og den manglende lovhjemmel. Det er dog tydeligt at der er grobund for lige præcis den skepsis som OOC repræsenterer. Det er OOC også klar over da Ventegodt den 11. april 2021 laver et opslag på Facebook hvor han bl.a skriver "*Vi har brug for sager, hvor der er givet bøder eller forårsaget direkte skader af staten i forbindelse med corona. (...) Ideelt ville det være hvis OOC kunne få torten fra en minkfarmer, der har fået slået sine mink ihjel. Det ville være en sikker vindingsag.*" (Web 23). Vi ser altså et forsøg her på at opspore den mulige skepsis som er opstået mod kriseobjektet, og alliere sig med den, så skepsisobjektet har en bedre mulighed for at vinde den styrketest de er gået ind i imod krisen, mere specifikt regeringen. Som nævnt ovenfor har der også været et borgerforslag som ønsker at Mette Frederiksen sættes for en rigsretssag (Web 37) som har fået de påkrævede 50.000 underskrifter (Web 36) til at det kan blive fremsat i folketinget, hvilket vidner om at OOC allerede har nogle potentielle alliancer her, og at skepsisobjektet vi har i fokus, kan vokse. Borgerforslaget er også et godt eksempel på et ikke-humant objekt som OOC kan alliere sig

med. De mennesker som har støttet forslaget, såvel som dem der har lavet det, er ikke nødvendigvis allierede med den skepsis som OOC repræsenterer, men i og med at borgerforslaget som objekt er blevet skabt, kan OOC danne en alliance med det, hvorpå de kan styrke skepsisobjektet, uafhængigt af de alliancer de kan lave med de mennesker som har støttet forslaget.

Sammenlignelighed

Den sidste større ting vi vil nævne som kan gøre at OOC vokser er at sammenligne krisen med andre lande. Vi ser i sagen mod Mette Frederiksen at OOC henviser til Portugal og Holland hvor testen for at spore Corona, ifølge OOC, er blevet vist invalid. Skepsissen forsøger at alliere sig med de retssager som er blevet ført i de to lande for at få mere styrke til at vinde styrketesten mod kriseobjektet. Det er som sådant et angreb på krisens test-symbiose, som vi også så tidligere. Men den generelle ide om at kunne sammenligne sig selv med andre statsfællesskaber, er noget som ifølge Jasanoff kan skabe skepsis. Som redegjort for tidligere, i afsnittet omhandlende Jasanoff, gør sammenligningen at vi kan blive i tvivl om hvorvidt vores eget statsfællesskab gør det rigtige. Hvorfor skulle Portugal og Holland have erklæret coronatestende invalide, hvilken betydning kunne det have? Burde vi også gøre det? Hvis testene er invalide, hvad er pointen så med at tage dem? Disse er spørgsmål man kan forestille sig opstå, hvis vi godtager Jasanoffs pointe. Som man siger er 'græsset altid grønnere på den anden side', og dette ordsprog er passende til at beskrive hvordan skepsissen her kan få en grobund.

Dog er OOC ikke det eneste objekt som drager nytte ved en sammenligning. I størstedelen af de pressemøder vi har set, gør regeringen nemlig det samme. Sammenligningen med andre lande fra krisens side, bliver dog brugt til at fremstå stærk og effektiv, ved at de påpeger at Danmark generelt klarer sig godt med at tage sig af coronavirussen ift. andre lande. De påstår ofte i pressemøderne til at det danske kriseobjekt, klarer sig betydeligt bedre end de andre landes kriseobjekter (Web 3). Det bliver bl.a målt i forhold til smittesporing, antal smittede, sundhedsvæsnets overskud, dødstal, befolkningens adfærd i form af samfundssind og vaccinationer. De fleste af disse parametre hænger tæt sammen med de symbioser som vi har kortlagt, hvilket overvejende kan tolkes som om at det danske kriseobjekt bliver vurderet ift. dets symbiotiske båndes styrke, som vi har defineret dem.

At regeringen også sammenligner, ser vi som en præventiv indsats imod kritik af deres tiltag. Det er et forsøg på at imødekomme den mulige skepsis som kan opstå ved at se at andre har

det bedre end en selv. Hvis Danmarks kriseobjekt er et af de mere effektive kriseobjekter, er der ikke nogen grund til at forholde sig skeptisk over for krisen, da det kunne være værre. Græsset er åbenbart ikke nødvendigvis grønnere på den anden side.

Skepsis som ikke skabes intentionelt af OOC

Som nævnt i dette afsnits indledning kan der også opstå skepsis, uden at skepsisobjektet i form af OOC som sådant er indblandet. Her til sidst vil vi overveje hvilke egenskaber ved krisen som kan have næret skepsisobjektet, uden at skepsisobjektet intentionelt har forsøgt at optage denne næring. Vi så i ovenstående at den måde skepsisobjektet primært udtrykker sin skepsis på er gennem kritik af regeringen og deres tiltag. Som påpeget i afsnittet om undergravning, er befolkningen, ifølge OOC, blot offer for de højere magtinstanser, og vi tolker at det er derfor den del af kriseobjektet som befolkningen udgør, ikke er under lige så stor kritik. Derudover er befolkningen også en mulig allieret for skepsisobjektet. Som påpeget er befolkningen og deres adfærd en af de symbiotiske bånd for kriseobjektet, så hvis det lykkedes OOC at omvende nok i befolkning til deres overbevisning kan det skabe en svækkelse af symbiosen. Hvis nok folk ændrede adfærd, og opførte sig som om at krisen ikke var begrundet, ville det ændre drastisk ved kriseobjektet. Det kunne betyde at folk var ligeglade med test og coronapas⁷, at de ikke ville vaccineres, at folk ikke holdt afstand, at folk ignorerede mundbindskravet osv. Det ville ikke kun svække krisens symbiose til befolkningen, men også test-symbiosen og vaccine-symbiosen. Det kunne føre til objektets sammenfald, men ikke på en sådan måde som vi ønsker krisen skal dø ud på. Som nævnt tidligere er kriseobjektet en underlig størrelse, da vi fra starten har set det som en nødvendig tilstedeværelse, men at vi samtidigt ønsker, det skal dø ud. Objektets fødsel fodrer således også dets død. Men hvis døden sker på en anderledes måde end tiltænkt (at coronavirus ikke bliver neutraliseret), kunne det tænkes at der dannes et nyt kriseobjekt, da vi mister kontrol over coronavirussen. Det er selvfølgelig ikke hvad der vil ske ifølge OOC, da coronavirus givetvis ikke er farlig.

Med det sagt vil vi her overveje hvilke kvaliteter ved krisen som evt. kan skabe skepsis imod krisen uden at OOC interfererer. Vi vil her ikke nævne alle tilfælde, men i højere grad fokusere på nogle emner som der ofte er dukket op i pressemeddelelserne som er blevet omtalt som problematisk.

⁷ Coronapasset er et bevis på at man enten er vaccineret, har været smittet eller fornyligt er blevet testet for Corona (Web 38)

Tålmodighed

Allerede den 6. marts 2020 i det første pressemøde omhandlende Corona krisen, bliver tålmodighed nævnt som noget der er nødvendigt fra befolkningens side (Web 12). Det er dog ikke den sidste gang det nævnes, det bliver påpeget i mange af pressemøderne. Som nævnt ovenfor er kriseobjektet et objekt, hvor størstedelen af befolkningen ønsker dets henfald. Men dette kræver tålmodighed. Lige siden starten er befolkningen blevet bedt om det. Men en ting med denne tålmodighed er at den tilsyneladende ikke har en umiddelbar tidshorisont. Flere gange er restriktioner blevet forlænget, især i vinteren 2020-2021, hvor vi i flere af pressemøderne (fra 5 november til marts) ser at kriseobjektets levetid bliver forlænget. Da det startede havde vi generelt ikke nogen anelse om hvor lang tid kriseobjektets levetid ville være. Denne tidslige usikkerhed, den tilsyneladende uigennemskuelige tidshorisont kan være en medskabende til skepsis. Som Jasanoff påpeger, kan det være svært at forholde sig til noget hvis dets tidshorisont spænder over for lang tid, så ligesom med klimakrisen kan det føles uoverkommeligt at skulle forholde sig til coronakrisen.

Man kan jo argumentere for at krisen som sådant kun, i skrivende stund, har varet et år og et par måneder, men da det først blev påpeget at vi skulle væbne os med tålmodighed, var det ikke til at sige nøjagtigt hvor lang tid kriseobjektet ville vare ved. Skepsissen her består i at vi ikke ved hvornår det ender, og derved kan vi have svært ved at se pointen i at forholde os positivt over for krisen. I stedet kunne man komme til at læne os op ad det skeptiske objekt, som siger at krisen slet ikke burde være til stede. Dette kan også hænge sammen med Jasanoffs pointe om lokalitet, hvori hun påpeger at hvis man lokalt ikke kan se eller mærke det som videnskaben reagerer på, altså hvis man ikke oplever sygdommen selv eller hos andre nær en, så er der større sandsynlighed for at man forholder sig skeptisk. Man kan forestille sig at nogle i befolkningen bliver bedt om at væbne sig med en tidløs tålmodighed. Samtidigt kan de ikke se eller mærke det som krisen forsøger at løse, og ingen af dem bliver smittet. Måneder går og der er stadig ingen slemme smittetegn. De bliver utålmodige og spørger sig selv 'hvorfor skal vi overholde disse restriktioner der tager vores frihed, der er alligevel ikke noget galt?'. På internettet ser de teorier om at corona faktisk slet ikke er sand. Som Jasanoff også påpeger, gør kommunikationsmidlerne i dag at det er nemt at finde andre påstande som man kan vælge at stole på. I dette eksempel ser vi tre af Jasanoffs niveauer, tid, lokalitet og rum, som kan nære skepsis, og det er dermed ikke utænkeligt at der kan opstå skepsis uden skepsisobjektet aktivt prøver at skabe alliancer. Der er dog mange forskellige holdninger på internettet og det er ikke kun skepsis som flourerer her. Det er ikke utænkeligt at folk også hører om mennesker som dør

af corona og at der er mange smittede, hvilket også kunne forklare hvorfor størstedelen af danskerne umiddelbart ikke har allieret sig med denne skepsis. Så man kan overveje hvor meget denne uendelige tidshorisont egentligt har indvirket i krisen, men i og med at kriseobjektets talerør, statsministeren, påpeger tålmodighed i flere pressemøder, og derudover også udviser en forståelse for utålmodighed (Web 39), antager vi, at det kan spille en rolle i at skabe skepsis i krisens symbiose med befolkningen.

Ensomhed

En anden kvalitet ved krisen er social afstand, isolation og de følger det kan have. Ensomhed er en af de følger hvor vi i pressemøderne har set at journalister spørger ind til hvordan statsministeren har tænkt sig at håndtere det. Krisen har til dels været medskabende i at gøre mange, især unge og ældre (Web 40 og Web 41), ensomme ved at afskære dem fra fysisk kontakt og samvær. Denne afskæring tolker vi som at fratage folk noget som de holder meget af, social kontakt, hvilket er en af de niveauer som Jasanoff peger på, kan skabe skepsis. Når befolkningen mister muligheden for at se deres bekendte, bliver vi ikke kun frataget den frihed og den glæde det giver os, men vi risikerer også de ubehagelige følger af ensomhed. Skepsissen over for krisen kan i dette tilfælde opstå, da det er krisens skyld at vi får denne smertelige og skadelige følelse. Der er selvfølgelig en balance mellem en anerkendelse af seriøsiteten og nødvendigheden af krisen og det ubehag det giver at være ensom. Man kunne forestille sig, at hvis ensomheden er slem nok, kunne det lede til at man ignorerer eller glemmer det kriseobjektet forsøger at beskytte os imod, og derved i stedet kommer til at fokusere på hvilke mén som krisen skaber for os. Man kunne spørge om kuren var værre end sygdommen så at sige. I sammenspil med den utydelige tidshorisont kan det være et ekstra gunstigt miljø for skepsis at vokse i. Vi må være ensomme og have det dårligt i en tidsperiode som er ukendt for at redde andre mennesker som vi måske ikke kender eller har noget at gøre med. Det kunne lyde som en ufrivillig martyrdom, hvor man ofre sit eget ve og vel for en større sag. Skepsis kan altså opstå her fordi vi føler at vi mister vores sociale frihed og velbehag og er nødsaget til at overleve frem for at leve.

Selvom ensomhed er en ting som kan opstå uden skepsisobjektets indblanding, er det bestemt noget som Ventegodt anser som problematisk ved krisen. Det er ikke specifikt ensomhed som Ventegodt italesætter, men derimod at vi har brug for at være sociale for at bevare vores sundhed (Ventegodt et al 2020:X). Det er ikke en direkte kritik af krisen, men i stedet en central del af hans medicinske overbevisning. Derfor vil vi ikke kategorisere dette som et direkte

angreb på krisen, men i højere grad en af denne skepsis' fremstående kvaliteter, som gøre ensomme mennesker i højere grad vil opdage hvad han står for, og i sidste ende derfor måske optage hans skepsis.

Vanskeligheder og gevinst

Vi har i forrige del af specialet set de steder hvor skepsissen angriber kriseobjektet. Skepsissen bruger alle krisens symbiotiske bånd som næring og herved forsøger den at suge livet ud af kriseobjektet for selv at vokse. Det sker i høj grad på de områder hvor krisen på negativ vis har påvirket de mennesker som er indblandet i den. Vi vil nu bevæge os videre til at diskutere hvilken gevinst vi har fået ved at foretage denne analyse, for til sidst kunne foretage den endelige vurdering hvorvidt Harmans teori har potentiale for at afhjælpe skepsissen.

Allusion

Som det første vil vi i dette afsnit vil vi forsøge at bruge Harmans allusionsbegreb til at nærme os de reelle kvaliteter ved skepsisobjektet for bedre at kunne forklare og dermed afhjælpe det. I den forløbne analyse har vi i høj grad benyttet os af allusion til at skitsere skepsissen som skadelig og parasitisk, og på den måde fået større indsigt i skepsisobjektets væsen. Vi vil nu udvide denne tankegang og bruge den mere frit for tilfredsstillende at kunne bevæge os nærmere en tilpas definition af dette objekts natur ud fra Harmans teori.

Til at starte med vil vi beskrive nogle af de kvaliteter som vi ser som sensuelle for at undgå forvekslinger, men også for at vise netop hvor nemt de kan forveksles. Hvis bare vi tager Søren Ventegodt selv som eksempel, så kan man se hvordan han både kan betegnes som medskaber af OOCobjektet, konstituerende del, sensuel kvalitet i form af talerør for objektet lig Mette Frederiksen for kriseobjektet, og måske også som essentiel kvalitet, og selvfølgelig også som kompleks reelt objekt i sig selv. Som vi påpegede tidligere, er der altså komplicerede mereologiske spændinger ved alle objekter, og derfor må vi nænsomt følge deres indbyrdes relationer og karakter for at kunne udtale os troværdigt om dem.

Skepsisobjektet er i kontakt med mange forskellige dele af samfundet, og som vist tidligere drager det næring fra flere forskellige symbioser udover sine egne. Det er et alsidigt objekt, som er svært at betegne entydigt. Man kan påpege i første omgang, hvordan det endda er svært konkret at udpege både hvor mange og hvem der indgår i objektet, altså deler de samme overbevisninger, og også præcist hvilke undergravende påstande der er centrale for skepsissen, da der er så mange forskellige som henvender sig til mange andre forskellige videnskabelige

og politiske påstande. Vi har kortlagt flere af de tvivlssager som Ventegodt-skepsissen står for, fx det vi kalder Big Pharma, men hvis det skal defineres ordentligt, ville vi blive nødt til at bevæge os ned i en pærevælling af argumentationer hvoraf det overhovedet ikke ville være alle vi selv ville kunne forstå, bekræfte eller afvise, inden for dette speciale. Af disse grunde mener vi, at en af de primære sensuelle kvaliteter ved Ventegodt-skepsis, og måske skepsis generelt, er en speciel form for fragmentation. Man aner skeptikernes tilstedeværelse i samfundet, på arbejdspladsen og på de sociale medier, men hvad deres motivation og agenda helt nøjagtigt går ud på og indeholder kan man kun gisne om i sidste ende. På en måde minder de næsten om guerillakrigere. Her kan vi så også påpege en af de andre åbenlyse sensuelle kvaliteter, nemlig de sociale medier, ofte i form af Facebook. Her ser man, meget, afhængigt af de algoritmer der styrer hvad man bliver vist på ens personlige Facebook, fra tid til anden en skeptiker der deler sine holdninger eller argumentationer, og ikke sjældent i form af en advarsel. Det er her meget vigtigt at huske på, at et sensuelt objekt og de sensuelle kvaliteter fremstår i intentionen, og da vi ikke har valgt at foretage interviews eller spørgeundersøgelser, så er det altså forfatterens egne oplevelser som bliver brugt som udgangspunkt, og heriblandt selvfølgelig i høj grad oplevelsen af at læse Søren Ventegodts Facebookopslag, bøger og interviews. Når det er slået fast, kan vi nu slå os lidt fri og fortælle lidt om vores indtryk af skepsisobjektet.

En af de dobbeltsidige kvaliteter ved skepsisobjektet i vores øjne er, at det på samme tid fremstår som velvilligt, sagligt og godhjertet og på den anden side fordømmende, undergravende, manipulerende og paniskabende. Hvis vi accepterer det de siger, og ikke mistænker dem for kun at ville tjene penge fx på salg af bøger eller varer, så er deres udtalelser tydeligvis motiveret af et ønske om at redde liv og forhindre lidelse. Men selvom vi godt kan acceptere, at dette er deres motivation, så qua at vi ikke kan godtage deres antividenskabelige og undergravende påstande, som beskrevet i vores biasafsnit, så er resultatet i sidste ende en oplevelse af graverende fejltagelser og en yderst skadelig attitude, specielt i sammenhæng med coronakrisen. På den vis er en af skepsisobjektets mest fremtrædende sensuelle kvaliteter, for os, dets destabiliserende og fordømmende indflydelse. Dette er nok et af de mest væsentlige punkter i enhver diskussion der omhandler videnskabsskepsis. De fleste vil nok sige, at en sådan skepsis tager fejl og at dens proponenter har misforstået noget helt grundlæggende. Tilhængerne af skepsissen mener selvfølgelig det samme, bare om de andre. I denne epistemiske krig er begge sider, i vores optik, generelt utrolig mistroiske og overhovedet ikke velvillige over for den anden part. Sagt på en anden måde, så vil mange der læser dette speciale måske mene, at den manipulerende, fordømmende og undergravende attitude man ser i skepsissen er en essentiel kvalitet ved objektet, men vi bliver nødt til at afvise dette. Der er

intet der står i vejen for, at man kan forestille sig en skepsis, som ikke har andet på hjerte end et oprigtigt ønske om at hjælpe mennesker, og på den måde ser vi primært oplevelsen af den skadelige attitude som en sensuel kvalitet. Derfor mener vi også, at det er vigtigt i enhver sammenhæng hvor skepsis indgår, at lade tvivlen komme folk til gode, da der generelt set ikke er nogen grund til at mistænke deres motivation.

Der findes mange sensuelle kvaliteter ved Ventegodt-skepsis, og vil vil ikke beskrive dem alle her. Vi viser dem vi gør for at beskrive objektet nøjagtigt, og for at videregive den opfattelse vi har af det til læser, så vi kan være i stand til at genkende lignende objekter og derfra afhjælpe dem. Der er absolut flest af de sensuelle kvaliteter som er uvæsentlige, som for eksempel af Søren Ventegodt er skaldet, eller at objektet har base i København. Vi vil her prøve at give et mere overordnet og samlet billede af de mere væsentlige og sigende kvaliteter som dækker objektet.

På mange måder ser vi frygt som en drivkraft og vækstfaktor for Ventegodt-skepsis. I tråd med førnævnte dobbeltsidighed ved objektet, så bider vi mærke i, hvordan motivationen om at hjælpe mennesker udmøntes i advarsler og anklager, og bliver på den måde til et retorisk virkemiddel afhængigt af frygt. Objektet søger at få næring ved at få folk til at dele dets frygt. Vi ser det også i sammenhæng med de forskellige symbioser ved kriseobjektet som det sætter sig fast på. Det er åbenlyst i forbindelse med befolkningen, hvor skepsisobjektet søger at bringe dem til en vækkelse, hvor at verdens og den skjulte magtelites grusomhed går op for dem, og de dermed vil søge skepsissen som allieret. Vi ser det i forbindelse med lovsymbiosen hvor handlinger, som skepsisobjektet dømmes som ulovlige bliver beskrevet som første skridt mod en total afskaffelse af almindelig retssikkerhed og den danske forfatning. Vaccine- og testsymbioserne bliver også begge brugt til at advare om den ekstreme grad af kontrol, som Ventegodt mener medicinalindustrien har over vores daglige liv og samfund. Denne form for retorik, hvor man skaber et skræmmebillede, er et velkendt fænomen inden for politik, og i kraft af hvor meget denne strategi tilsyneladende gennemsyrrer skepsisobjektet finder vi det svært hvorvidt det skal determineres som en sensuel kvalitet eller en essentiel. Men måske netop denne kvalitet er den bedste indgangsvinkel vi har til at løse vores besvær med at placere kvaliteter. Frygt er utvivlsomt et af de våben skepsissen bruger mest, og derfor ser vi det mange steder i forskellige former. Men samtidigt er det så godt som umuligt for os at forestille os en skepsis hvor at frygt, formaninger og advarsler ikke er til stede, og på den måde fremstår det også essentielt. Måske er den mest rammende beskrivelse af skepsis faktisk snarere frygt. En foruroligende tanke der bider sig fast i sindet hos et menneske, og prøver at sprede sig til andre.

Vi begynder her at kunne se effektiviteten af metaforer og allusioner. Omend vi kun har adgang til det sensuelle aspekt i vores intention, og det reelle aspekt er skjult for os, så forstår vi det objekt vi undersøger bedre og bedre. Vi mener, at nogle af de mest grundlæggende og essentielle kvaliteter ved Ventegodt-skepsis og videnskabskepsis generelt er dem, som kan sammenlignes med parasitters. Enhver overbevisning kan antages at have en intrinsisk ambition om at sprede sig, for hvis man mener noget er sandt, så er det vel kun relevant hvis man kan dele det og se det forandre sin verden til det bedre. Men skepsis spreder sig ikke som en steppebrand efter lynet er slået ned, en metafor oftere brugt om originale og nyskabende brillante ideer. Denne abnorme grad af skepsis som vi mener at observere, spredes langsomt og ineffektivt. Det er trods alt kun få mennesker her i landet som deler disse overbevisninger tilsyneladende. Som en infektion der opstår mere eller mindre tilfældigt hos en eller et fåtal af personer, så søger den at sprede sig gennem nærkontakt, men heldigvis har de fleste i Danmark en vis resiliens overfor denne plage. De fleste er heldigvis rolige, tillidsfulde, tilpas kritiske og kløgtige nok til at ikke at bukke under for frygt og mistro, ligegyldigt hvor insisterende skepsissen forsøger at separere dem fra kriseobjektet, som søger at beskytte dem.

Forhåbentligvis sidder læser nu med den samme forståelse af skepsisobjektet som vi gør. Selvfølgelig kan man aldrig opnå den perfekte indsigt i et objekts væsen, som Harman også pointerer, så arbejdet stopper ikke her. Der vil altid være mere at lære om hvad end man sætter sig for at undersøge. Men for vores formål mener vi at have lært og vist tilstrækkeligt for nu. Det næste skridt før vi ender dette speciale, er at forsøge at nærme os en form for handlingsplan, nogle anbefalinger til hvordan man kan håndtere denne form for skepsis, eller sagt på en anden måde - hvordan kan vi opbygge resiliens og et sundt immunforsvar over for denne skadelige organisme. Det har fra starten været en del af vores ambition at levere noget som kan være praktisk anvisende, og selvom vi bevæger os inden for meget abstrakte termer og teorier, så vil vi stadig forsøge.

Handlingsforslag

Efter at have kortlagt skepsisobjektet og set hvor det bider sig fast, kan vi så sige noget om hvordan vi kan uskadeliggøre den? Vores teorier har som sådan ikke nogen metoder til at gøre dette, men som man siger så skal man kende sin fjende for at kunne håndtere den. Det er lige præcis det en kortlægning af objektet skal kunne være med til at gøre. Det hjælper med en identificering af de forskellige punkter hvor man kan sikre sig imod skepsis.

I dette afsnit vil vi overveje hvilke ting man så kan gøre. Først og fremmest virker det ikke hensigtsmæssigt eller muligt for den sags skyld, at gøre skepsisobjektet stumt. Vi kan ikke bare lukke munden folk som uenige med os, eller har en anden mening, lige meget hvor undergravende de nu engang kan være. Derudover kan en stillegørelse af fx Ventegodt og OOC, gøre dem til en form for martyrer, hvilket sandsynligvis ville ende op med at gøre objektet stærkere. Følgende ville det give næring til objektet, da det kan bruges til dets fordel at kunne sige 'de forsøger at gøre os tavse fordi vi har ret og de skjuler noget'. Der er flere eksempler fra Ventegodts bog 'The Covid-19 Pandemic A Tribute to the Corona Whistleblowers' hvor han påpeger at professorer er blevet fyret for at tale imod magtinstanserne. Ventegodt påpeger: "*Many more could talk, but do not dare. As we shall see, even in our modern democracy, talking against the politicians can easily cost your job.*" (Ventegodt et al 2020:25). Det er ikke fordi, at det er et mere eller mindre farligt syn på krisen disse mennesker er blevet fyret, mener Ventegodt, men fordi at politikerne ikke vil have at vi afslører dem. Denne form for fortielse, at fyre folk og fjerne dem fra vigtige stillinger, hjælper altså ikke på skepsissen, men forstærker den i stedet. Man kan se det som det mytologiske væsen hydraen - skærer man et hoved af, den vokser der to mere frem.

Som påpeget er en af Shapins pointe at man ikke kan fjerne skepsis over for videnskaben da sidstnævnte er for sammenfiltret med politik og økonomi. Men hvad er der så af muligheder, når Shapin også påpeger at vi stadig må forsøge at håndtere den?

Nogle af de ting som krise-objektet i Danmark gør kan ses som allerede skepsishåndterende. Vi har allerede nævnt hvordan regeringen, ligesom skepsissen, sammenligner med andre lande for at fremstille vores krise-objekt positivt. Derudover vil vi også påpege coronapasset (Web 38) som en forhindring af at skepsis kan opstå. Det er interessant fordi at OOC som sådan er imod coronapasset, da de mener at vaccinen er farlig, og ikke burde uddelegeres endnu, før den er ordentligt testet og at corona-testen er ineffektiv. Så hvordan skal passet kunne stoppe skepsis? Hvis vi overvejer de pointer vi lavede om skepsis som kan opstå uden kontakt med det skepsisobjekt som vi undersøger, bliver det mere klart. Selve nedlukningen af samfundet som til dels har været skyld i ensomhed og utålmodighed, bliver med corona-passet udfaset, hvilke bl.a har været de ting som vi har identificeret som skepsisskabende. Mange af de ting som krisen har taget fra os, frihed, social nærhed, sikkerhed på fremtiden, bliver mere eller mindre givet tilbage med det nyvundne tiltag. Corona-passet er smugkig ind i fremtiden hvor vi kan forestille os at vaccinen har gjort vores hverdag mere normal igen. Samtidigt er corona passet stadig et indgreb i ens daglige liv og frihed. Det tvinger en til at få en test eller en

vaccination for at genvinde sin frihed i samfundet. Vi vil dog mene at det umiddelbart ikke er et lige så omfangsrigt som nedlukningen. Det begrænser ens frihed mindre og der er mulighed for en gradvis genåbning, ved at få taget en test hver tredje dag eller blive vaccineret. Derfor vil vi mene at corona-passet er et indgreb som til en vis grad kan være med til at afhjælpe skepsis.

En anden ting er ift. Jasanoffs pointe om lokalitet. I løbet af krisen har vi set hvordan regeringen faktisk har indrettet deres tiltag nogenlunde efter de lokalsamfund som de påvirker. På den måde bliver der taget hånd om en potentiel udvikling af skepsis på baggrund af mangel på forståelse over for det videnskabelige grundlag for krisens handlinger. Under Minkepisoden, blev mange kommuner i Jylland lukket ned, da det var i de områder, hvor der var størst fare for smitte med den nye mutation. Derimod blev sjælland ikke lukket mere ned på grund af minkene. På den måde er der mindre sandsynlighed for at folk oplever at blive udsat for noget, som ikke virker til at være nødvendigt. Et tiltag som kan forhindre lokalitet-skepsissen endnu mere er fritagelse fra mundbind. Her mener vi lokalitet-skepsis på et individuelt niveau, men i og med at det hjælper folk til at leve i stedet for at overleve mener vi at lokalitetsbegerbet også er passende her. Man kan blive fritaget for at bære mundbind, hvis man af psykiske eller fysiske grunde ikke kan bære det ordentligt eller hvis det skaber for meget ubehag (Web 42). På den måde bliver der taget højde for den enkelte person og vedkommendes liv, og derved undgår man potentielt skepsis.

I analysen påpegede vi måder hvorpå skepsis kunne trives i det Danske samfund, men som også vist her, ser vi at der under den danske krise har været relativt gode tiltag for at imødekomme evt. skepsis. Generelt ser vi heller ikke særlig mange allierede til skepsis-objektet her i Danmark, hvilket bl.a kan skyldes de forud nævnte pointer. Dette er især tydeligt når man ser på vaccinevilligheden i Danmark kontra USA. I en undersøgelse lavet i forbindelse med HOPE-projektet,⁸ viser det sig at 93-95 procent af den danske befolkning ønsker at blive vaccineret (Web 44), hvorimod en anden undersøgelse af AP-NORC⁹ har fundet at 22 procent af den amerikanske befolkning helt sikkert eller sandsynligvis ikke vil tage imod vaccinen (Web 46). Vi tolker det som en overvejende skepsis ikke kun mod vaccinen men også mod det amerikanske kriseobjekt, hvorimod skepsissen i Danmark tydeligvis ikke er på samme niveau.

⁸ Hope-projektet er et projekt lavet i et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet og Københavns Universitet, som undersøger, gennem en tværfaglig tilgang, hvordan et demokrati reagerer og håndterer covid-19 krisen, og hvilke effekter dette har. (Web 43)

⁹ En sammenslutning af nyhedsorganisationen 'Associated Press' og forskningsinstitutionen NORC fra Chicago Universitet, som laver socialvidenskabelige nyheder (Web 45).

Men hvis der ikke er nogen speciel skepsis i Danmark hvorfor så lave dette speciale? Selvom skepsissen ikke er så udbredt i Danmark, er den stadig til stede. Den form for skepsis vi har undersøgt, er som påpeget undergravende, og derfor ser vi det ikke som en god ting for samfundet. Vi ønsker derfor også at denne skepsis ikke får lov til at vokse og brede sig. Selv den mindste mistillid til krisen har potentialet for at vokse og bidrage til en parasitisk skepsis, som i værste fald kan resultere i sygdom og død. Heldigvis er der i Danmark ikke er god grobund for en sådan skepsis i vores optik. Vi finder det dog stadig nødvendigt at eksponere skepsissen og gøre opmærksom på den, for i den forstand at kunne tage kampen op med den og vinde styrkeprøvelsen. Et gammelt kinesisk ordsprog af Sun Tzu¹⁰ inden for militær strategi lyder: "Know your enemy and know yourself and you can fight a thousand battles without disaster." (Griffen, 17:2005). Ved at kortlægge skepsissen og vise hvordan den kan fortære de objekter den er i kontakt med, mener vi at kunne hjælpe med at holde den i ave. Det er ikke bare en enkelt person som har set sig sur på krisen, men et større objekt som vi har at gøre med, og vi ønsker ikke objektet i højere grad skal kunne inficere danske samfund.

Objekterne dør hen

Den 6. april 2021, begynder i Danmark så småt fase et af genåbningen af samfundet. Fase to af genåbningen startede den 21. april, fase tre den 6. Maj og fase fire den 21. maj. Forsamlingsforbudene bliver ophævet, folk kan komme tilbage på arbejde, nyde kulturelle institutioner (Web 48). Vi begynder at kunne se krisens symbioser fører den til døden. Givet vaccine- og testsymbiosen bliver symbiosen med befolkningens adfærd mindre og mindre tydelig i takt med at flere kan leve et normalt liv igen. Derudover betyder genåbningen at lovsymbiosen også bliver mindre synlig. Test- og Vaccinesymbiosen, er meget tydelige og virker stærke nu, men vi vil antage at det er et spørgsmål om tid før folk er vaccinerede og testcentre forsvinder rundt omkring i landet. På den måde ser vi de ting kriseobjektet har støttet sig til, de ting som har været så indflydelsesrige på den danske befolkning, forsvinde. Et objekts symbioser gør at objektet ender op med at falde sammen. Vi ved ikke hvor lang tid krisen har tilbage at leve i, og om der evt. stadig kan være stadier i dets udvikling som vi ikke har set, men umiddelbart ser det ud til at det er døende.

I faldet af værten, ser parasitten også ud til at blive mere stille. Ventegodts facebook profil, som ellers har sprudlet med opslag om coronavirus siden OOC den 15. Maj 2020 blev oprettet, har nu været så godt som stille siden den 23. april 2021. Også hjemmesiden

¹⁰ SunTzu var en kinesisk general og militærstrateg som levede i år 500 før kristi fødsel. Han er bedst kendt for bogen The Art of War - en afhandling om krigsstrategi (Web 47)

coronawhistleblower.org har ikke set en opdatering siden den 22. april 2021. Vi ser dog stadig at der er aktivitet på OOC.one, hvor der bliver planlagt et foredrag omhandlende Corona (Web 49). Der virker dog til at være en sammenhæng mellem skepsissens gradvise nedtoning og henfaldet af kriseobjektet. Men vil skepsisobjektet så også dø når dets vært ikke er her mere? Det mener vi ikke. Som vi så i kortlægningen af skepsisobjektet, var perioden mellem 2009 og 2020 en relativt stille periode, hvor objektet var synligt, men som sådan ikke skabte nogle symbioser. Selvom at skepsissens symbiose med kriseobjektet kommer til at blive svækket, kommer skepsissen ikke nødvendigvis til at dø. Kriseobjektet har stadig sine spor i samfundet, hvor bl.a regeringens håndtering af virussen, stadig vil være vedvarende som et kadaver som skepsissen kan blive ved med at drage næring af. Vi vil derfor antage at skepsissen kan blive ved med at leve videre, om end det kommer til at være i en mere eller mindre slumrende tilstand. Derudover vil vi også påpege, at de de frø af mistillid som skepsissen har lykket at inficere befolkningen med, og som håndteringen af skepsissen ikke har formået at grave op, også hjælper med at holde skepsisobjektet i live. Der vil nok altid være en generel form for skepsis i en eller anden forstand, som måske vil være en ny form af den gamle. Måske vil skepsissen simpelthen rette sit blik imod et andet objekt og forsøge gennem frygt igen at tilkæmpe sig adgang til nye symbioser som den kan snylte på.

Vi mener ikke her at skepsissen ligger i dvale og bliver stærkere dag for dag. Dog vil vi mene at objektet stadig florere derude. Vi har i Danmark klaret os igennem krisen, og samtidigt har vi fået lavet en ny epidemilov til at håndtere kommende biologiske pandemier. Derudover har vi også formået at håndtere den skepsis som vi har oplevet i landet godt, men vi kan ikke hvile på laurbærbladene. Vi mener at det ville være fordelagtigt at lave en håndteringsplan, som tager hånd om en potentiel epistemologisk epidemi - den parasitiske skepsis. I og med vi har håndteret skepsissen så godt under epidemien, vil vi mene, at det er noget som er værd at huske på, så vi i fremtiden kan håndtere en usund skepsis lige så godt.

Overvejelser over brugen af OOO

Som en del af specialet har en af vores mål været at se hvordan Harmans OOO har kunne fungere som forklarende og afhjælpende over for objektet i fokus. Vi vil i dette afsnit diskutere nogle problemer og udfordringer vi er stødt på ved brug af OOO og derudover hvor godt den har virket til vores formål.

Perspektiveringsproblemet

Gennem vores behandling af Harmans teori og også til dels Latours, så er der et problematisk forhold som er blevet ved med at dukke op. Vi har valgt at kalde dette for perspektiveringsproblemet eller et demarkeringsproblem, da det omhandler udfordringen i entydigt og endeligt at afgrænse og definere et objekt samt dets kvaliteter. Normalt ville vi ikke bruge meget tid på at beskrive og diskutere dette problem, men siden vi har sat os for øje at dette speciale skal have en vis grad af praktisk værdi, og at det fremtræder i så høj grad i forbindelse med Harmans teori, så mener vi at det er nødvendigt at gøre læser opmærksom på udfordringen.

Man kan argumentere for, at alle teorier i sidste ende altid vil have demarkeringsproblemer. Jo mere man kender til et fænomen, jo mere kompliceret vil det fremstå, og jo mere vil det kunne betvivles præcis hvordan det hænger sammen, fungerer, bør klassificeres og relaterer sig til andet. Hvis vi antager at dette er gældende, ligegyldigt hvilken teori man bruger til at beskrive virkeligheden, så kunne det måske forklares ved, at selve virkeligheden i sig selv bør betegnes som et objekt, og som derfor ifølge Harmans teori vil skjule sig for blikket og være ukendeligt. Som et fraktalmønster gentager og snor virkeligheden sig jo mere man stiller skarpt på den, som et kalejdoskop i en rystende hånd er billedet til stedse mutérligt. Vi har oplevet dette flere gange i løbet af denne skriveproces, hvor vi mellem os selv har prøvet at definere de forskellige objekter som vi har haft i spil. Når vi har taget udgangspunkt i et objekt, som for eksempel 'Ventegodt-skepsissen', så blev vi forholdsvis nemt enige om hvilke kvaliteter af både reelle og sensuelle der hørte til det, og hvilke symbioser det indgik, men hvis vi skiftede udgangspunktet, så virkede det til at objekterne og kvaliteterne også skiftede karakter. Hvis man eksempelvis tog udgangspunkt i WHO's perspektiv, så ville Ventegodt-skepsis ikke nødvendigvis længere tage sig ud som et selvstændigt objekt. Det ville snarere primært fremstå som en sensuel kvalitet ved et andet større objekt som vi kalder Big Pharma, som bare en facet af denne mere generelle form for skepsis. Vi behøver ikke flere eksempler, læser kan selv lege lidt med dette og se hvordan tingene ændrer sig i takt med at man ændrer sit perspektiv. Harman påpeger også denne omskiftelighed i sin artikel fra 2007 '*Vicarious Causation*', hvor han beskriver delene på et træ som både sensuelle kvaliteter men også sensuelle objekter i sig selv, hvis man retter sin intention mod dem, og også komplekse og utilgængelige reelle objekter i sig selv, akkurat som hvordan vi beskrev Ventegodt i allusionsafsnittet. Der er altså en hvis mereologisk kompleksitet ved spekulativ realisme, som kan vanskeliggøre forsøg på at

konkretisere og praktisk arbejde ud fra den. Hvis man vil gøre et forsøg på dette, bliver man nødt til at være sig det bevidst for at undgå frustrationer. Et forhold ved en sådan perspektivistisk teori er, at sandhed bliver på sin vis uopnåelig i klassisk forstand. Normalt bliver sandhed betegnet som enten korresponderende eller kohærent eller både og. Det vil sige at en påstand kan eftervises at stemme overens med hvad man finder i virkeligheden, eller at den kan passe ind i et system af påstande uden at andre påstande bliver modsagt eller tvivlsomme. Harman medgiver selv i sin artikel fra 2010 at; *“truth cannot be correspondence, since knowledge is a translation of real things rather than a copy of them.”* (Harman, 2010:4), men da sandhed er et essentielt pejlemærke for mennesket, så må man næsten forvente at Harman leverer et alternativ til den aflagte klassiker, men i løbet af vores læsning af ham, har vi ikke fundet sådan et. Specielt når man undersøger videnskabsskepsis, så vil det være relevant at undersøge det i forhold til et sandhedsbegreb, da det på sin vis netop er det det hele kredser om. Det kunne have været meget nærliggende for os at gøre dette med vores speciale, men vi bestemte os tidligt i forløbet for, at det var en hvepserede vi ikke ville bevæge os ind i. Vi mente, at det ville være svært at skrive et speciale om sandhed uden at blive tvunget til i en eller anden forstand at vælge side i disse spørgsmål, og da vi, som beskrevet i vores biasafsnit, ikke ønskede at determinere hvad der var sandt, men kun at søge forklaringer og løsninger, så valgte vi at styre uden om en sandhedsvurdering. Der er dog en oplagt mulighed her, som kunne tages op i fremtiden og som måske ville kunne komme nærmere på den praktiske virkelighed og dermed også bidrage til de løsninger vi søger, men for nu må de ligge uberørt hen og vi må lede andetsteds.

De nonhumane objekter

Et andet problem som udspringer af perspektiveringsproblemet finder man i sammenhæng med Harmans symbioser. Som nævnt i redegørelsen for symbioseberegnet kan en udfordring ved Harmans OOO være at skulle snakke om og identificere symbioser hos nonhumane objekter. Dette problem kommer bl.a til syne i vores speciale, da vi beskriver hhv. skepsis- og kriseobjektet gennem Ventegodt og regeringen. Grunden til at de nonhumane objekter bliver beskrevet gennem humane objekter, er at vi vil mene at krisen et objekt som der er skabt af mennesker og er for mennesker. Det samme kan siges om skepsis. På den måde har de to objekter vi har valgt at beskrive en mere eller mindre automatisk forbindelse til menneskelig adfærd. Men det er ikke kun i vores speciale at dette kan ses, da Harman også i sin fortælling om VOC har stort fokus på mennesker. Dette er dog ikke noget problem for Harman:

“The point is not to subtract humans from any given situation, but to focus on the way that humans are themselves ingredients in a symbiosis rather than just privileged observers looking on from the outside. We must remember that humans themselves are objects, and that they are richer and more momentous as objects the more they are not the mere product of their time and place, but push back against whatever circumstances they face. For this reason, when considering a symbiosis, we may as well begin by looking for outstanding individual humans (...)” (Harman 2016:31)

Det gør altså ifølge Harman ikke noget, at menneskelige objekter har en central plads i undersøgelsen af andre objekter. Når vi fokuserer på praktisk anvendelighed, ser vi det også som svært at adskille de nonhumane objekter vi undersøger fra human indflydelse. Men igen kan det have noget at gøre med at det vi har valgt at undersøge, er så relevant for mennesker. Det kan derfor overvejes hvorvidt Harmans teori og de nonhumane objekter, ville kunne blive mere udfoldet hvis man brugte ham til at forstå andre ting. Hvis man fx undersøger sorte huller eller fremmede planeter som er langt væk fra vores indflydelse, så ville det være nemmere at fokusere udelukkende på de nonhumane objekter. Men samtidigt ville man ikke kunne undgå, at den der undersøger stadig, er en del af selve undersøgelsen. Det er svært måske endda umuligt at undersøge nonhumane objekter fuldstændig frit fra menneskelig relation. Det ville på sin vis kræve, at man satte sig udover det at være menneske, og på den måde opnåede et komplet objektivt perspektiv, lig det der til tider bliver kaldt for guds øje perspektivet. I en vis forstand vil man altså altid tolke virkeligheden ud fra ens menneskelige perspektiv, og derfor er det tvivlsomt, at man nogensinde kan opnå en teori der reelt set er på de nonhumane objekters banehalvdel. På den måde vil det ofte være tilfældet at der vil være humane objekter i ligningen, selvom de i dette eksempel ikke er lige så centreret.

Det er virker altså til at det er svært at undgå at snakke om humane objekter når man bruger OOO, især i vores tilfælde. Det er som sådan ikke noget problem, men i og med vi har ønsket at finde ud af hvordan Harmans teori kan være anvendeligt til at undersøge verden, synes vi det er vigtigt at nævne denne udfordring ved at komme uden om de humane objekter selvom man har fokus på et nonhumant objekt.

En ontologisk udfordring

Følgende perspektiveringproblemet vil vi også kommentere på anvendeligheden af Harmans begreber RO, RQ, SO og SQ. I afsnittet om Allusion gav vi nogle konkrete bud på skepsisobjektets ontologiske konstitution og forsøger at nærme os deres essens. Vi finder det

dog en smule problematisk at Harmans teori, når den bliver praktisk anvendt, ikke som sådant tillader os at kunne tilgå essensen af objekter og dennes kvaliteter, men i stedet at vi kun kan nærme os delvist. Vi kan ifølge Harmans kun direkte tilgå objekternes SO og SQ, men da disse er helt og aldeles subjektive, mener vi ikke at de er nyttige i et sådant omfang vi ønsker det i en pragmatisk sammenhæng. Harmans OOO er på denne måde svær at bruge i en praktisk sammenhæng. Men som vi har vist kan Harmans begreb om allusion give os en vis ide om objekterne og gøre, at vi kan nærme os den tilbagetrukne essens. Vi ser altså Harmans stedfortrædende kausalitet og allusion som to begreber man metodisk bliver nødt til at bruge, hvis man ønsker at forstå objekter som han har defineret dem. Man kan tænke på hvordan, at myter og fortællinger er blevet brugt til at beskrive ting vi ikke forstår, som for eksempel at beskrive naturen som 'moder jord' eller 'Gaia' fra græsk mytologi. Mennesker har i flere tusinde år har brugt en form for allusion til at forstå verden, og med Harman kan man vise hvorfor at dette har været fordelagtigt. Vi har igennem vores arts historie fået en bedre og bedre forståelse af virkeligheden, og med Harmans begreber har vi nu måske muligheden for at få indblik i de mest skjulte dele af den. Så selvom Harmans OOO kan være svær at benytte, vil vi mene at den, hvis det lykkedes, kan bruges til at få en dybere forståelse af den verden vi lever i.

Praktisk Anvendelighed

Efter at have beskrevet nogle teoretiske problematikker som vi har mødt i specialet, vil vi her diskutere Harmans teoris anvendelighed generelt. OOO er velegnet til grundigt at beskrive forskellige objekter, og sørge for at få det fulde billede med. En klar styrke ved teorien er, at alle aspekter og dele af objektet har samme værdi, og at ingen dele eller objekter bliver udelukket for undersøgelse på baggrund af at deres karakter tilhører et andet fagdomæne, eller på anden vis ikke kan sammenlignes med ens primære undersøgelsesgenstand. Sagt på en anden måde så er teorien utrolig inklusiv. Det er både dens styrke og svaghed.

Lige præcis skepsis er en speciel størrelse, og kan ofte være svær at undersøge, netop på grund af den fragmenterede fordeling som den tilsyneladende kan have, som nævnt tidligere. Hvad har Harman givet os, som andre undersøgelsesmetoder og teorier ikke kunne have givet os? Indledningsvist kan det påpeges, hvordan at mange der har beskæftiget sig med skepsis, har gjort det ud fra nogle mere fagnære og specifikke teorier, som for eksempel leder af HOPE-projektet Michael Bang Petersen, som bl.a. fokuserer på de psykologiske faktorer i forbindelse med marginalisering og generelle samfundstendenser (Web 50). Vi har ikke selv fokuseret på disse aspekter ved skepsissen, men der er intet i Harmans teori som udelukker os fra at gøre

dette. På den måde muliggør spekulativ realisme en inklusion af alle kvaliteter og aspekter ved de objekter man undersøger, og gennem analyser ligesom dem vi har lavet, kan man finde tidspunkter og begivenheder som har stor signifikans for objektets udvikling generelt set. Man kan måske sige, at spekulativ realisme kan bidrage til en frigørelse fra konfirmation bias relevante til ens fag, selvom vi selvfølgelig må anerkende at vi selv kan være offer for netop lige dette.

Samtidigt er det også en svaghed ved teorien, at den forsøger at være så generel. Harman forsøger at skabe en ny form for kausalitet, metafysik og ontologi, og han bliver derfor nødt til at henvende sig fuldstændig generelt til virkeligheden. Vi har ikke været i stand til at komme med nogle handlingsforslag udelukkende ud fra Harmans teori, i hvert fald ikke konkrete. Vi har været i stand til at identificere brændpunkter og udslagsgivende begivenheder i objektet forløb, men konkrete tiltag mod at reducere skepsisobjektet er primært hentet fra Jasanoff. Harman kan måske kritiseres for at være så generel og ukonkret i sin teori, specielt når han forsøger at skabe en ontologi som kan være inkluderende over for nonhumane objekter lige så vel som humane, men på den anden side er det netop hans ambition om at skabe en ny kausalitet som forårsager dette i vores optik. Det kunne være interessant at teste Harmans teori i forbindelse med emner som relaterer sig direkte til kausalitet, som man for eksempel kan finde i kvantefysikken. Vi vil dog ikke benægte, at vi har fået en betydelig bedre forståelse af videnskabsskepsis efter at have kørt vores empiri igennem OOO. Harmans metaforiske metode med allusioner er et utrolig effektivt værktøj i vores øjne, som i høj grad kan hjælpe både med at skabe overblik og indsigt.

Det relationelle aspekt

Vi har i løbet af specialet overvejet hvorvidt og hvordan Harmans definition af relationer måske kunne bruges praktisk. Både symbiosebegrebet og stedfortrædende kausalitet, er begge begreber som Harman bruger til at forklare relationer, men vi dog ikke fundet dem specifikke nok til at forklare konkrete og praktiske anliggender, hvilket er grunden til vi har brugt Latours alliance- og styrkeprøvelsebegreb. Symbioser kan beskrive en relation som er af tilpas vigtighed for objektet, til at det ændrer sig. Stedfortrædende kausalitet kan som sådant beskrive enhver relation, da det forholder sig til hvordan det ontologisk set foregår når et objekt har en relation til et andet, men for at beskrive en relation på denne måde ville vi være nødt til at zoome ind på de enkelte objekters intention mod skepsissen. Det som vi mener Latours alliance begreb har kunnet gøre som Harmans begreber ikke har, er at give os et grundlag for at snakke om relationer som ikke er omfattende nok til at være en symbiose, men også uden at skulle gå

nok i detaljer til med hver enkelt relation for at beskrive den med stedfortrædende kausalitet. Sagt med andre ord så har alliancebegrebet givet os muligheden for at kunne snakke om kvantitative ikke-symbiotiske relationer til objektet mere løst, uden at skulle dykke ned i hvert enkelt objekts intention. Dette har vi fundet nyttigt, da vi også ønsker at vise skepsissens indvirkning på befolkningen mere generelt.

Derudover hænger alliancebegrebet, som beskrevet tidligere, også sammen med styrkeprøvelsesbegrebet. En ting som vi ikke ser hos Harman, er en teoretisk beskrivelse af hvordan objekter kæmper imod hinanden for at blive stærkere. Når vi har at gøre med en parasitisk skepsis over for et andet objekt, føler vi os nødsaget til at kunne beskrive dette, da det parasitiske objekt forsøger at undergrave og overvinde det andet objekt. Da vi også har forsøgt at give nogle handlingsforslag til at bekæmpe parasitten, bliver det altså nyttigt at kunne se hvor der opstår kampe om alliancer og hvor at parasitten angriber kriseobjektet hårdest. Vi har altså i specialets henseende savnet OOO's evne til at beskrive objekternes kamp om en større tilstedeværelse og indflydelse. Afsluttende ville en term som absorbering måske i højere grad kunne udtrykke denne dyst og spænding mellem objekter, og på den måde gøre Harmans teori mere verdensvendt, så man ikke længere blev nødt til at fokusere internt på isolerede objekter, men kunne se dem mere konkret i deres samspil og indbyrdes kamp.

Konklusion

Efter at have vendt og drejet OOO og skepsisobjektet er det nu tid til at komme med den endelige vurdering. I dette speciale har vi forsøgt at afprøve i hvor høj grad Graham Harmans teori OOO kan bruges til at beskrive og forklare og dermed afhjælpe skepsis. Vi har understøttet dette med Bruno Latour da vi mente at han komplementerer Harmans teori og at vi derved kan give et mere udførligt perspektiv på et partikulært objekt som skepsis. Derudover har vi givet et detaljeret helhedsbillede af strømninger og tendenser i samfundet der er relevante hvortil vi har benyttet os af Shapin og Jasanoff. Denne multifacetterede fremstilling har haft til formål at give et bedre indblik i og dermed mulighed for at forhindre udviklingen af undergravende skepsis, ud fra en filosofisk strategi. Vi vil konkludere, at dette er lykkedes primært gennem en nøgtern anvendelse af Harmans allusionsbegreb understøttet af de andre teoretikers begreber.

Under en analyse med OOO, har vi kunnet kortlægge skepsissen og kan konkludere at den ikke kun er en skeptisk over for krisen og dermed regeringen, men også WHO og medicinalindustrien, som bliver anset for korrupte kumpaner. Denne skepsis hægter sig til

forskellige dele af krisen, både dens videnskabelige egenskaber, men også til dele af krisen som kredser om regeringen. Takket være Latour har vi kunne determinere hvordan at skepsissen undergraver disse forhold. Skepsissen forsøger dette ved at påstå, at de alle er styret af grådige og kyniske motivationer, og ved kritisere regeringen for at tage fejl i deres virkelighedsopfattelse, og endda til tider med vilje manipulere borgernes opfattelse. Generelt benytter skepsissen sig af frygt og anklager for at overbevise andre om sin validitet. Vi har med Harmans begreb om allusion kunnet fremvise skepsisobjektet som havende parasitiske egenskaber, hvilket kommer til syne i anden del af analysen hvor vi beskriver hvordan skepsisobjektet forholder sig til kriseobjektet. I samtlige af kriseobjektets symbioser har vi påvist skepsissens tilstedeværelse, hvor den forsøger at sprede sig gennem frygt og forvrængning. Vi har hermed defineret skepsisobjektet som en frygtspredende enhed, som på parasitisk vis hægter sig på andre objekter og deres symbioser, og samtidigt forsøger at skabe modstand til dets værtsobjekt ved at overtage dets alliancer og symbiotiske partnere. Vi har dog også set en relativt effektiv håndtering af den skepsis som er opstået i Danmark, hvorved vi kan konstatere at vi med fordel kan huske på hvordan vi håndterede denne krise og bruge det fremover.

Ydermere har vi i analysen gennem applikation testet Harmans teori, og til slut i specialet diskuterer vi hvilke elementer som vi har fundet svære at benytte, samt hvad der er fordelagtigt ved denne tilgang. Grundlæggende så har OOO et yderst klarsynet perspektiv til trods for det slør der bliver lagt over objekterne i den. OOO muliggør alsidige og dybdegående analyser specielt takket være allusion og symbioser. Til gengæld er det vanskeligt at udtale sig konkret om forskellige specifikke objekter og deres interaktion, da OOO primært er fokuseret på kausalitet og er en generel teori om virkeligheden, og derfor beskriver alle objekter ud fra samme grundlag. Derfor mener vi at det er nødvendigt at supplere den med andre teorier hvis man skal benytte sig af den i praksis, medmindre det man vil undersøge, er direkte relateret til kausalitet. Med hensyn til hvorvidt om den kan afhjælpe skepsis må vi altså konkludere, at den højst kan kortlægge dens konstitution, og må understøttes af andet for at være handlingsanvisende. Til gengæld kan man gennem allusion opnå en indsigt som vi vil mene i sig selv kan lede til en afvisning af skepsissen på baggrund af den parasitiske attitude som man skimter under overfladen.

Litteraturliste

Bøger

Griffith, Samuel B. *The Illustrated Art of War*. 2005. Udgivet af Oxford University Press. pp. 17, 141–43.

Harman, Graham. “*Immaterialism: Objects and Social Theory*” (2016). Udgivet af Polity Press. EBOOK ISBN: 9781509500987

Harman, Graham “*Prince of Networks - Bruno Latour and Metaphysics*” (2009). Udgivet af repress Melbourne. ISBN: 978-0-9805440-6-0

Harman, Graham. “*The Quadruple Object*” (2011). Udgivet af Zero Books. ISBN: 978-1-84694-700-1.

Ventegodt, Søren. Merrick, Joav. Andersen, Niels Jørgen “*The Covid-19 Pandemic A Tribute to the Corona Whistleblowers. The story of a false pandemic*” (2020). Udgivet af Nova Science publicers.

Artikler

Blaskiewicz, Robert “The Big Pharma conspiracy theory” (2013) i *Medical Writing* vol 22. no. 4 side 259-261

Harman, Graham. “*On Vicarious Causation*” (2007) i *Collapse, Volume 2: Speculative Realism*. P 187-221. ISBN-10: 0956775047

Harman, Graham. “*Time, space, essence and eidos: A new theory of causation*” (2010) i *Cosmos and History: The Journal of Natural and Social Philosophy*, vol. 6, no 1. P 1-17

Jasanoff, Shiela “*A New Climate for Society*” (2010) i *Theory, Culture and Science* (SAGE, Los Angeles, London, New Delhi, and Singapore) vol 27(2-3): 233-253. DOI: 10.1177/0263276409361497

Latour, Bruno “*Why Has Critic Run out of Steam? From Matters of Fact to Matters of Concern*” (2004) i *Critical Inquiry - Special issue on the Future of Critique*. Vol 30, no 2. Udgivet af The University of Chicago. p 225-248

Internetkilder

Web 1

Steven Shapin, <https://lareviewofbooks.org/article/is-there-a-crisis-of-truth/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 2

Standford Encyclopedia of Philosophy <https://plato.stanford.edu/entries/heidegger/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 3

Statsministeriets <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 4

Altinget <https://www.altinget.dk/person/soeren-ventegodt> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 5

The Quality of Life research center <http://qualityoflife.dk/the-quality-of-life-research-center/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 6

The Quality of Life research center <http://qualityoflife.dk/nordic-school-of-holistic-medicine/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 7

Danmarks Radio <https://www.dr.dk/nyheder/indland/soeren-ventegodt-faar-autorisation-igen-men-vil-ikke-bruge-den> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 8

Google Scholar <https://scholar.google.com/citations?user=7SPqWcoAAAAJ&hl=en> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 9

Worlds Health Organisation <https://www.who.int/about/what-we-do> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 10

Dansk Sundhedspsykologisk Selskab <https://www.dp.dk/decentrale-enheder/dansk-sundhedspsykologisk-selskab/forside/sundhedspsykologi/psykosomatik/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 11

Presseudsendelser.dk <https://presseudsendelser.dk/pressemeddelelser/vis/4786.html> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 12

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-6-marts-2020/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 13

AdvokatWatch <https://advokatwatch.dk/Advokatnyt/Domstole/article12830340.ece> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 14

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-17-marts-2020/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 15

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-12-maj-2020/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 16

Dagens Medicin <https://dagensmedicin.dk/ventegodt-nagter-sig-skyldig/> Sidst besøgt: 28/04-2021

Web 17

Centers for Disease Control and Prevention <https://www.cdc.gov/flu/pandemic-resources/2009-pandemic-timeline.html>, Sidst besøgt 28/04-2021

Web 18

Healthcare in Europe <https://healthcare-in-europe.com/en/news/european-parliament-to-investigate-who-pandemic-scandal.html> Sidst besøgt: 28/04-2021

Web 19

Parliamentary Assembly <https://pace.coe.int/en/files/12463/html> Sidst Besøgt: 28/04-2021

Web 20

Danmarks Radio <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/hovedstadsomraadet/betinget-faengsel-til-soeren-ventegodt> Sidst besøgt: 28/04-2021

Web 21

Akademicbooks <https://www.academicbooks.dk/da/content/medicin-til-gavn-eller-skade> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 22:

Vaccineinfo <http://www.vaccineinfo.dk/artikler/2012/antallet-af-ofre-for-svineinfluenza-vaccinen-stiger-stot> . Sidst besøgt: 29/04-2021

Web 23:

Facebook <https://www.facebook.com/soren.ventegodt> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 24:

Financial Times https://www.ft.com/content/5ff6469a-6dd8-11ea-89df-41bea055720b?fbclid=IwAR2XUTzG7lSAv04EB27EyY3lInnAoRM7_j9YWMXUDQ5ZfVkUTAd2h6_k767A . Sidst besøgt: 30/04-2021

Web 25:

Corona Whistle-Blower <http://coronawhistleblower.org/> Sidst besøgt: 30/04-2021

Web 26:

OOC https://usercontent.one/wp/www.ooc.one/wp-content/uploads/2020/05/OOC-Stiftelses-dokument-officielt-underskrevet-13-maj-og-indsendt-til-styrelsen-d-14-maj-2020_.pdf Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 27:

OOC <https://www.ooc.one/om-ooc/>. Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 28:

OOC <https://www.ooc.one/om-ooc/vedtaegter-for-ooc/> Sidst besøgt: 30/04-2021

Web 29

Den store Danske <https://denstoredanske.lex.dk/mutualisme> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 30

dkdox.tv <https://dkdox.tv/videos/DK20091> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 31

OOC <https://usercontent.one/wp/www.ooc.one/wp-content/uploads/2021/02/The-case-against-Danish-Prime-Minister.pdf> hentet fra: <http://coronawhistleblower.org/2021/02/27/the-case-against-danish-prime-minister-mette-frederiksen/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 32

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-4-november-2020/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 33

Retinformation <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2020/1589> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 34

Danske minkavlere <https://www.danskeminkavlere.dk/nyheder/2020/oktober/danske-minkavlere-hilser-aflivning-velkommen/> Sidst besøgt: 10/05-2021

Web 35

Danske minkavlere <https://www.danskeminkavlere.dk/nyheder/2020/oktober/nu-maa-vi-redde-de-raske-mink/> Sidst besøgt: 10/05-2021

Web 36

Borgerforslag <https://www.borgerforslag.dk/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 37

Borgerforslag <https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-06220> Sidst besøgt: 10/05-2021

Web 38

Coronasmitte <https://coronasmitte.dk/raad-og-regler/coronapas> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 39

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-29-maj-2020/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 40

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-16-december-2020/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 41

Statsministeriet <https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-5-januar-2021/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 42

Sundhedsstyrelsen <https://www.sst.dk/da/corona/Forebyg-smitte/Mundbind> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 43

Aarhus University <https://hope-project.dk/#/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 44

Forskerzonen <https://videnskab.dk/forskerzonen/krop-sundhed/skrottede-vacciner-hvad-betyder-det-for-lysten-til-at-blive-vaccineret> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 45

APNORC <https://apnorc.org/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 46

APNORC <https://apnorc.org/projects/confidence-in-covid-19-vaccines-rises/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 47

World History <https://www.worldhistory.org/Sun-Tzu/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 48

Coronasmitte <https://coronasmitte.dk/raad-og-regler/genaabning-af-danmark> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 49

OOC <https://www.ooc.one/forste-internationale-konference-om-covid-19-17-18-maj/> Sidst besøgt: 31/05-2021

Web 50

Aarhus Universitet <https://bss.au.dk/insights/samfund-2/2021/danskernes-dans-med-virus-et-aar-med-corona/> Sidst besøgt: 31/05-2021